

PREDICĂ

LA DIA SFINȚILOR APOSTOLI PETRU ȘI PAUL

«Puterea și deșăvșirea Lui au
 «lucrat prin ei; iar Duhul cel sfânt al Lui
 «povățuindu-i și întărindu-i întru toate, au
 «păzit credința și au săvârșit fapte mai
 «presus de puterile oamenilor».

(Comp. Fapt Ap. XI, 21; I Corint. I, 4,
 5; III, 16; II. Tim. IV, 7, 8).

Frați Creștini,

Biserica lui Christos sărbătorește astăzi pre Sfinții A-
 postoli Petru și Paul; sărbătorește pre aceia cari urmând
 lui Iisus și fiind apostoli ai Săi; unul, Petru, din numărul
 celor 12 apostoli, iar cel-l-alt, Paul, chemat, prin minune,
 de Insuși Iisus, după înălțarea Sa la ceruri, au urmat cu-
 rentelor Lui și au dus credința Sa până la marginele lumii,
 «tind, după cuvântul Său, «*Evangelia și Mântuirea la
 toată lumea și făptura, tuturor oamenilor*»¹⁾.

Dar este ceva mai mult, Frați creștini! Se poate dice fără
 îngrijorare că astăzi Sfânta noastră Biserică sărbătorește pre
 Sfinții Apostoli ai Domnului, de a cărora nume este strâns

¹⁾ Comp. Math. XXVIII, 20—22.

legată întreaga istorie a propagării, a înființării și a întăririi credinței mântuitoare a Evangeliului. Se poate dice că se sărbătorește *începutul și înființarea Bisericii lui Christos pe pământ.*

Dar cine au fost, Frați Creștini! acești Apostoli, cari s'au învrednicit de atâta onoare și ocup un loc atât de însemnat în Biserica lui Iisus Christos? Ce au făcut ei pentru învățătura evanghelică încredințată lor de Domnul? Cum s'au purtat ei ca să merite atâta onoare în Biserica Dumnezeului nostru?

O! Fraților, dacă ar fi să istorisim și să enumerăm, pe larg, una câte una, toate faptele și isprăvile lor, ar fi să arătăm tot ce s'a făcut în Biserica creștină de la înălțarea Domnului la ceruri și ~~și năpădă~~ și năpădă la siarămarea Ierusalimului și risipirea Iudeilor în totă lumea; căci aproape mai tot ce s'a făcut în acest timp pentru lățirea credinței și întărirea Bisericeii, se datorește acestor doi apostoli. Dar chiar o scurtă privire asupra vieții și faptelor lor, ne este îndestul ca să vedem și să ne convingem cine au fost acești apostoli și ce fapte au săvârșit. Căci ori pe care din faptele săvârșite de ei vom raporta, ne încredințăm că ei, devotându-se din totă inima, din tot sufletul și din tot cugetul lor lui Iisus Christos și Evangeliului ce El le a încredințat, spre a-l predica tuturilor oamenilor, *au săvârșit fapte mai pre sus de puterile și așteptările lor; ne încredințăm că puterea și degetul lui Dumnezeu au lucrat prin ei*, pentru că faptele și isprăvile lor, pentru biserica lui Christos, covârșesc puterile lor omenești. Și în adevăr Fraților.

Apostolul Petru, numit și Simon Petru, de neam judeu; născut într'un mic orașel al Galileii numit Bethsaida, era fiul unui óre carele Iona și împreună cu acesta și cu fratele său Andrei, apostol și acesta al Domnului, erau pescari la lacul Genisaret, numit și Marea Galileei sau a Teberidei. Acesta le era ocupațiunea,—*se hrăneau cu pescuitul.*

Meseria lor ne arată, cred, cu prisosință, totă cultura și totă educațiunea ce o aveau.

De la această ocupațiune Petru fu chemat spre a fi Apostol al Domnului și el lăsând mreajele și năvodul a urmat Lui împreună cu fratele său Andrei cel întâiu chemat.

Ca Apostol, Petru împreună cu Iacob și Ioan au fost cei mai de aproape discipuli ai Domnului. Ei au luat parte și au fost de față la cele mai intime fapte ale vieții sale mesianice. Au fost de față la schimbarea Sa la față în muntele Taboului; l'au însoțit în grădina Getsimani, când se ruga și pretutindenți și în tot timpul cât Iisus a fost cu ei pe pământ, s'a distins prin o deosebită dragoste și devotament către Domnul și Invățătorul său. Iată cine era Petru.

Paul, numit mai înainte Saul, era de asemenea judeu de origină din tribul lui Veniamin. S'a născut în Tarsul Ciliciei, avea dreptul de cetățean Roman și aci a primit prima sa educațiune și învățătură. În urmă a venit la Ierusalim, unde fu instruit de Fariseul Gamaleil în tot ce privea legea și toate datinile, după așezămintele și credința Fariseilor, și după obiceiul judeilor cunoștea și o artă, știa a face corturi.

Venirea sa spre a se instrui la Ierusalim, s'a întâmplat după mórtea, învierea și înălțarea Domnului la ceruri.

Ca fariseu zelos, Paul își a început cariera sa prin o vrăjmășie neîmpăcată contra creștinilor, precum el însuși mărturisește. A fost de față la uciderea cu pietre a arhidiaconului Ștefan și era unul dintre cei ce păzeau hainele celor ce aruncau cu pietre spre a ucide pe primul martir al Bisericeii. Iar când s'a ivit prima persecuțiune în contra creștinilor în Ierusalim, Paul, a luat scrisori de la Archiereu spre a merge la Damasc ca să aducă și pe creștinii de acolo spre a fi uciși aci. Pe calea însă către Damasc el a fost chemat de Insuși Iisus Christos spre a fi apostol al său, și din acel minut Paul, numit mai înainte Saul, de-

vine apostolul cel mai înfocat și propeveduitorul cel mai neobosit al evangheliei până în ceasul morții sale. Iată cine fu Paul.

Acésta este viața lor; acestea sunt în scurte cuvinte cunoștințele adevărate ce avem din istoria evanghelică despre neamul, viața, învățătura și educațiunea lor.

Dar, Fraților, față cu aceste cunoștinți despre viața și trecutul lor, când privim la cele ce au făcut ei în biserica lui Iisus Christos, este cu neputință a nu mărturisi *puterea și harul dumnezeesc care a lucrat prin acești aleși ai săi*, arătând, pe unul, apostol în deosebi al judeilor, iar pe cel-lalt apostol al neamurilor. Și cu drept cuvânt, Fraților, trebuie să facem acésta mărturisire; căci faptele și isprăvile acestor doi apostoli, sunt fapte surprințătoare în istoria omenirei; tot-d'auna inexplicabile pentru toți aceia, cari ar voi să le explice, fără concursul și ajutorul miraculos al lui Dumnezeu, carele i-a întărit și a lucrat prin ei.

Zelul și devotamentul lor nemărginit pentru credința și învățătura încredințată lor de Domnul spre a o predica la totă făptura i-a făcut tari în credință și în cuvântul prediceii; au umplut inima și sufletul lor de harul lui Dumnezeu, și ast-fel au săvârșit lucruri mai pre sus de puterile lor omenești.

Un zid vecinic de despărțire era în acele timpuri între Judei și lumea păgână. Judeii mândrindu-se că sunt fii și urmași ai lui Abraam, că ei sunt Israil poporul cel ales al lui Dumnezeu, nu voiau să aibă nici un fel de amestec cu cei ce nu erau *fii ai lui Israil* și de un neam cu ei. Toți cei-l-alți ca cum n'ar fi fost ómenii, erau socotiți de necurați și perduți pe lume. Grecii și Romanii la rândul lor, adică păgânătatea, avea și ei egoismul lor național, basându-se pe cultura, civilizațiunea și puterea lor. Pentru Greci tot ce nu era Ellin, era barbar. Iar Romanii nu se închinau și nu respectau de cât aceea ce era cetățean roman. Dar Dum-

nedeu prin acești apostoli umilește pre cei mândri și perde înțelepciunea veacului¹⁾.

Ei, Iudeii neînsemnați, din sînul unui popor aprópe obscur pentru restul lumii clasice, din sînul unui popor fără trecut istoric și fără origină ilustră și celebră, Ei, ómenii simpli, dar convinși de dumneđeirea învęțătorei și a adevęrilor ce le propoveduiau, vin și impun credința în Cel crucificat pe Golgota, atát puterniceii și märeței Roma, cât și egoisteii și mändrei Athene. Ei desființeză zidul de despărțire și tóte prejudiciile. Impreună Sionul cu Capitoliul și Areopagul Atenei, și face ca să nu mai fie *Iudeu* sau *păgân*, *Elin*, *barbar* sau *Roman*, ci toți să fie în Iisus Christos *una, frați între sine și fi ai aceluiaș părinte Dumneđu*. Petru deschide mai întaiu gura chiar în Ierusalim spre a aráta Iudeilor cine este Acela a căruia mórte ei au cerut-o și au obținut silnic de la Guvernatorul Pontie Pilat și la cuvintele sale cred îndată în Christos și se boteză 3000 de suflete²⁾.

Iese din Palestina și de îndată Galatia, Pondul, Capadocia, Bitinia și Asia, sunt înfrățite cu Ierusalimul. Toți socotesc pre cei din Ierusalim frați ai lor și cred în acela pe care *nu' l vedúscrá*, și îl socotesc Dumneđu, după învęătura și faptele narate despre El, vedënd dumneđeirea sa prin cele ce se prea märeau prin trimișii săi³⁾.

Pretutindenii unde se arată și predică pre Iisus, toți se prostern și primesc noua învęătură și religiune.

Dar ce voiú dice de Apostolul Paul, vasul alegerei pre care Domnul l'a ales ca prin el să se prea märească întru tóte națiunile pámîntului. Din vrájmaș neimpăcat al lui Iisus Christos, se preface în cel mai zelos apărător și propoveduitor al Cuvîntului Evangelic și pentru El nu se

1) Comp. I Corint. I, 23.

2) Comp. Fapt. Ap. II, 41.

3) Comp. I Petru I, I.

intimidéză de nimic. Este gata a suferi totul și a primi chiar mórtea. El însuși mărturisește: Bătae și temnițe am suferit preste măsură. De la Iudei de cincî orî câte patru decî fără una am luat. De trei orî am fost bătut cu toege; o dată am fost împróșcat cu pietre. De trei orî s'a sfărămat corabia cu mine; o nópte și o đî am petrecut'o în adîncul mării; în călătorii primejdii, primejdii din partea tâlharilor, primejdii de la rude, primejdii de la cei de un neam și de la străini, primejdii de pretutindenî, și cu tóte acestea, el, pentru zelul și convingerea ce are despre dumneđeirea Celui ce l'a trimis, suferă tot; suferă cu tărie și prin harul și puterea lui Dumneđeú, care lucra prin el, învinge pretutindenî și Christos să prea mărește de toți, în sînul tuturor neamurilor pămîntului.

De îndată ce Iisus îl chiamă a fi apostol al său, el predică și veștea despre el și isprăvile sale ajung din Arabia până la Ierusalim. Toți se miraú că cel ce persecuta pe Christos îl predică și săvîrșește minuni în numele Lui. Vine în Ierusalim și este acuzat pentru credința ce o predică; dar când apăru înaintea Impăratului Irod, însuși Impăratul đice: Paule, puțin a lipsit ca să mă fac și eú creștin (Fapt. XXVI. 28). Plécă iarăși din Ierusalim spre a vesti pre Christos și Asia și Europa, la arătarea sa îmbrățișéză credința în Christos. Tóte cetățile Asiei și al Greciei însăși Atena și Roma renunță la zeii lor seculari și se închină lui Christos.

Dar ca să resum, Fraților, se póte đice: Așa de mare este isprava acestor douî Apostoli ai Domnului, în cât prin ei, chiar fiind ei încă în viață Christos se prea mărește de la Ierusalim și până la Roma. Pretutindenî unde ei se arată, învățătura lor este primită, și toți cei ce cred în Iisus Christos încep o viață nouă, căci noui sublime și dumneđești sunt învățăturile ce ei le predică. Pretutindenî viața ómenilor se schimbă și în locul vițiului și al corupțiunei ce domnia în

lume, începe a împărăți în omenire o viață curată și sfântă, începe a domni o adevărată viață morală. Pretutindenī lumea se regeneréză prin învățătura evangelică predicată de ei.

Intr'un cuvînt, Fraților, prin predica și ostenéla acestor Apostoli, tótă lumea și tóte cetățile de la Ierusalim și până la Roma, sunt regenerate, cu viață nouă, cu viața cea adevărată evangelică în numele lui Iisus Christos al căruia har îi însoția și lucra prin ei pretutindenī în lume.

Iată cine aũ fost, Fraților, și ce isprăvi aũ făcut apostoliī Petru și Paul pe cari îi serbéză astă-đi Sfînta nóstră Biserică și pentru ce s'aũ învrednicit ei de atâta onóre în Biserică.

Să avem dar, Fraților, d'a pururea exemplu viũ înaintea nóstră pe acești apostoli ai Domnului și tot-d'auna și noi ca și ei să ne devotăm din tot sufletul și din tot cugetul nostru, ca și ei pentru credința lui Iisus Christos și să o iubim căci grație acestei credințe, lumea creștină stă în fruntea restului omenirei prin progresele, civilizațiunea și viața sa demnă de om ca ființă rațională și liberă. Numai imitând credința și faptele lor, vom putea đice că suntem vrednici următori ai Aceluia, care, pentru marea sa iubire de ómenī își a vărsat scump sângele său pentru mântuirea nóstră; și numai ast-fel se va prea mări și prin noi, ca și prin ei, Tatăl, Fiul și Duhul cel Sfînt, drépta credință și lumina cea adevărată, care trebuie să lumineze pre tot omul ce este în acéstă lume. Amin.

D.

VIETA ȘI ACTIVITATEA LITERARA
A
PROTOSINGHELULUI NAUM RIMNICÉNU

DISCURS DE RECEPȚIUNE ROSTIT LA 17 (30) MARTIE 1900 ÎN ȘEDINȚA SOLEMNĂ

A ACADEMIEI ROMÂNE

Sub Președința

M. S. REGELUÎ

DE

CONSTANTIN ERBICEANU

CU RĂSPUNS DE

DIMITRIE A. STURDZA

Secretar General al Academiei Române.

Veți Biserica Ortodoxă Română No. 2, anul XXIV.

Cum vedem, aci este vorba nici mai mult nici mai puțin decât de o junghiere a tot ce-î cult și nobil în Bucuresci și în tótă Muntenia; se urzià o Vesperină siciliană saũ un Saint-Barthélemy.

Așã plănuiãũ bunii noștri óspeți pentru cari atãta am contribuit timp de mai multe secole spre a-și puté susține viéta, iar granițele țãrii le-aũ fost vecinic deschise.

Asta-î recunoscința celor adăpostiți de necaz și de dureri? Providența a făcut că planurile lor aũ căduť!

Că faptul proiectat de Eteriști eră o realitate și că, dacă n'a avut loc acea ucidere ori măcel în Bucuresci, după părerea mea, nu se datoresce decât vrajbei introduse între Tudor Vladimirescu și Eteriști, acésta ne-o dovedesce în cât-va și Naum într'o Predoslovie ce a făcut la o carte a unui prieten, după rugăciunea sa. Iată ce ne spune:

«.... Cuvîntul se apropie acum de starea noastră în care ne aflăm și-mi veți da iertăciune, fiind-că aduc posomorire și întristare, sgândărind ranele ce le avem pe spinare, dar însă silit sunt a grăi, aflându-mă și eū tot întru aceeași osîndă și cuprins de durere ca un patriot, că dóră și cu adîncul tînguirii mele, dimpreună cu a tótei obștii, dumneđeasca Pronie va bine-voi a luà vre-un mijloc de deșteptare între noi. Dormim, fraților, dormim... și cu tóte că se ȃdice că somnul este o cercare a morții, dar la noi somnul acesta de mulți ani ne aduce mórte cu adevărat. A dormit cei 7 cuconi din Efes ani 372, de la Impăratul Dechie al Rîmului până la împărăția lui Teodosie celui Mic în Țarigrad, dar aceia, dormind, nu și-au perdut ființa; iar somnul nostru aprópe a fost să ne ridice cu totul și acea ticălosă ființă ce ne-a mai rămas, de nu ar fi apucat drépta judecată a marelui Dumneđeū să arunce pe gonacii noștri chiar în cursele lor, ce le întinsese pentru noi, ca să ne ștérgă pomenirea de pe fața pămîntului. Noi astă dată am ajuns a fi un neam rătăcit și un norod amăgit și cel mai ticălos, suntem puși în rěspîntie, ca să ne smulgă și să ne necinstéscă verice călător, și pentru că din nenorocire ne aflăm sub jugul asiaticesc, suntem cuprinși și de dobitocie asiatică, lipsiți cu totul de învățatură și de alte sciințe trebuinciose și folositoare.

«Care dar este pricina scăderii noastre și de atâta de vrednică de jale ticăloșie? Inșine noi. Pentru că n'am lucrat nici odinióră datoriile noastre, ce s'aū ȃis mai sus, ci s'aū întemeiat între noi cu statornicie mîndria, zavistia, lăcomia și uriciunea între frați, cari aū adus tótă dărăpănarea patriei noastre și aū dat loc străinilor să se foloséscă cu stînginirea noastră. Nu ne-am deșteptat să ne apărăm de ceia ce ne-aū voit și ne-aū lucrat peirea; și cu tóte că am fost în lipsă

de luminări, de învățături și de științe, dar iscusirea duhului cea firéscă, hărăzită neamului românesc, eră îndestul să ne deștepte, de n'am fi fost nărăviți de patimi și zavistiți între noi; și am călcat și acest dar al firii, ce putea să ne aducă mult folos. S'a depărtat Dumnezeu, pentru că noi ne-am depărtat de dînsul. Nici odată nu l'am chemat într'ajutor cu mijlócele deselor datorii, de aceea ne-aū cuprins ne-cazurile...

«Fraților, ce așteptăm? se vede că nimic alt fără numai grópa în care să fim aruncați, pentru ca să ni se ștérgă de tot pomenirea! Până este lumină să ne îngrijim întru această lumină pentru folosul patriei nóstre, ca să nu ne cuprindă pe noi întunericul desnădējduirii. Români suntem fraților, cu bună sémă și cu bună dovadă, istoriile ne adevereză și tóte némurile Europei ne cunosc. Neamul nostru a fost vestit, pentru ce să nu ne cunoșcem noi evghenia neamului nostru? Nu este minune căci am cădut din slava și din cinstea nóstră, pentru că multe neamuri după vremi aū cădut; ci este minune cum de suferim să rămānem căduți și să ne perdem cu totul, neavēnd mijlóce a ne ridica dintr'acéstă cădere, desmeticindu ne dintr'acéstă amāgire și a ne dobāndi ființa nóstră?!»¹⁾

Pentru a se înțelege mai bine scopul comitetului secret al Eteriștilor, că adecă voiaū să ucidă, să jefuiască și să dea foc Bucurescilor și apoi să devină stāpāni pe Valachia, aduc aci o pericopă din *Istoria Zaveriei*, scrisă în grecesce de Naum. Intre altele iată ce dice:

«Indată ce a sosit scirea că Ipsilante a călcat pe pāmîntul Valachiei și se apropie de Mizil, districtul Sēcuenii, jefuind și desbrăcānd tot ce-i eșiā înainte, și că Tudor se apropie de Bucuresci, atunci și boerii desnădējduiți, cari erau îngreuiati de bătrānețe, de bóle trupesci și cu greutăți de familie, aū fost nevoiți să fugă, suferind rău prin trecerea munților greu de percurs, în lāuntru Austriei, ca să nu cadă jertfā miserabilă a rēutății rēsvrātitorilor. Caimacami Domnului Calimach aū fugit peste Dunāre. Consulul Rosiei Pinis, după ce a dus rēul la sfîrșit, după cum doriā, a fugit și el îm-

¹⁾ Academia Romānă, manuscript No. 322, p. 219 c. t.

preună cu dragomanul său, Gheorghe Moraitul, în pământul Austriei. A rămas în Bucuresci Mitropolitul cu Episcopul de Argeș, cu cel de Buzău și cu trei dintre boerii mari, mai tineri și mai ușor de fugit, fără familie, adică Marele Dvornic Grigorie Bălănu, Dvornicul Gheorghe Slătinănu și Logofătul Alexandru Filipescu. Toți aceștia, fiind și mari la suflet și cu mai mult zel pentru patria lor, încurajați mai ales de prezența și tăria de caracter a înțeleptului și curajosului lor archiereu și arhipăstor, s'au sfătuit și s'au unit toți într'o gândire și în același scop lăudabil, adică să aștepte venirea lui Tudor cu hotărâre, sau să-și primejduiască viața lor pentru iubirea patriei lor, sau să reușescă a-l atrage pe Tudor de la unirea cu Ipsilante și să-i pue pe amândoi în luptă, încât sau unul sau altul să se pierdă, sau și amândoi, și să se mântue Valachia de această ticăloasă privesite a înfricoșatelor nenorociri, cari cu ajutorul a-tot-puternicului Dumneșeu, singurul sprijin al nevinovăției, au și realizat-o în puține zile.—La 17 Martie a sosit în Bucuresci Tudor cu armata lui de panduri și și-a pus lagărul la mănăstirea Cotroceni, pe care l'a întărit cu șanțuri adânci și cu alte pregătiri de război. Mitropolitul împreună cu amintiții boeri s'au dus spre întimpinarea lui și din acea zi s'a început a-l trezi, spre a-și aminti că-i Român și că acel loc unde pradă este patria lui și că asta-i misiunea lui Ipsilante, și alte plângeri ale neamului românesc. Acela se mișcă cu neamul său pentru a detrona pe sultanul și pentru recăștigarea libertății Greciei, patria lui, după cum dovedesc proclamațiunile lui. și trecând prin Moldova și Valachia, purtând înainte crucea, caută să nimicească tot neamul românesc. Iar noi n'avem acum nici o neînțelegere cu Pôrta Otomană, ci numai ne plângem că ni s'au desconsiderat prerogativele pământului și strigăm contra dinastiei grecesci, care a afanisit țera și a înjosit-o, după cum arată anaforalele sale trimise către Devlet prin Pașalele de pe malul Dunării. Deci, din ce pricină suferă acum pe Ipsilante sub ochii săi să jefuiască fără îndurare în genere tot avutul compatrioților săi Români? Și de ce nu socotesce necinste de a fi de acord și de a ușura scopurile tâlhăresci ale străinilor pentru sfărîmarea patriei lui, pe când are datoria de a i se împotrivi și de a lupta din toate puterile contra acestor scelerați și dovediți

vrăjmași ai neamului Românilor? Și de ce să nu-și vie în sine și să recunoscă că este înșelat de Ipsilante, și la urma urmei va pute să se primejduiască și el însuși, după ce Ipsilante își va realiza scopurile sale cu pornirile sale fanariotice ascunse? Iată toate faptele lui Ipsilante strigă pe față prin proclamațiunile sale. Acesta (Ipsilante) garantează în scris din partea lui și a armatei sale siguranța persoanelor și a proprietăților locuitorilor Valachiei; iar de fapt nu-i pare rău nici chiar de poporul prost, ca să nu-l săcătuască până la oase!

«Acesta câte amenință cu îngâmfare, prin cuvinte suptile, să tacă contra dinastiei turcesci, le săvîrșesce aici asupra Românilor. Oare proclamațiunile lui nu le-a întrebuintat numai spre înșelăciune, ca să încurageze poporul să rămână în țară până va veni să-l jefuiască? Și ce oare ne împiedică ca să credem că Ipsilante, prin recrutarea de puțini oameni asemenea lui în cugetări deșarte, înfricoșături numai pentru Români neînarmați, pe cari îi desbracă, nu va pute să trecă Dunărea, ca să se opue la o Impărăție cu putere, ci se va mulțumi să rămâe în Valachia, după ce o va curăți de Români? Și pentru ce puternica Impărăție, care are a veni în urmă (dacă-i adevărat), să ajungă să proteguiască Valachia cu Greci în ea, în locul Românilor, și să n'o sprijinească cu locuitorii săi, băștinași Români, după cum o cere dreptatea? Ce așteptă dar de nu vine ca să cunoscă această înfricoșată înșelăciune a vrăjmașilor și să ridice armele asupra scopurilor periculoase ale lui Ipsilante? S'ar păre că este cu neputință să-și închipuiască cineva că acea puternică Impărăție, care se subscrie Protecția Moldo-Vlachilor, să fi învățat pe Ipsilante ca să aducă sfărîmarea totală a acestor două Provinci. Cu aceste cuvinte sfătuitoare și îndemnătoare, cari nu sunt departe de adevăr, luptându-se bunul păstor cu boerii din jurul său, a deșteptat din buimăcire spiritul îngust al neînvățatului și grosolanului Tudor. A început și el să recunoscă mai lămurit lucrurile și s'a retras din asociația lui Ipsilante, revenind însă la alte cugetări mai înalte, că el ca localnic se cuvine să guverneze singur, ca neatârnat, în totă întinderea Valachiei...»

După ce descrie Naum jafurile Eteriștilor în București,

și cari au trebuit să se retragă spre Tîrgoviște, arată câte nelegiuiri au făcut prin districte. Iată o pericopă, spre a ne convinge de nelegiuirile lor fapte:

«.... După aceea, împrăștiându-se blestemații de Albanezi în totă întinderea acestui district Dîmbovița și în urmă în toate districtele de munte, pe la orașe, sate și mănăstiri și pe la proprietățile boeresci, fura, prăda, ardea, omeni ucidea, bisericile sfinte le călcau, în genere toate produsele de tot felul, pe unele le răpia, pe altele le aruncau spre mâncare la porci, și acestea făcând striga: că grija și scopul și hotărîrea lor este nu ca să trecă Dunărea, ci ca să nimicască în de obște pe toți Români și să cuprindă ei țera Românilor, numind-o *Grecia Nouă*; iar numele de Valachia și Valachienă să nu se mai pomenescă în veci. Acestea auzindu-le Tudor, a înțeles, cel greu de cap, în ce labirint greu de trecut se află. A crezut în cuvintele și sfaturile înțeleptului archiepiscop și ale boerilor patrioți din jurul său ca foarte adevărate, dar știa bine că adică în acel timp Ipsilante devenise mai puternic de cât el....»

După ce Naum ne istorisesc cum țera era împărțită în două, partea despre munți era în mâna Grecilor, iar cea de pe șes în mâna lui Tudor de-ocamdată, apoi spunându-ne ce s'a întâmplat și cu Tudor și cu Ipsilante, face următoarea reflexiune:

«.... Priviți, Români, Pronia dumnezească și vă spăimîntați! Numai în trei luni acest lucru satanic a triumfat și s'a terminat. Era necesar ca Valachia să fie pedepsită pentru păcatele sale, prin îngăduirea dumnezească. Vedeți însă cum Dumnezeu strivesce organele de pedepsă și vă veți convinge că Dumnezeu nu poate fi luat în bătaie de joc și că cinstita cruce nu-și complac cu cei ce lucră fără de legea; ea grăbesce nimicirea lor.

O! Prea «Sfințite Stăpâne și prea nobili boeri, cari v'ați luptat lupta cea bună, cât vă datoresce patria pentru zelul vostru cel generos în favoarea țerii! Neîndoios, zelul a fost virtutea voastră și Pronia dumnezească, primind ast-fel de jertfe ale vóstre, v'a inspirat și chipul înțelept cum să rea-

lisați desbinarea raporturilor dintre cei doi înfricoșăți bărbați, pe cari îndemnul cel rău al Satanei îi unise spre pierdere a tot neamul românesc. Alt fel pierderea și-ar fi ajuns sfârșitul ei. Iată cât de prea folositor lucru este și prea păstrător de existența neamului românesc, ca țera să aibă totdeauna archiereu din neamul său și nici odată străin. Am vădut de fapt câte daune în deosebite timpuri și câte zguduiri a suferit țera de la Grecii archierei. Aceștia ni-aș răpit și documentele cele mai de trebuințe ale diferitelor prerogative localnice și altor instituțiuni obștesci din timpuri, cari aș fost depuse în prea sfînta mitropolie spre păstrare, ca în un tesaur local și sigur, și ni le-aș jefuit pismătariții și rău-voitorii, pe cari bunuri răsbóiele și tractatele de pace ni le-aș recunoscut. Oare ce s'ar fi întimplat, dacá, din nenorocire, în acéstá fatalá împrejurare s'ar fi aflat un archiepiscop Grec? Și celor orbí este evident că fără nici o îndoialá s'ar fi nimicít neamul românesc după proiectul lor satanic ¹⁾».

Rémâne dar dovedit, după Naum, că a existat un complot secret eterist cu scop de a ucide și jefuí Bucurescii și apoi a-í da foc și a se retrage la munți și ast-fel a-și însineși lor Valachia, curățînd-o de boerii mari și de proprietarii avuți.

Să revenim acum la cestiunea noastră, urmărînd firul vieții lui Naum Rîmnicénu.

De la Zaverá ori Eteria grécá, Naum, cu tóte că iubiá mult limba grécá, a început a fi vrájmaș pe față tuturor pornirilor grecesci, în special contra adunării din jurul Domnitorului fanariot, pentru că a vădut cu ochii săi jaturile și nelegiuirile lor, batjocurile și depravațiunea Eteriștilor, cari aș lăsat pustiire peste tot pe unde treceaș, ca și focul și apa. N'aș rémas în urma Eteriștilor de cât jale și pârjoliri, cenușe și praf, atât în Valachia cât și în Oltenia. Indignat

---

¹⁾ Academia Română, manuscriptul No. 322; *Biserica ortodoxă*, No. 5 și 6 din 1899, traducerea din grecesce a *Eteriei* lui Naum.

în sufletul său de atâta răutate și crușime, deși era în vristă aproape de șese-deci de ani, iea condeiul în mână și descrie foarte caracteristic și natural isbândeile ridicule ale Eteriștilor și sórta lor, adică istoria Zaveriei ¹⁾.

Apoi, spre a-și răsbuna și mai mult pentru neomenósele fapte ale Eteriștilor, compune o serie de poezii epice și elegiace, pline de sarcasm, la adresa vitejilor Eteriști, cari voinicesce se luptau din zori și până în sfințite, golind cramele de vin, cârciumile de țuică și basamac, iar casele Românilor nearmați și inocenți până și de sdrențele netrebnice, insultând, tăind fără milă și siluind, sub cuvânt de vitejie! Descrie ironic starea lor plină de îngâmfare și nesațiu ori hrăpiri, începând de la archistrategul lor și terminând cu cel de pe urmă zavrăgiu, înrolat ca Eterist, care purta cruce și cocardă și strigă: ζήτω ἡ ἐλευθερία ²⁾.

Naum ne-a lăsat asupra Zaveriei un material istoric de cel mai mare preț, pentru că singur a fost martor ocular al acelor evenimente și a avut calitatea de a înțelege faptele, a stat în relațiune cu ómenii timpului, Greci și Români, mai multe decimii de ani și a putut prin urmare aprecia cu dreptate rezultatele întâmplărilor. Naum până la Eterie nu era un vrăjmaș prevenit asupra Grecilor, dar faptele săvârșite de Eteriști, îngrozindu-l, l'au hotărât a spune ce a văzut.

Pentru a se pricepe mai bine evenimentele din 1821, pe pe cari mai demult le plănuiau în gândul lor Grecii din Principate, apoi nenorocirea ce-i amenința dilnic pe Români, dacă n'ar fi putut Români a se elibera de sub stăpânirea civilă și bisericescă a Fanarioților, Naum își propune a scrie un *Cronic*, începând cu anul 1768 și pe care-l duse până la 1812. Acest cronic este o continuare a istoriei nóstre na-

¹⁾ Am tradus și publicat de curînd și această bucată istorică, necunoscută până acum, tot în *Biserica ortodoxă*, și care-i cuprinsă în manuscriptul Academiei Române No. 322.

²⁾ Veđi poeziile lui Naum, publicate în *Cronicarii greci*, transcrise după manuscriptul Academiei Române No. 258.

ționale și pe alocurea este sprijinit de documentele timpului. Multe fapte și date ni s'aŭ conservat de Naum în acest cronic, pe care de aiurea nu le-am fi putut avea decât cu multe greutate. Cronicul său nu-l făcut în genere numai pe ani, ci este foarte specific câte odată, pogorîndu-se până la zile, și enumeră în resumat toate faptele și evenimentele ce aŭ avut loc în lumea întregă, dar special în țările noastre. Acest material este cuprins în trei manuscripte, proprietatea Academiei Române, dăruite ei de către neîntrecutul și neobositul nostru stimat coleg în ale istoriei naționale, d-l D. A-Sturza ¹⁾.

După ce ne face cronicul anilor 1768—1812, apoi continuă istoria țării până după anul 1827, în care răstimp 1812—1827 descrie numai evenimentele și numai pe ici colea pune și datele la faptele cele mai însemnate. Cred că și-a făcut această rezervă pentru că multe din persoanele ce aŭ participat la evenimente trăiau încă și a esitat de a le numi. Mai pe larg însă a descris Eteria, conservându-ne multe acte și documente prin cari le pricepem astăzi foarte bine în curgerea lor. Multe relațiuni particulare, multe epistole private, pe cari le alătură ca documente de ale Eteriei, sunt de o mare valoare istorică ²⁾.

Când a scris Naum acest bogat material și de unde și l'a procurat? Asupra timpului mă pot pronunța pozitiv, că l'a adunat și scris între anii 1822—1828, în care timp îl întâlnim ca dascăl privat la un mare număr de familii românesce și din jurul Bucureștilor. Naum avea de demult dezvoltat în el gustul de cercetări istorice, cum se probază din multele séle manuscripte ce păstrez și în cari se găsesc resumate de tot ce a citit și în special de datele și faptele privitoare la Istoria Românilor. Fiind el dar, ca dascăl privat

¹⁾ Acest Cronic l'am tradus și publicat în *Cronicarii greci*, p. 259—294. Manuscriptele din Academie pòrtă numerele 322 și 323.

²⁾ Academia Română, manuscriptul No. 258.

și cunoscut, ca cărturar și bun elinist, apoi și ca caligraf, în zelul lui de a face ceva pentru neamul său, după modelul compatrioților săi din Transilvania, și-a propus de sigur a colecta documentele timpului său de pe la boerii țării, oameni politici, și pe cea mai mare parte posedându-le el singur, pentru că le pricepea valoarea, cu chipul acesta a putut grupa mai toate actele fără multă greutate. Așa îmi explic în mod natural adunarea documentelor sale, cuprinse în cele trei volume amintite. Să presupun ca să-l fi și invitat și plătit cine-va pentru această colecțiune, dar nicăiri n'am întâlnit în cursul acestor volume ceva de felul acesta și nici măcar vre-o subscriere a sa. Toate celelalte manuscripte ale sale sunt pline de subsemnări și de alte note de mare însemnătate, în aceste volume însă nimic decât documente. Cele trei volume sunt aproape o repetiție a aceluiași documente prescrise și iarăși prescrise și adăose tot mai mult. Acesta însemnă acurat că tot materialul este opera sa, și numai a sa, continuu îmbogățită cu nouă documente.

Dacă nu putem fixa data precisă când a scris Naum materialul istoric, de atâta însemnătate pentru noi, lucrul nu ni se prezintă tot astfel și cu alte lucrări ale sale. Așa, cunoștem precis că la 1822 se ocupa și cu compuneri de cărți didactice pentru școlarii săi, iar la 1823, într'un alt manuscript, găsim un număr însemnat de poezii în grecesce și românesce, compuse pentru școlarii săi, de a le pronunța la sărbătorii mari părinților lor; apoi la 1826 a lucrat în două volume resumate din Sf. Ioan Chrisostom, în formă de Omilii morale. La 1828 Προπαιδεία τῆς Γραμματικῆς, la 1829 Χρηστοθήσεια Νέα, tom. A, Buna obicinuință nouă, o carte scrisă în poezie grecască foarte corect și în românesce în poezie albă. Eu presupun că acest manuscript a fost cunoscut de vestitul Anton Panu și că, în scrierea sa în poezie *Școla moralei* a imitat pe Naum, versificând numai

textul românesc¹⁾. Între anii 1829 — 1833, când intră în mănăstirea Cernica de lângă București, unde a stat până la mórtea sa, la începutul anului 1839, Naum ne-a mai lăsat următoarele manuscripte: *Σειρὰ Πατέρων*, vol. I, Seria Părinților, carte imprimată de Grigorie Ghica la 1772; apoi, *Practicalele și Canónele Sinódelor*. Cetind aceste cărți, a extras tot ce-l interesă într'un volum plin de note.

De la 1833 ni s'aũ mai conservat resumate din diferite cărți religioase de conținut ascetic. În fine la 1834, la Cernica, se mai ocupă din nou cu cestiuni despre originea Românilor și arată vechile noastre relațiuni cu Bulgarii, dovădind că, cu tot contactul nostru cu ei de secole, noi Români ne-am păstrat datinele și limba noastră românească. La sfirșitul acestui manuscript, cetesc în grecesce următoarele reflexiuni ale lui Naum asupra vieții se sale sdruncinate și pline de peripeții și desilusiuni. Iată această pericopă, ca o mărturisire a sa:

«Mărturisesc că sunt recunoscător pentru firea Creatorului naturii pentru trei fericiri ale mele: *a)* că m'am născut bărbat și nu femeie, în cât m'a cruțat de durerile nascerii; *b)* că m'am născut din părinți ortodoxi și prin har din nobili—ca fiu de Protoiereu—și nu din poporul de rând; *c)* că am învățat trei limbi, cea a părinților mei românească, cea vulgară grecă și cea elină, pe cari Grecii născuți n'o știu de la părinți. Apoi iarăși cea mai mare recunoscință mărturisesc Proniei dumnezeesci pentru alte trei daruri: *a)* că după ce am învățat științele copilăriei cu cheltuelile părintesci, apoi de la al 13-lea an al vârstei mele că m'am educat la piciorul arhieresc al pururea amintitului meu bătrân Mitropolitul Filaret; *b)* deși fără voia mea, de către însuși bătrânul meu, prin chiar mâinile lui, am fost tuns în schima monachală, în al 15-lea an al vârstei mele și m'a chirotonit diacon în ziua a doua; și al *c)* că m'a învrednicit pe mine a fi profesor, dascăl, neamului meu românesc, deși, din cauza nestatorniciei, înstrăinându-mă din Valachia,

¹⁾ Manuscriptele No. VIII—XV, în biblioteca mea; veđi și analiza lor.

mi-am stricat obiceiurile mele bune prin contact străin și pentru aceea m'am economisit rău, în cât sunt și rușinea oamenilor și nimicnicie neamului meu. La urma urmei dumnezească Pronie, pentru rugăciunile părinților mei și a celor duhovnicești, nădăjduesc în mântuirea mea neînduios, fără de care în zadar am ajuns la al 71-lea an al vieții mele.

«Acestea am scris la 1836, Septemvrie 9, în petrecerea mea la chinoviul Cernica ¹⁾».

Ultima lucrare a lui Naum este traducerea *Istoriei bisericești universale* a lui Meletie al Atenelor, în trei mari volume.

Intrând bătrân în mănăstirea Cernica, la anul 1833, i s'a dat de către starețul său, renumitul Calinic, cunoscut pentru virtuțile sale monastice și care a fost și episcop al Râmnicului-Noul Severin, i s'a dat, ȃic, spre ascultare și în cercare de răbdare, de a traduce în românesce importanta carte, pe care singur a tradus-o, deși n'a viețuit spre a o termina cu totul. Naum voiă ca la sfârșitul vieții sale să îmbrace schima mare, adecă să fie schivnic; de aceea starețul său, primindu-i dorința, i-a dat de lucru în ceea ce se pricepea. Traducerea lui Naum este superioară celei a Mitropolitului Veniamin și ca stil și ca esactitate, după cum m'am convins din comparațiunea ce am făcut ambelor traduceri. Manuscriptul original, isvódele lui Naum, ni s'a păstrat și există în biblioteca mănăstirii Cernica. După ce el termină un volum de tradus, starețul și pune pe un alt călugăr caligraf de-l prescrie. Iată ce notă găsesc la sfârșitul volumului al treilea, pusă de un monach Casian, care a prescris isvódele lui Naum:

«Că cu ajutorul lui Dumnezeu au luat sfârșit de prescriere și acest al treilea tom al Bisericescei Istoriei a Prea înțeleptului Meletie, Mitropolitul Atenelor, care s'a tălmăcit de pe grece aici în sfânta mănăstire Cernica de cuviosul Naum ieromo-

¹⁾ Manuscriptele No. XVI—XVIII, în biblioteca mea; veđi și analiza lor.

nachul-protosinghel, care, venind cu tlmăcirea până la veacul al XIV-lea, cap. 12, bolnăvindu-se, a trecut către Domnul, numindu-se întru primirea sfântului marelui cin al schimnicei Nichita ieromonach....»

Aceste le scrie decopiatorul traducerii lui Naum, Casian monachul, la 1839 Februarie. Din această notă rezultă că Naum Rîmnicénu la sfârșitul vieții sale a primit, după dorință, marea schimă a schimniciei și s'a numit din Naum Nichita, apoi că a murit cu toate certitudinea la finele anului 1838 sau la începutul anului 1839, în etate de 73 ani împliniți.

Acésta se probéază și prin manuscriptul No. XVII, din care se constată că la 1838 Iunie 25 eră în vieță ¹⁾. După încetarea sa din vieță, a fost înmormîntat în cimitirul mănăstirii Cernica, după cum m'a încredințat fostul stareț al acei mănăstiri Ioil, arătându-mi și mormîntul unde a fost îngropat Naum, sub numele de Nichita.

După spusele aceluși stareț Ioil și ale altor bătrâni călugări ce l'aŭ apucat în vieță, Naum eră mic la statură, uscățiv și aveà un mers repede,—ceea ce însemnă că eră plin de activitate și nervos,—brun la față, ochii căprii, vecinic vorbià și nici odată locului nu steteà decât când scrià, apoi neîncetat cetia și nopte și ceea ce cetia însemnă.

Acésta-i în trăsături generale vieța lui Naum Rîmnicénu, necunoscut Românilor până acum și care și-a sacrificat, după câtă putință a avut, totă vieța sa pentru neamul românesc, scriind și învățând carte pe fiii neamului nostru de la 1779 până la 1839, adecă 60 de ani.

Dacă considerăm în genere activitatea sa literară și valoarea ei din manuscriptele ce ne-aŭ rămas, rezultă că Naum Rîmnicénu a fost un bărbat cu inimă și suflet, Român luminat și cărturar, și-și dădea bine séma de starea nenorocită a neamului românesc, îi cunosceà trecutul său istoric destul de bine, după gradul cunoscințelor istorice de pe vremile

¹⁾ Manuscriptele No. XX și XXI, în biblioteca mea; veđi și analiza lor.

sale; că a învățat și carte românească și grecască pe Români ca profesor particular în un însemnat număr de familii boeresci din Transilvania, Bucuresci, Ploesci, Pitesci, Pétra, Câmpina, Mărgineni, Conțesci etc. etc., timp de 60 de ani aproape. Mai șcim că în tinerețele séle a decopiat documentele mănăstirei Hurezu, apoi a colectat ori adunat date și documente pentru *Cronicul* său între anii 1768—1812, și în fine a cules cu multă pricepere date și documente de mare importanță privitoare la Eteria grecască ori Zaveră.

Naum aveà și talent politic. Multe din poesiile séle răspândite prin manuscrisurile séle, nu sunt lipsite de valóre, unele însă sunt necontestat meritorii și ca conținut și ca formă; el poesdà germenele ori imaginațiunea poetică în natura sa. Pentru a probà acésta, citez numai poesiile sale în românesce asupra Eteriei, apoi în grecesce în cartea sa intitulată: Χρηστοθήδεια. Poesiile séle grecesci sunt admirabile și ca limbă și ca formă, așa că ne putem mândri că un Român scià așa de bine a mânuì condeiul său în o limbă atât de grea și de bogată în expresiuni.

Scrieri proprii și de mare însemnătate istorică națională sunt și tractatele sale despre starea țărilor nóstre înainte de anul fatal 1821 și pe cari ni le presintă sub o formă epistolară între un Moldovean și un Muntean. În aceste tractate ne represintă icóna vie a stării bisericești și politice, administrative și judecătorești, economice și sociale. Ce să mai dic despre *Istoria Zaveriei*, pe care a scris-o ca martur ocular? Apoi tractatul despre originea Românilor expus în *Epitonemate*? Materialul scolastic rămas în manuscrisurile séle își are și el importanța sa, pentru că din el ne convingem pozitiv cum se învățà și ce se învățà în școlele nóstre pe acele timpuri de tristă memorie, până spre 1830.

Naum aveà, atât în românesce cât și în grecesce, un stil clar, lămurit, apoi o dicțiune alésă, mai ales când scrià în grecesce, fie în limba elină, fie în cea vorbitóre, pentru că posedà pe deplin cunoscința acestei limbi și întrebuintă expresiunile

cele mai alese, mai elegante și clasice; de aceea și stilul adesea este înflorit și pompos. Mai toate manuscriptele se le sunt scrise numai grecesce, pentru că acesta era pe atunci limba timpului la noi. Cu toate că limba noastră era pe atunci, după unii, lipsită de expresiuni proprii spre a prezenta ironicul, sarcasmul și subtilul, apoi terminii științifici lipsia, Naum, ca unul ce era cleric, cunoscea perfect limba națională, pentru că cetise și recetise cărțile bisericești și pe istoricii noștri, în care este cea mai frumoasă frază românească până astăzi, de aceea el când scrie românește, stilul său este viguros, câte odată vehement, înflorit și, când descrie nenorociri, plin de patetic! Era un aprig apologist al scrierii cu buchi chirilice, al conservării vocalelor închise *i* și *ă*, ca și a consoanelor Ξ , Ψ și III . Combătea cu toată puterea lui amestecul de litere cu slovele cirilice în imprimare, susținând că prin acest amalgam se schilodesce limba noastră cea dulce și sonoră. Deci, dice el, ori că scriem numai cu buchi, ori numai cu litere latine, alt-fel vom perde frumusețea limbei strămoșești.

Acestea asupra calității lucrărilor lui Naum și a valorii lor.

Dacă am putut reuși, prin descrierea ce am desfășurat-o înaintea d-văstre asupra vieții și activității literare a lui Naum Rimnicenu, basat pe monumente scrise, a desmorminti amintirea-i perdută, a alunga de pe figura sa patriotică pâcla și ceața grosă ce-l întuneca până acum, fiind pentru aceste cuvinte necunoscut noii urmașilor lor de sânge și neam, dacă, dic, am isbutit a vi-l prezenta ca pe un luptător vajnic și aprig al Românilor, timp de peste o jumătate de secol contra împilătorilor neamului nostru, atunci merită, i se cuvine, cred, să-și reia și el locul între luptătorii naționalității noastre și să-l enumerăm și pe Naum între ostașii neamului românismului, împreună cu ceilalți luptători încununați deja pentru vitejia lor, înțeleg între literații noștri Români.

Căci luptă bună și sfântă s'a luptat pentru conservarea limbei și a neamului nostru românesc.

Memoria veterum renovandum.

Maiestate! a fost merit de Providență ca prin Voi, sub Voi și cu Voi să se renască neamul românesc!

A fost sortit, Sire, ca prin sfatul și înțelepciunea Vóstră să se așeze bazele Instituțiilor noastre naționale!

A fost predestinat ca Voi, după cum ați condus la biruințe strălucite armatele române, asigurând țerii neatâr-narea sa, tot Voi să mergeți înainte, purtând facla aprinsă a lumini cunoștințelor și stând neclintit în fruntea acestui înalt sanctuar al culturii române, să revărsați lumina în urma Vóstră, ajutând, contribuind și pururea sfătuindu-ne a ne susține limba, a ne apăra moșia strămoșescă prin întregirea istoriei patriei noastre!

Așa a fost să fie, ca tot sub cumpătata și prudenta Vóstră înaltă protecțiune neîncetat să crească și să se înmulțescă desmormintările faptelor și ale bărbaților noștri din trecut, spre fala neamului, dintre cari acum și acest smerit călugăr Naum Rîmnicénu, în scop de a se tot îmbogăți literatura noastră națională.

Și cum puté fi alt-fel când Voi sunteți Peședintele de onóre al Academiei Române?

Cât mă privesce pe mine, primindu-mă cu tótă bunăvoința în mijlocu Id-vóstre ca membru activ al acestui înalt Institut de cultură națională, mulțumindu-vé încă odată cu recunoștință, vé declar public că voiú munci încă câte zile voiú trăi, adunând și publicând materiale privitoare la istoria țerii noastre iubite; vé mai declar că veți găsi în mine pururea pe omul modest și cu dor nestins pentru prosperarea tuturor Instituțiilor de cultură din tótă românia, pentru ca neamul nostru întreg să crească și să înfloréscă mereú, până va ajunge la nivelul popórelor în adevér civilisate

RĂSPUNSUL D-LUI DIMITRIE A. STURZA

LA

DISCURSUL D-LUI CONSTANTIN ERBICEANU

Sire,

Alteță Regală,

Inalt Prea Sfințiți și Prea Sfințiți Părinți,

Domnilor Colegi,

Cuvîntarea d-lui Constantin Erbiceanu ne-a transportat din vuetul mișcării sgomotóse a timpurilor presente în chiliuța strîmtă a unui monach, al căruia nume zăceà în uitare, cu tóte meritele de cari e încunjurat, cu tótă recunoscința ce datorim unei munci, care zadarnică nu a fost în dilele ei și care astă-đi chiar ne procură o bucurie sufletéscă curată și limpede.

Lucrările numeroase ale d-lui Constantin Erbiceanu sunt îndreptate spre o țintă înaltă: a înfățișă influența salutară a Bisericii asupra culturei neamului nostru. Fără a fi membru al clerului, osîrdia sa pentru ale Bisericii i-a dat un loc distins în Facultatea de Teologie a Universității din Bucuresci. Munca sa neobosită pe câmpul istoriei naționale i-a deschis ușile Academiei Române.

In timp de dece ani, d:l Erbiceanu a stat în capul redac-

țiunii revistelor bisericesci și le-a fost cel mai zelos lucrător. El a scris istoria Seminariului Veniamin de la mănăstirea Socola și a școlilor grecesci din țară. El a dat la lumină prețioasa expunere a Istoriei Mitropoliei de Iași. El a publicat multe din scrierile Mitropolitului Antim și Eteria lui Badenschi, Protocanonul lui Petre Maior, biografiile marilor dragomanii ai Imperiului Otoman de Epaminonda Stamatiadi, Cronicarii greci cari au scris despre Români în epoca Fanarioților și multe alte lucrări teologice și istorice.

Fără îndoială, d-l Constantin Erbicenu e unul din cei mai harnici și mai zeloși bărbați devotați științelor.

D-l Constantin Erbiceanu ne-a vorbit astăzi despre Protosinghelul Naum Rîmnicenu, care a trăit pe la începutul secolului al XIX-lea, aducând, în împrejurări grele și fără a se gândi la laudă și la onoruri, partea sa de muncă pentru a înlătura relele de cari suferia țera și societatea și pentru a deschide calea spre o dezvoltare normală sufletească și patriotică a poporului român.

Naum Rîmniceanu aparține cu trupul și cu sufletul Bisericii sale, cu trupul și cu suflet patriei sale. Acțiunea sa însă a pornit din Biserica pentru că pe acele timpuri Biserica era în societatea și în Statul român cea mai de căpetenie instituțiune care rămăsese legată de națiune și prin care națiunea putea să-și fie ființa ei proprie. Acțiunea sa se răzima pe rîvna sa pentru amîndouă instituțiunile fundamentale ale societății omenești—pentru Stat și Biserică—și purta semnele cumpenelei înăscute a poporului românesc.

Religiunea reprezintă organizarea sistematică a năzuințelor sufletesci ale omului, nedespărțite de ființa lui și strîns legate de viața tuturor popórelor. Forma cea mai înaltă a acestei organizări ne-o dă Biserica lui Christos, care ne arată în modul cel mai clar, cel mai simplu și cel mai sigur, cum putem să ne îndrumăm pe calea perfecționării sufletesci și cum putem să ne menținem într'însa. Pentru ajungerea a-

cestui scop, Biserica lui Christos și-a format regule hotărîtore în dogmele credinței și într'un ritual menit a ne înălța cugetările și a ne îndreptá faptele în conformitate cu dinsele.

De aceea Biserica face parte din viața popórelor. Precum popórele nu pot trăi, nu pot progresa, nu pot prospera decât în Stat, adecá în societatea organizată pentru scopurile pămîntesci, de asemenea popórele nu pot face abstracțiune nici de biserică, necesară pentru a le ținea în sfera cea mai înaltă a vieții sufletesci. S'aú făcut încercări de a suprima Biserica, precum s'a făcut încercări de a suprima Statul; însă aceste încercări zadarnice aú rămas, căci ele se lovesc de legi cari staú peste puterea omenescă.

În fața acestor legi, tot atât de stabile ca și legile întregii naturi, în mijlocul căreia omenirea viețuiesce, rămâne de deslegat o problemă, și anume de a înjgheba între Stat și Biserică un astfel de legămint în cât cercul de activitate a fiecăreia din aceste două instituțiuni să nu fie jignit și ca ele amîndouă să concluceze la scopul final de a duce popórele și omenirea la perfecțiunea cea mai înaltă. Problema constă într'aceea ca viața comună în Stat să nu fie împedicată în avîntul ei de viața comună în Biserică, ci din contra ajutată de dînsa, pentru ca astfel ómenii să nu rătăcescă în rēutate și desnădejde.

Legea întregii naturi este ordinea. Statul și Biserica nu pot face și nu fac excepțiune de la acéstă lege. Nici unul, nici alta nu pot să se misce în anarchie. Istoria stă martură că conlucrarea armonică a acestor două mari instituțiuni e absolut necesară, pentru ca Statele și popórele să fi fericite. Certele politice ca și certele religióse aú adus asupra Statelor și popórelor nenorociri cu consecințe incalculabile pentru existența lor. Tot atât de periculóse ca și certele sunt tendințele de dominațiune, fie ale Statului asupra Bisericii, fie ale Bisericii asupra Statului.

Dogmele Bisericii presintă regule nestrămutate, pe când

organizarea Statelor e mișcătoare după pozițiunea, geniul și cultura popórelor. Evangelia ne arată certe căi pentru a ajunge la perfecționarea sufletéscă, care fără îndoială trage după sine și o perfecționare socială și politică, pe când nici o societate omenéscă nu póte să rămână neclintită în organizarea ei socială și politică.

Ce reese din acéstă situațiune pentru deslegarea problemei, de care am vorbit? Dacă Biserica isbutesce a domina Statul, dezvoltarea acestuia este împedicată, stă locului, pentru că trece asupra Statului mișcător organizarea nemișcătoare a Bisericii. Dacă Statul face din Biserică o servitoare a sa, întrebuintând credințele sufletesci pentru a produce rezultate lumesci, se introduce în Biserică ipocrisia, născătoare a necredinței și a ireligiozității. Ast-fel, și într'un cas și în altul, mai mult încă în cazul din urmă, amîndoué instituțiunile își perd fundamentul lor moral și ajung a se materialisa, părăsind țelurile lor eterne și înalte, pentru a rătăci și a se perde în urmărirea de apucături efemere, unde interesele de ordin inferior jócă rolul principal.

Se ridică dar dinaintea ómenilor cerința absolută a unei lucrări paralele, bine chibzuite, a Statului și a Bisericii. Nu trebuie nici odată să uităm că Statul și Biserica sunt organisme vii de progres omenesc.

Imbrățișând Biserica ortodoxă a Răsăritului, Românii, popor mic la număr, aũ cuprins instinctiv situațiunea lor și aũ voit să-și asigure dezvoltarea și viitorul. Ei aũ ales Biserica ortodoxă a Răsăritului; nici odată însă ei nu s'aũ gândit a se despărți de Biserica creștinéscă și a se asvârli în brațele ireligiozității și ale necredinței. Românii aũ ales Biserica ortodoxă a Răsăritului ca fundament al vieții lor sufletesci, pentru că, dintre Bisericile creștinesci, ea este aceea care s'a abținut de a domina sfera de activitate a Statului și pentru că ei aũ aflat în acéstă Biserică siguranța că centrul activității lor religiose nu va fi transportat peste hota-

rele Statului lor. Statele se feresc a nu fi dominate din afară nici politicesce, nici economicesce. Cum să nu se ferescă de a nu fi dominate din afară nici bisericesce?

Istoria ne arată că nu trebuie să nesocotim Biserica noastră, căutând sau să-i schimbăm organizarea ei dogmatică și canonică, sau să o secularisăm, precum s'aŭ încercat unii să facă.

Dacă nesocotim Biserica, perdem îndrumarea noastră sufletescă și morală și facem să se nască pe tărîmul religiunii separațiunii, cari la început se par fără importanță, dar cari tind a se mări ast-fel, în cât rup poporul în coterii ce se combat cu inverșunarea înăscută certelor religiöse și filosofice. Tot istoria însă ne arată că trebuie să ne ferim de a face din Biserica noastră un instrument politic, fie de împilare, fie de manopere momentane; căci atunci se perde puterea morală, luminătoare și întăritore a Bisericeii și distrugem prin urmare prestigiul ei. Dar tot istoria neamului nostru ne arată că membrii Bisericii trebuie să se ferescă de a intra în răsboi cu Statul, ca ast-fel să rămână totdeauna ascultători de povețele Apostolului în amîndouă direcțiunile desemnate de dînsul.

Nu numai despre omul singuratec vorbesce Apostolul, ci despre însăși Biserica lui Christos și despre acei cari sunt servitorii ei, când dice: — «De aș grăi în limbile omenesci și îngeresci, iar dragoste nu am, făcutu-m'am aramă sunătoare și chimval răsunător; și de aș avé prorocie, și de aș sci toate tainele și totă sciința, și de aș avé totă credința cât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt; și de aș împărți totă avuția mea, și de aș da trupul meu să-l ardă, iar dragoste nu am, nici un folos nu-mi este. Dragostea îndelung rabdă, se milostivesce; dragostea nu pismuesce; dragostea nu se semeșesce, nu se trufesce, nu se pörtă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se întărită, nu gândesce răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr;

tóte le suferé, tóte le crede, tóte le nădăjduésce, tóte le rabdă; dragostea nici odinióră nu cade».

Nu numai către cetățeni, ci și către înșiși servitorii Bisericii lui Christos vorbesce Apostolul, când arată țelul de activitate al Statului și importanța lui în societatea omenéscă, prin următóarele cuvinte:—«Tot sufletul stăpânirilor celor mai înalte să se supună,—că nu este stăpânire fără numai de la Dumneđeũ și stăpânirile, cari sunt, de la Dumneđeũ sunt rînduite. Pentru aceea cela ce se împotrivesce stăpânirii, rînduelii lui Dumneđeũ se împotrivesce; și cari se împotrivesc, judecată își vor luà loruși,—că dregătórii nu sunt frică faptelor bune, ci celor rele. Iar de voesci să nu-ți fie frică de stăpânire?—fă bine și vei avé laudă de la dinsa, că slujitóre a lui Dumneđeũ este,—ție spre bine. Iar de faci răũ,—tème-te, că nu în zadar pórtă sabia;—că slujitor al lui Dumneđeũ este, isbânditor spre mânie celui ce face răul. Pentru aceea trebue să vè supuneți nu numai pentru mânie—ci și pentru consciință. Că pentru acésta și dăjdiî dați, că slujitorii ai lui Dumneđeũ sunt, spre însăși acésta indeletnicindu-se».

Urmărind istoria nóstră, vom constata că înălțările și scăderile nóstre sunt strîns legate de sórta Bisericii nóstre nationale. Sub dominațiunea Fanarioților nu numai centrul politic se strămutase în Fanar, ci și centrul bisericesc suferia de acésta depedință. Mult timp a durat acésta stare de lucruri, spre dauna desvoltării nóstre sufletesci. Incă în anul 1842 s'a solicitat de la Patriarchia ecumenică aprobarea demisiunii Mitropolitului Veniamin și a numirii locoțiitorului scaunului mitropolitan din Iași. Când vîntul renascerii a început a suflă peste poporul român, Biserica s'a pus în capul mișcării Unirii și acțiunea ei, tocmai în momentele cele mai grele, nu a fost pentru puțin în isbânda nóstră.

Pe calea smintelei se cuvine dar să nu umblăm nici în ale Statului, nici în ale Bisericii, ci mai ales să ne silim să nu eșim nici odată din învățătura Apostolilor și din doveđile ce ne dă istoria neamurilor și istoria nóstră proprie.

Naum, necunoscutul până ce a fost scos la lumina Țilei de colegul nostru Constantin Erbiceanu; Naum, devotat Bisericii și devotat neamului; Naum s'a ținut pe calea cea dréptă. Scrierile lui, menite a servi contemporanilor sêi, răsufliă pietate și patriotism, înțelegere despre nevoile Statului și ale Bisericii și despre a lor conlucrare armonică pentru progresul poporului românesc. Scrierile Protosinghelului Naum sunt strîns legate de evenimentele anului 1821. Ele sunt un răsunset armonios al aceluși timp, în care bărbați, ale căror nume nu trebuie să le dăm uitării, au făurit cu multă pricepere și cu multă putere începuturile de renaștere ale neamului nostru, încoronate în Țilele noastre cu succese atât de minunate.

Este un mare merit al profesorului Constantin Erbiceanu că trage la lumină faptele bărbaților, cari cu frica lui Dumnezeu, cu conștiința limpede, cu iubire de neam, au muncit cu credință ca să se îndrumeze poporul român spre închegarea Statului, făcînd ast-fel posibilă înălțarea Regatului român sub marele nostru Domn și Rege Carol I.

PATRIARCHIA DE CONSTANTINOPOL.

REGULAMENTELE GENERALE NAȚIONALE PENTRU CONDUCEREA ȘI ADMINIS- TRAREA AFACERILOR ACESTEI PATRIARHII.

(Urmare și fine, vezi Biserica Ortodoxă No. 11 și 12 an. XXIII și No. 1 și 2
anul XXIV).

V.

Regulamentul pentru retribuirea Patriarchului și a Arhiepiscopilor¹⁾

Art. 1.—Patriarchului de Constantinopol, care va fi obligat a plăti pe archidiacon și pe diaconul al doilea și pre toți cei ce 'l servesc, și a suporta toate cheltuelile, așa precum reclamă pozițiunea și demnitatea sa bisericăscă și națională, se va da din tesaurul național, sub titlul de cheltueli, suma de lei cinci sute mii și nimic alt. 500.000 lei.

Iar retribuirea anuală ale celor-l-alți Arhiepiscopii, Episcopi, Archiepiscopi și Mitropoliți, precum și analogia convenită patriarchului vor fi următoarele:

¹⁾ Titlul complet al acestui regulament este următorul: Regulament despre retribuirea anuală, ce s'a hotărât prin votul comun al adunării naționale, a se da atât patriarchului de Constantinopol, cât și tuturor arhiepiscopilor ce depind de scaunul patriarchiei ecumenice și anume 500 000 lei patriarchului, cari se vor plăti: 130 mii de locuitorii creștini ai Constantinopolului, iar 370.000 de arhiepiscopii ce depind de scaunul patriarchal. Acastă din urmă sumă se va plăti de fie care din ei după analogia ce se însemnă mai jos și se va încasa de o dată cu retribuirea lor, și se va trimite la casieria națională pentru a se da la timp Patriarchului.

1	Al Cesariei retrib. anuală l.	60000	pentru patr.	3000	în total	63000
2	" Efesului "	100000	" "	5000	" "	105000
3	" Iraciei "	90000	" "	5000	" "	95000 ¹⁾
4	" Kizicului "	90000	" "	3000	" "	93000
5	" Nicomid "	60000	" "	2500	" "	62500
6	" Niceei "	60000	" "	1500	" "	61500
7	" Chalced. "	70000	" "	2700	" "	72700
8	" Dercului "	80000	" "	2500	" "	82500
9	" Tesalonic. "	90000	" "	2500	" "	92500
10	" Tîrnovei "	70000	" "	27000	" "	97000
11	" Adrianop. "	100000	" "	14000	" "	114000
12	" Amasiei "	80000	" "	3000	" "	83000
13	" Ioaninei "	80000	" "	9500	" "	89500
14	" Prusei "	70000	" "	1500	" "	71500
15	" Didimotih. "	70000	" "	3750	" "	73750
16	" Pelagon. "	80000	" "	6000	" "	86000
17	" Demetria. "	80000	" "	6000	" "	86000
18	" Neocesar. "	50000	" "	2000	" "	52000
19	" Iconiei "	50000	" "	2250	" "	52250
20	" Bereei "	50000	" "	1000	" "	51000
21	" Bcsniei "	100000	" "	21750	" "	121750
22	" Pisidiei "	40000	" "	1500	" "	41500
23	" Cretei "	70000	" "	2500	" "	72500 ²⁾
24	" Trapezun. "	45000	" "	800	" "	45800
25	" Larisei "	80000	" "	3000	" "	83000
26	" Artei "	90000	" "	3000	" "	93000 ³⁾
27	" Filipopol. "	70000	" "	23500	" "	93500
28	" Rodului "	50000	" "	2500	" "	52500
29	" Serelor "	85000	" "	6000	" "	91000
30	" Dramei "	70000	" "	4000	" "	74000
31	" Smirnei "	70000	" "	3000	" "	73000
32	" Mitilenei "	70000	" "	3000	" "	73000 ⁴⁾
33	" Angirei "	20000	" "	Nimic	" "	20000 ⁵⁾
34	" Filadelfiei "	30000	" "	Nimic	" "	30000 ⁶⁾
35	" Melenicul. "	70000	" "	5500	" "	75500
36	" Prespelor "	60000	" "	4250	" "	64250
37	" Inului "	25000	" "	Nimic	" "	25000 ⁷⁾
38	" Methimn. "	40000	" "	2000	" "	42000 ⁸⁾
39	" Mesimbr. "	45000	" "	1000	" "	46000

1) Acesta va avea și veniturile monasteriului Sf. George arabil.

2) Impreună cu episcopia Lambei, afară de suma, pe care o primește de la proprietățile Mitropoliei.

3) Afară de suma pe care o primește de la proprietățile Mitropoliei.

4) Aci intră și veniturile din proprietățile Mitropoliei.

5) Impreună cu 15000 lei venituri benevole.

6) Impreună cu alți 10000 lei, venituri benevole.

7) Impreună cu alte venituri de 10000 lei.

8) Impreună cu veniturile Mitropoliei.

40	Al Virinul. retrib. anuală l.	70000	pentru patr.	5500	în total	75500
41	„ Dristrei „ „ „	65000	„ „	11250	„ „	76250
42	„ Samului „ „ „	40000	„ „	3000	„ „	43000
43	„ Varnei „ „ „	60000	„ „	1500	„ „	61500
44	„ Sisaniului „ „ „	40000	„ „	1500	„ „	41500
45	„ Sofiei „ „ „	70000	„ „	11250	„ „	81250
46	„ Viziei „ „ „	50000	„ „	1500	„ „	51500
47	„ Haldeei „ „ „	30000	„ „	1500	„ „	31500 ¹⁾
48	„ Anhialul. „ „ „	60000	„ „	3000	„ „	63000
49	„ Maronică „ „ „	60000	„ „	3500	„ „	63500
50	„ Silivriei „ „ „	45000	„ „	1000	„ „	46000 ²⁾
51	„ Sozopolei „ „ „	45000	„ „	1500	„ „	46500
52	„ Xantei „ „ „	50000	„ „	1800	„ „	51800
53	„ Ganului și Horeei „ „ „	30000	„ „	1100	„ „	31100 ³⁾
54	„ Hiului „ „ „	45000	„ „	3000	„ „	48000
55	„ Lemnului „ „ „	40000	„ „	1500	„ „	41500
56	„ Imbrului „ „ „	45000	„ „	Nimic	„ „	45000 ⁴⁾
57	„ Elasonei „ „ „	40000	„ „	1000	„ „	41000
58	„ Priconis. „ „ „	25000	„ „	700	„ „	25700 ⁵⁾
59	„ Casandriei „ „ „	40000	„ „	2250	„ „	42250
60	„ Dirachiul. „ „ „	24000	„ „	Nimic	„ „	24000
61	„ Preslavei „ „ „	40000	„ „	2500	„ „	42500
62	„ Pogonian. „ „ „	60000	„ „	500	„ „	60500 ⁶⁾
63	„ Driinopol. „ „ „	50000	„ „	3000	„ „	53000
64	„ Coului „ „ „	30000	„ „	Nimic	„ „	30000
65	„ Nisei „ „ „	65000	„ „	8000	„ „	73000
66	„ Scopiilor „ „ „	65000	„ „	17250	„ „	82250
67	„ Ersechiul. „ „ „	70000	„ „	3750	„ „	73750
68	„ Chestendi. „ „ „	70000	„ „	10000	„ „	80000
69	„ Samacovi. „ „ „	75000	„ „	11000	„ „	86000
70	„ Svornicul. „ „ „	70000	„ „	6000	„ „	76000
71	„ Rascopres. „ „ „	65000	„ „	3500	„ „	68500
72	„ Nisabei „ „ „	60000	„ „	4600	„ „	64600
73	„ Castoriei „ „ „	50000	„ „	2000	„ „	52000
74	„ Vodenilor „ „ „	60000	„ „	2500	„ „	62500
75	„ Coriței „ „ „	40000	„ „	1500	„ „	41500
76	„ Fanariof. „ „ „	50000	„ „	2000	„ „	52000
77	„ Stromniței „ „ „	70000	„ „	4200	„ „	74200
78	„ Veligradel. „ „ „	50000	„ „	4000	„ „	54000
79	„ Greveneii „ „ „	40000	„ „	2000	„ „	42000

1) Impreună cu 10000 lei venituri benevole.

2) Impărțind și veniturile anuale ale bramului.

3) Impreună cu alți 10000 lei venituri.

4) Se scad veniturile din proprietățile Mitropoliei.

5) Impărțind și veniturile Mitropoliei

6) Fără a se folosi cu ceva din proprietățile Mănăstirești

80	Al Moghil retrib. anuală l.	40000	pentru patr.	2000	în total	42000
81	„ Devrei „ „	35000	„ „	1750	„ „	36750
82	„ Belisului „ „	50000	„ „	Nimic	„ „	50000
83	„ Litiței „ „	40000	„ „	1300	„ „	41300
84	„ Carpatul. „ „	25000	„ „	Nimic	„ „	25000
85	„ Iliopolei „ „	46000	„ „	1150	„ „	47150
86	„ Crinei „ „	40000	„ „	2750	„ „	42750
87	„ Caliopolei „ „	40000	„ „	2000	„ „	42000
88	„ Miriofitul. „ „	30000	„ „	1350	„ „	31350
89	„ Metrei „ „	30000	„ „	750	„ „	30750
90	„ Chitrului „ „	30000	„ „	580	„ „	30580
91	„ Campani. „ „	60000	„ „	2000	„ „	62000
92	„ Platamon. „ „	30000	„ „	550	„ „	30550
93	„ Serviilor și Cozanei „ „	50000	„ „	2000	„ „	52000
94	„ Polianeî „ „	50000	„ „	3000	„ „	53000
95	„ Petrei „ „	30000	„ „	560	„ „	30560
96	„ Ardampir. „ „	30000	„ „	750	„ „	30750
97	„ Ierusului și Sf. Munte „ „	30000	„ „	750	„ „	30750
98	„ Tervenul. „ „	40000	„ „	5000	„ „	45000
99	„ Loftei „ „	40000	„ „	7500	„ „	47500
100	„ Braței „ „	60000	„ „	1500	„ „	61500
101	„ Paratmit. „ „	40000	„ „	2150	„ „	42150
102	„ Nicopolei „ „	24000	„ „	2150	„ „	26150 ¹⁾
103	„ Arcadieî „ „	24000	„ „	450	„ „	24450
104	„ Retimnei „ „	50000	„ „	1500	„ „	51500
105	„ Chidoniei „ „	60000	„ „	3000	„ „	63000
106	„ Petr. (Cr.) „ „	35000	„ „	1100	„ „	36100
107	„ Heranisul. „ „	35000	„ „	1000	„ „	36000
108	„ Sitei „ „	40000	„ „	1000	„ „	41000
109	„ Stagonul „ „	40000	„ „	1000	„ „	41000
110	„ Gardich. „ „	20000	„ „	Nimic	„ „	20000
111	„ Thamvac. „ „	25000	„ „	350	„ „	25350
112	„ Triceî „ „	40000	„ „	700	„ „	40700
113	„ Lerneî „ „	25000	„ „	1000	„ „	26000
114	„ Elefterop. „ „	25000	„ „	400	„ „	25400
115	„ Mosconis. „ „	12000	„ „	Nimic	„ „	12000 ²⁾
116	„ Amideî „ „	24000	„ „	Nimic	„ „	24000
117	„ Halepului „ „	12000	„ „	Nimic	„ „	12000

Totalul retribuțiilor anuale este dar șase milioane.

Din retribuțiunea patriarhală și anume, din suma, pe care o dă locuitorii Constantinopolei trei zeci și una de

¹⁾ Din acestea 6000 sunt din venituri

²⁾ Are și veniturile Monastirei

miș patru zeci lei, vor rămâne în folosul tezaurului național.

Art. 2.—Adunarea națională, discutând cu dinadinsul articolul privitor pe retribuirea anuală a patriarhului de Constantinopol și găsind de cuviință, că este de nevoie a se asigura în mod regulat suma de bani, ce i se cuvine, iar pe de altă parte, având în vedere interesele generale naționale, așa în cât să nu se împovăreze cu dări de bani peste măsură, a hotărît ca îndată după constituirea consiliului permanent mixt, Sf. Sinod împreună cu el să îngrijescă a înzestra scaunul ecumenic, pentru reprezentarea și întreținerea cu demnitate a patriarhului, cu veniturile monastirilor situate în eparchia Pogoniane și Bela, după ce mai întâi se va scote suma necesară, pentru întreținerea cu îndestulare a acelor așezăminte, în conformitate cu spiritul orînduelelor ctitorilor și donatorilor.

Art. 3.—Până se va realiza hotărîrea națională mai sus disă, retribuirea anuală a patriarhului se va încasa, în conformitate cu cele cuprinse în regulament, în articolul precedent; iar dupe ce se va realiza înzestrarea, despre care este vorba, atunci suma de bani hotărîtă la fie-care Mitropolie, arhiepiscopie și episcopie, a se aduna de la creștinii pentru întreținerea patriarhului, va înceta.

Art. 4.—Retribuțiunile archiereilor se vor încasa în modul următor:

Se va trimite de aci instrucțiuni, cari vor fi aceleași pentru toate eparchiile, ast-fel că archiereul (mitropolitul, arhiepiscopul sau episcopul) împreună cu consiliul bătrînilor¹⁾ vor chema reprezentanți din fie-care oraș și orășel și constituindu-se în adunare, vor lua cunoștință de suma ce se cere, pe care o vor împărți-o drept și rațional, potrivit cu popu-

---

¹⁾ Consiliul bătrînilor este în orașele Turcesei un fel de sfat al orașului sau consiliu comunal.

lațiunea fie-cărei localități; și alcătuiind un tablou în trei exemplare, unul 'l vor depune la Mitropolie, altul în archiva consiliului bătrînilor, iar al treilea 'l va trimite aci, pentru a fi pus în condica, ce se va înființa pentru acésta. Se va da asemenea câte un exemplar la câte orașe trebuie, iar archiereul mergînd odată pe an, cu propriile sale cheltueli, va visita părțile eparchiei sale, bine-cuvîntînd și sfințind pe locuitorii ei, săvîrșind și sfînta liturghie gratuit; iar cînd va fi chemat anume la praznice saũ de particulară, atuncea cheltuelile sunt în greutatea celor ce 'l vor invita.

Veniturile eventuale ale Arhierailor.

Art. 5.—Pentru fie-care autorizare de căsătorie, fără distincțiune dacã este I, II, III, se hotăraște, în general, pentru tóte eparchiile scaunului ecumenic, lei zece.

Art. 6.—Pentru fie-care hotărîre de divorț se va percepe o sumă de bani, analogă cu starea celor ce se divorțéză, în nici un cas însã mai puțin de una sută lei; iar suma acésta de bani se va da în folosul așezămintelor filantropice și de folos obștesc al eparchiei.

Art. 7.—Dreptul archiereului, care va fi chemat a săvîrși liturghie, înmormîntare saũ cununie este benevol, în nici un cas însã mai puțin de 50 lei.

Art. 8.—Pentru ori ce act, ce se va face la Mitropolie, se hotăraște a se plăti în folosul secretarului lei zece, sub adevेरirea archierescă. Se va lua de asemenea, în folosul așezămintelor de bine-faceri din eparchie o sumă de bani, analogă actului, ce se va face și dupe tabloul alcătuit de consiliul național mixt de aci, precum este prevăduț în art. 3 al atribuțiunilor sale.

Art. 9.—Incasările, ce se vor face de la cărțile de afurisanie, potrivit cu chestiunile și cu starea persónelor, în nici

un cas însă mai puțin ca 50 lei, se vor da în folosul așezămintelor de bine-facere ale eparchiei. Iar cărțile pentru deslegare se vor da gratuit.

Art. 10.—Fie-care preot, carele are enorie, va da anual arhierelui său, drept dare canonică zece lei și nimic altceva, interzicându-se ast-fel ori și ce altă dare în bani sau obiecte.

Art. 11.—Se interzice cu desăvârșire și se anulează vinderea proprietăților bisericesti, ajutoarele cerute la doi și la trei ani, cadourile bisericesti, embaticurile, discurile, sfeștăniile obligatorii, părțicelele pentru morți, dările pentru sfințirile de biserici, pentru permisiunile de nunți oprite de biserică, pentru cherotoni, dările de la așezămintele egumenești și ori ce alt drept de venit întâmplător al arhierelui, sub ori ce nume ar fi el.

Art. 12.—Se desființează proprietățile personale, iar cele ce se stăpinesc de preoți, vor trece în stăpînirea bisericilor, cari vor fi obligate a da preoților o indemnizare, cât se va crede și se va aproba de arhierelui și consiliul bătrînilor.

Art. 13.—Adunarea națională a hotărît ca, pe cât timp logofeția va remănea asupra D-lui Nicolae Aristach, Domnia sa să primescă, nu de a dreptul, ci prin Patriarchul ecumenic după timp, drepturile sale de până acum, în cele trei ordine adică: lei 3000; 2000 și 1000. Iar pentru Exarchii, cari s'au desființat prin hotărîrea unanimă a adunării, va priimi de la tesaurul național, o sumă egală cu aceia a veniturilor sale de astăzi 16000 lei, precum singur a zis. Se înțelege de la sine, că trecînd demnitatea de logofăt la altă persoană, toate acestea se desființează, remănînd ca un simplu titlu de onoare al persoanei, ce se va numi.

VI.

Regulamentul pentru retribuțiunea funcționarilor Patriarohali și alte cheltueli și venituri.

A.

Fixarea retribuțiilor anuale a funcționarilor Patriarohali. Subvențiunea așezămintelor naționale și altele.

Marele Protosinghel anual.	24000 lei.
Secretarilor Sf. Sinod.	27000 »
Pentru primul secretar al Sanctității sale Patriarhului și primul secretar al consiliului mixt.	48000 »
Pentru al doilea secretar.	24000 »
Pentru secretarul întâiu de limba turcă al Patriarchiei și al consiliului mixt	48000 »
Pentru al doilea secretar	30000 »
Marele Eclesiarch.	12000 »
Pentru șese aprozi	36000 »
Pentru șese păzitori de ordine	36000 »
Capucehaia	60000 »
Capuoglania	30000 »
Predicatorul.	24000 »
Doi secretari clerici, dintre cari unul primicer.	24000 »
Pentru idraulici, canale etc.	30000 »
Retribuțiunea membrilor St. Sinod și ajutóre archierești.	250000 »
Pentru așezămintele naționale de bine-faceri.	300000 »
Pentru mile și ajutóre la Paște, precum și lunare săracilor.	100000 »
Pentru biserica Patriarhală	50000 »
Total	<u>1153000 »</u>

B.

Fixarea veniturilor anuale.

De la Monastirile Rumelitice, cari aũ moși în Valachia

și Moldova, ale căror venituri trec peste șese zeci mii de galbeni, vor da anual galbeni.	6000
De la Monastirile Sinaitice galbeni.	2000
Din casa Sf. Mormint galbeni.	8000
Din casa Sf. Munte galbeni.	4000
	Total galbeni <u>20000</u>
Carî socotiți pe 52 lei unul sunt	1040000
Din textele de biuroû	150000
Din veniturile anuale monastirești.	60000
	Total <u>1250000</u>

Datoria curată a Eparchiilor, numită datoria Curței, precum și datoria comună, după ce mai întâi va fi examinată de o comisiune specială, se hotărăște a se plăti prin concursul comun național, hotărându-se și taxe anume pentru fie-care căsătorie.

VII.

Regulamentul Monastirilor.

Dispozițiuni generale asupra Monastirilor.

Art. 1.—Tóte Monastirile, atât patriarcale, cât și enoriale, se pun fără deosebire sub supravegherea celui mai de aproape archiereu, carele va avea observarea asupra lor și asupra purtării părinților, ce vor avea acele monastiri, așa precum observă și conduce pe toți preoții eparchiei sale.

Art. 2.—Tóte Monastirile, cari aveaŭ sate, pe cari le îngrijaŭ cu cele religioase, sunt obligate să înceteze cu acésta și tóte acele sate vor intra în păstoria comună a archiereului, ca enorii pendinte de eparchia sa; iar monastirile rămân ca refugiu pentru călugări, cari s'aŭ lepădat de cele lumești.

Art. 3.—Tóte Monastirile se împart în trei clase: de clasa I sunt tóte acelea, cari aŭ mai mult ca două-zeci părinți și

sunt obligate să păstreze cu sfințenie totă orânduiala monastirască și chinovială, săvârșind și cântând toate sfintele slujbe, precum și Dumneșcă liturghie în fie-care zi. De clasa a doua sunt acelea, cari au mai mult de zece părinți; și acestea sunt de asemenea obligate a păstra ordinea chinovială și pe lângă sfintele slujbe, vor săvârși de trei ori în săptămână sfânta liturghie.

De clasa a treia sunt acelea, cari au mai mult de cinci părinți. Sunt și acestea supuse la viața chinovială, însă până ce se va introduce în totul orânduiala sfintelor slujbe, Dumneșca liturghie sunt datorii a o face cel puțin Sâmbăta și Duminica.

Art. 4.—Cât privește acele monastiri, cari în decursul timpului s'au disolvat și numai pot intra în nici una din clasele mai sus amintite, Arhiepiscopul locului se va adresa fără întârziere către Biserica cea mare, și va îngriji în acelaș timp, ca pentru aceste monastiri să ia măsurile convenite a le repara, sau chiar a le și schimba destinațiunea. Monastirile cu enorie, vor avea un singur Egumen.

Art. 5.—La o monastire, care în decursul timpului s'a ruinat și este deja în părăsire, nici Arhiepiscopul locului, nici Biserica cea mare nu poate numi Egumen. Și fiind-că nu este permis ca sub acest titlu, pe care cine-va l'ar lua cu mijloce nepermise, abusând de el, să substragă averile monastirești, ast-fel de Egumeni, numai cu titlul, se desființază. Pentru aceste monastiri, sau sf. Sinod, sau consiliul mixt, sau Arhiepiscopul locului, sau vre-un altul din apropiere, vor îngriji a lua inițiativa, ca să înființeze o epitropie și în timp de trei ani să le repare, sau să ia măsuri, ca veniturile lor să nu se delapidizeze, și să servescă la alte nevoi naționale și la susținerea așezămintelor de bine-facere, pentru folosul obștesc al creștinilor.

Art. 6.—Cât privește monastirile acelea, cari au pământuri, cari se arendază și mai ales cele din Valachia și Mol-

dova, pentru a se asigura veniturile lor și a se înlătura ori și ce abuz, Biserica cea mare își va da tótă silința, pentru a examina și aproba contractele de arendare, fără vre-un profit bănesc; și pentru tot ajutorul; tesaurul național va lua de ce la sută din suma veniturilor, care se vor cheltui la necesitățile naționale

Art. 7.—Monastirile sfintului Munte, de și aparțin jurisdicțiunei scaunului ecumenic, dar fiind că în ele se păstrează îndestul ordinea monastiréscă, ele nă vor suferi nici o modificare în sistemul administrativ, precum și în raporturile lor cu Biserica cea mare. Din contra, li se va da tótă protecțiunea la nevoile, ce vor avea și vor fi dispensate de dă-rile, ce trebuia a le face Patriarchiei, pentru aprobarea egumenilor din Valachia și Moldova și pentru alte acte. În locul tuturilor acestora tesaurul național va primi anual o sumă de patru mii galbeni împărătesci.

Art. 8.—Cât privesce regulamentul interior, viața părinților, alegerea și instalarea egumenilor, întrebuiințarea averilor și a hanurilor, precum și verificarea conturilor, vor fi în vigóre și în viitor regulamentele speciale pe cari le aũ.

* * *

Acestea sunt regulamentele așa numite naționale, pentru conducerea afacerilor naționale și bisericesci, astăzi în vigóre la Patriarchia ecumenică din Constantinopol, făcute și aprobate de marea a lunare națională în anul 1858; iar comisiunea ce le a alcătuit a fost compusă din:

1). I.I. P.P. S.S. Mitropoliți:

Ciril al Adrianopolului.

Sofronie al Artei

Dionisie al Melenicului.

Neofit al Tesalonicului.

Sofronie al Amasiei.

Dorotei al Demetriadei și

Meletie al Selibriei, luând parte și P. Fericirea Sa *Calinic* patriarhul Alexandriei, căci scaunul patriarchiei ecumenice era vacant.

2). Din Domnii: *Alexandru Fotiade*, *Constantin Carateodori*, *Dimitrie Apostolide*, *Christu Zografu*, *Constantin Asteriade*, *Ioan Anastasiade*, *Ștefan Nicolaide*, *Chiriacos Nitziota*, *Ștefan Caratheodori*, *Constantin Adoside*, *Vasile Cricatzos*, *Ioan Ghiatzoglu*, *Pavel Apostolide*; *Gianu Constantinide* și *Eustratie Agiacloglu*, ca reprezentanți ai Eparchiilor scaunului ecumenic și ai enoriilor din Constantinopol.

D.

SISTEMUL FILOSOFICO-TEOLOGIC AL FERICITULUI AUGUSTIN.

Veđi Biserica Ortodoxă No. 3 anul XXII.

Urmând mai departe cu cercetările asupra acestui sistem al fericitului Augustin să vedem care sunt părerile manifestate de el cu privire la credință.

Prin teoriile sale cu privire la credință el nu voesce să deconsidere inteligența saŭ rațiunea, saŭ să le micșoreze domeniul, ci cu atât mai mult el ne îndemná să ne adunăm toate puterile pentru ca să ne formăm rațiunea. Fără a avea mintea noastră deplin formată n'am putea să pricepem Sf. Scriptură și tocmai de aceea s'aŭ format așa multe eresii. Augustin se ridică contra acelora cari nu voesc să recunóscă că Dumneđeŭ ne a dat nouě inteligența. Dumneđeŭ nu póte să urască în noi inteligența, pe care el ne-a dat-o, pentru ca să ne ridicăm mai pre sus de animale, care nu o posed și fără care noi n'am putea crede¹⁾. Credința e definită ca o cugetare asupra căreia cineva a consimțit. Inaintea ochiului nostru sensual saŭ spiritual

¹⁾ Absit namque, ut hoc in nobis deus oderit in quo nos reliquis animantibus excellentiores creavit. Absit, inquam utideo credamus, ne rationem accipiamus sive quaeramus, cum etiam credere non possemus nisi rationales animas haberemus Ep. 120, 3.

apare o obiectivitate și întru cât noi percepem realitatea ei și o recunoștem, credem în ea. Ast-fel credința are loc atât pe domeniul înalt al verităților generale cât și pe acela al percepțiunilor sensuale. Acastă credință ca apropiatiune subiectivă a unui obiect în conștiință se rézemă însăși pe o cugetare, pentru că nimeni nu crede ceva înainte de a cugeta că trebuie să credă. Chiar atunci când voința de a crede urmăzeă îndată unor óre-care cugetări, este cu toate acestea necesar ca tot ceea ce este cređut să fie cređut prin o cugetare premergătoare. Credința apare ca cunoștința primitivă și se rapórtă către știință—care este priceperea prin rațiune—ca cunoștința nemijlocită către cea mijlocită și deci póte și trebuie ca ea însăși să fie constituită în știință.

Cu modul acesta el ia noțiunea credinței în însemnătatea sa cea mai largă și în această privință se află pe același teren ca și filosofii stoici, cari diceau că la baza fie-cărei cunoștințe se află o determinațiune a voinței. Cugetarea, sau mai bine ție representarea e premergătoare, după acesta urmăzeă determinarea voinței sau credința și cunoștința și când aceea se predă cade în stăpânirea acestea. Acest fapt se petrece și la cunoșcerea noțiunilor generale, pe care noi le privim în veritatea eternă. La acestea însă cunoștința urmăzeă imediat după credință, pe când alt-fel cunoștința vine mai târziu. Pentru acest cuvânt se află multe pe care noi numai le credem fără să le șim, însă nu se află nimic pe care să le fi știut fără să le credem.

În această privință Augustin ție: «Trebuie ca credința să mérgă înainte științei» și acesta cu drept cuvânt, căci nici o știință religioasă nu póte să existe fără credință: «Dacă voi nu credeți, nu veți ajunge la cunoștință». Tot relativ la acesta el se exprimă ast-fel: «Plimbându-ne aici unde suntem, avem să ajungem și acolo unde încă nu suntem. Înainte de a putea să examinăm acel adevăr, care póte fi privit numai cu rațiunea pură, noi trebuie prin credință să

ne facem demni și proprii de a primi de la Dumnezeu o lumină viitoare mai înaltă. Credința nutrește cu lapte pe cei mici cari se află încă în lăgănul lucrurilor temporale și nu de o dată ajunge cineva la cunoștință. Dacă noi însă nu umblăm în credință, nu putem ajunge la cunoștința, care nu e trecătoare ci stabilă»; și mai departe dice: «Inceputul adevăratei religiuni a fost supunerea plină de respect înaintea unei autorități și la adevărata religiune nu poate ajunge nimeni fără o credință premergătoare în aceea ce fie-care mai târziu va deveni apt și demn să coprindă și să priceapă prin o viață conform principiilor acestei credințe». Tot cu privire la credința religioasă el se exprimă în următorul mod: «Nu fie-care, care cugetă crede, ba ce e mai mult, mulți prin cugetarea lor caută să sfărâme credința; totuși, orî cine care crede cugetă și creșdend cugetă și cugetând crede»¹⁾.

Augustin socotesce că mai greu de priceput pentru noi sunt lucrurile care cad sub simțurile noastre, de cât învățăturile religiunei, pentru acest cuvînt el face apel la credință pentru tot ce aparține vieței practice și cu deosebire pentru lumea corporală. Tot aceea ce noi vedem, credem pentru că avem încredere în evidența lucrurilor presente. Augustin dă credinței o direcțiune practică, prin aceea că el arată că noi trebuie să creșdem, căci în această viață, fără credință în lucrurile pe care le percepem, nu ajungem la nimic²⁾. Credința, dice el, ne este necesară pentru cunoșcerea voinței altor ómeni, pe cari nu putem să-i vedem și apoi arată ce confusiune a lucrurilor omenesci ar resulta, dacă noi n'am ține cu tărie la această credință³⁾.

Cu modul acesta Augustin a arătat în general că credința

1) Böhringen, Kirchengeschichte III, pag. 259.

2) Conf. VI, 7 Quae nisi crederentur, omnino în hac vita nihil ageremus.

3) Ritter, Geschichte der Christlichen Philosophie pag. 257.

figurază în procesul cunoaşterii şi că e considerată ca prima treaptă a acesteea. El caută în mod foarte energic să arate cum în cea mai mare parte societatea omenescă se rezimă pe credinţă: «Credinţa este o legătură şi o basă a vieţii omeneşti. Pe ea se rezimă prietenia, căci gândurile amicului nu pot să fie vădute şi totuşi trebuiesc cređute. Fără credinţă ar fi sfărimate toate legăturile căsătoriei, ale sângelui şi ale orîi cărei rudeniî, căci în iubirea reciprocă, care, după natura ei, nici o dată nu pôte fi vădută, trebuie să credem. În orî-ce privinţă societatea omenescă ar fi sfărîmată dacă ar predomina principiul de a nu crede nimic de cât aceea ce pôte fi sciut» ¹⁾.

Două puncte însemnate sunt pe care Augustin rezimă cu deosebire necesitatea credinţei. Unul este acesta, că toate simţintele noastre trebuiesc îndreptate către ceva viitor, pe care noi de alt-fel nu-l putem vedea, ci trebuie să-l căutăm în credinţă. Cu toţii tindem către bunul cel mai înalt; în acesta trebuie să credem, pentru ca să putem tinde într'acolo. Acesta este credinţa cea înaltă, credinţa în aceea ce nu pôte fi vădut şi nu pôte fi cunoscut prin simţuri. Acestă credinţă Augustin nu o negă nici filosofilor păgâni, însă arată cu drept cuvînt, că ea singură nu e de ajuns, dacă împreună cu dînsa nu e legată şi speranţa, că noi vom atinge bunul cel mai înalt. Pentru dînsul credinţa trebuie să fie legată în modul cel mai strîns cu speranţa. Cine nu are speranţa că va participa la bunul cel mai înalt, acela trebuie să se îndoiască de mîntuirea sa şi nu pôte să tindă la acesta şi să trăiască aşa cum ar trebui pentru ca să pôtă dobândi bunul cel mai înalt. Pentru a avea această speranţă e nevoie de credinţă că noi suntem nemuritori cu corpul şi cu sufletul, căci noi nu în această viaţă şi în ge-

---

¹⁾ De utilit. cred. c. 12, 26.

neru nu în timp, vom putea să dobândim mântuirea eternă¹⁾.

Filosofii păgâni aveau credința în bunul cel mai înalt, însă nu cunosceau drumul cel drept pe care mergând să potă dobândi acesta. Numai atunci, când noi vedem drumul, putem ca să avem curagiū și să găsim în noi puterea de a merge pe acest drum. Filosofii păgâni nu aveau încrederea în Dumnezeu, ci în mândria lor proprie, în cugetările lor și de aceea n'aū atins ținta dorită.

Acesta este primul punct și cu dînsul în legătură se află și al doilea, care adaugă la cel dintâi un nou moment. Cum că bunul cel mai înalt nu ne este presinte acesta se dovedește din dependența noastră de reprezentațiunile temporale, sau din aceea că noi suntem supuși vieții care aparține simțurilor. Acesta ar putea să fie privită ca o urmare necesară la aceea că noi suntem încă imperfecti și pentru acest cuvînt trebuie să tindem către ceea ce este bun. Augustin nu trece acesta cu vederea, căci, după părerea sa, toate creaturile sunt schimbăcioase și starea lor nu poate să fie considerată ca perfectă. De aceea, dice el, că credința ne este necesară din cauza păcatului, pentru ca să ne curățescă de răul care e lipit de noi din cele mai vechi timpuri. Prin păcat ochiul nostru s'a întunecat pentru ceea ce este mai pre sus de simțurile noastre și de aceea noi trebuie să ne tîmăduim mai întîi trăind în lumea sensuală, pentru ca mai pe urmă să putem privi ceea ce e mai pre sus de simțuri. Aici se află chipul a acelor ce sunt mai pre sus de simțuri, și prin acesta noi ne aducem aminte de ceea ce am pierdut iar prin credința în ajutorul divin ne putem ridica iarăși acolo de unde am căzut²⁾.

Tot ceea ce cunoșcem, percepem cu simțurile noastre, însă, întru cât noi nu putem să evităm acesta, trebuie să avem

---

¹⁾ De utilit. cred, c. 12, 26.

²⁾ De vera rel. I.

credință, că în aceste chipuri sensuale se află ascunse veritățile abstracte. Lui Augustin, care plécă de la veritățile interne și de la siguranța nemijloci a a eului nostru, a existenței, a cugetărei și a vieței nóstre, i se pare ca ceva extraordinar că noi atárnăm așa de mult de ceea ce este sensual și corporal, care este cu mult mai puțin sigur, de cât propria nóstră existență spirituală.

Cu tóte acestea ast-fel este obiceiuința nóstră, or care ar fi origina ei, ea ne ține legat de ceea ce este corporal și ne trage în tot-d'a-una în jos, chîar când pentru un timp óre-care ne-am ridicat d'asupra ei. Acéstă stare este pentru dînsul un semn sigur că noi suntem degenerați și că ne-am depărtat de bunul de care trebuia să rămânem legați. Noi trebuia să fim stăpâni pe corpul nostru, totuși suntem învinși de dînsul. De aceea trebuie să căutăm mijlóce de mântuire în ceea ce este corporal și aici să urmărim prin credință chipurile și asemănările ¹⁾).

Acésta este direcțiunea spiritului nostru, cari se potrivesce cu starea nóstră de față, ca să stingă în memorie ceea ce este necurat din vieța nóstră de mai nainte, privind către aceea ce se află înaintea nóstră, avênd încredere în cercetările nóstre, până când ajungem la cunoscință, încredêndu-ne în ajutorul lui Dumnezeu, avênd încredere în o vieță viitoare, în care numai vom ajunge la deplina cunoscință a tot ce este etern ²⁾).

Am vëdut că credința nu póte să existe fără voință, după cum nici cunoscința. Augustin însă pretindea și vice-versa

¹⁾ De trin. VIII și XI.

²⁾ Ritter, geschichte der christlichen Philosophie pag, 262; De trin. IX Perfectionem in hac vita dicit non aliud, quam ea, quae retro sunt oblivisci et in ea, quae ante sunt, extendi secundum intentionem. Tutissima est enim quaerentis intentio, donec apprehendatur illud, quo tendimus et quo extendimur. Sed ea recta intentio est, quae proficiscitur a fide. Certa enim fides utcunque inchoat cognitionem, cognitio vero certa non perficietur, nisi post hanc vitam, cum videbimus facie ad faciem.

că fără cunoștință nu e posibilă nici voința și că acesta este o condițiune sine qua non, așa dar intelectul are o mare influență asupra acțiunii. Când cine-va are credință, se presupune mai din nainte că va lucra în mod drept și credința întru atât are acțiune asupra voinței, întru cât îi stabilește ținta către care să tindă. Credința întru cât este mistică se rezimă pe activitatea divină în intelect și în credință este convingerea despre slăbiciunea noastră, despre misericordia divină, despre activitatea grației divine în intelect. Acastă credință mistică, dice Augustin, este în stare să arate voinței noastre direcțiunea pe care trebuie să o ia; în această credință mistică se află un început al cunoștinței lui Dumnezeu. Acest lucru pretinde Augustin când dice, că ceea ce nu vine din credință este păcat, întru cât în cunoștința de Dumnezeu, care ne este dată în credință, și care se rezimă pe smerenie, se află ținta voinței, adică iubirea de Dumnezeu, care de sigur se poate realiza numai prin inspirațiunea divină a voinței ¹⁾.

Prin iubire credința devine activă; credința fără fapte este murtă ²⁾. După cum noi credem în veritate și nădăjduim întru ea pentru ca să o putem dobândi, tot pentru acest scop trebuie să 'i consacram întreaga iubire a noastră, căci numai o iubire exclusivă trebuie să fie destinată pentru aceea ce este mai înalt. Cine nu are iubire nu-i folosește credința în ertarea păcatelor. Cine-va poate să credă, însă fără iubire totul este în zadar. Cine iubescce alt ceva de cât adevărul, acela se înșală. Totă iubirea noastră să o îndreptăm asupra lui Dumnezeu. Acastă iubire este necesar să premérgă cunoștinței, căci mai întâi trebuie să meri-tăm pentru ca să putem cunoșce pe Dumnezeu. Cunos-

¹⁾ Dorner, Verhältniss des Glaubens Lur Zebe pag. 203.

²⁾ De civ. d. XIX. Fides sine operibus mortua est. Fides per dilectionem operatur.

cința sa este ca o resplată a silințelor saũ a iubirei nstre și de aceea nu pte să fie înainte mergătoare a iubirei ¹⁾).

Noțiunea iubirei o aduce Augustin în legătură de aprópe cu aceea a Bisericei. El ȓice că în afară de Biserică pte să fie credinȓa, iubire însă nu și de aceea cine se depărtéză de Biserică se pierde. Adevărata relaȓiune că Dumneȓeu, comunitatea cu El, este în totul condiȓionat de iubirea nstr ²⁾).

Fără iubire adevărată, care este unită cu adevărata credinȓa nu pte să existe o cunoscinȓa adevărată, căci nu există o altă cunoscinȓa de ct cunoscinȓa adevărului. Să ne ferim de cercetări nebunesci și care nu sunt basate pe iubirea de Dumneȓeu saũ pe adevr. Cine însă se rzim pe iubirea de Dumneȓeu pte să cerceteze fără griȓ. De aceea pentru adevărata cunoscinȓa este necesară credinȓa înainte de tte, prin care noi ne îndreptăm spre ceea ce este bun, ca ast-fel noi, curȓiȓi fiind, să putem vedea ce este bun și să putem privi pe Dumneȓeu în inimile nstre.

El combate deci pe filosofii păgâni cari nu aveaũ credinȓa și cărora le lipsea și speranȓa și iubirea, prin care să pt să-și cureȓe inima lor; ei nu puteaũ să facă binele și nici nu eraũ în stare să cunóscă adevrul. Augustin presupune că spiritul nostru, dacă nu are credinȓa creștin se luptă în zadar contra poftelor sensuale și învins de acestea nu este în stare să scape de viȓiũ. Convine însă, că întru ct privesce re care viȓii este posibil și la păgâni o stpnire a corpului și o luptă victoris ³⁾).

¹⁾ Diligamus igitur deum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente' quicumque ad vitam aeternam pervenire proposuimus. Vita enim aeterna est totum, praemium, cujus promissione gaudemus, nec praemium potest praecedere merita priusque homini dari quam dignus est. Quamobrem videte, quam sint perversi atque praeposteri, qui sese arbitrantur dei cognitionem tradere, ut perfecti simus, cum perfectorum ipsa sit praemium. Quid ergo agendum est, quid quaeso, nisi ut eum ipsum, quem cognoscere volumus, prius plena caritate diligamus. De mor. eccl. cath. 47.

²⁾ Dorner, Augustinus pag. 255.

³⁾ Ritter, Geschichte der christlichen Philosophie pag. 265.

Ast-fel cu credința s'a deschis un nou organ de cunoștință, căci ea lucrează în mod minunat în inimile noastre ¹⁾. Cuvintele sale: credința trebuie să premergă științei, au avut o mare influență asupra teologiei de mai târziu și mai cu seamă asupra evului mediu. Chiar în timpul modern au revenit mulți asupra acestor cuvinte și au recunoscut că acesta a provenit din o adincă experiență religioasă ²⁾. Neander dice că Augustin a dat adevărata valoare noțiunii pauliane cu privire la credință și că el, cu mintea sa cea vastă, a coprins credința în totă profunditatea ei ³⁾.

M. P.

(Va urma).

¹⁾ Huber, Philosophie der Kirchenväter pag. 259.

²⁾ Böhringer, Die Kirche Christi III, 260.

³⁾ Neander, Vorlesungen über Geschichte der christl. Ethik pg. 205.

EȘIREA EBREILOR DIN EGIPT.

Unul din actele cele mari, în istoria poporului Iudeu este fără îndoială eșirea sa din captivitatea Egiptului. Acastă eșire începe viața cea nouă a poporului Iudeu, *supt apărarea și protecțiunea lui Iehova*, Dumnezeu cel adevărat, adorat de acest popor. Ea este chiar la începutul vieții Iudeilor, ca popor și se arată în istoria sa ca faptul, prin care Iudeii și-au arătat credința și încrederea lor în Iehova, iar Acesta, că el cu adevărat i-a luat supt scutul său, spre a fi poporul său ales, căci în momentul, când Iudeii, eșiți din Egipt, se afla în fața lor marea, pe carea n'o puteau trece, iar la spatele lor pe Faraon cu armata sa, spre a-i extermina și îneca în mare, Dumnezeu 'și arată mila sa către poporul său acesta și sêvîrșește acea mare minune. prin care Iudeii sunt salvați.

Marea se desface, ei trec ca pre uscat, iar Faraon, care 'i urmărește, este acoperit de valurile mării, împreună cu toate oștile și puterea sa. Iată cum descrie Moisi, conducătorul poporului, această mare minune, în capitolele XIV și XV a cărții Exodului.

Eșire. CAP. XIV.

«Vers. 1. Și au grăit Domnul către Moisi zicând:

2. Grăește fiilor lui Israil, ca să se întorcă și să tăbă-

rască în préjma șesului, între Magdala și între mare, din préjma Beelsepfonului: înaintea lui să tăbăriți lângă mare.

3. Și va zice Faraon poporului său: fii lui Israil aceștia rătăcesc pre pământ, că i-aș închis pre ei pustia.

4. Și eș voiș învirtoșă inima lui Faraon, și 'i va goni dinapoï: și mă voiș mări întru Faraon, și întru tótă óstea lui și vor cunoște toți Egipteniș, că eș sunt Domnul: și aș făcut așa.

5. Și s'aș făcut știre împératului Egiptenilor, că aș fugit poporul. Și s'aș schimbat inima lui Faraon și a slujitorilor lui asupra poporului, și aș zis: ce am făcut de am lăsat pre fii lui Israil să nu slujéscă nouă.

6. Deci aș înhămat Faraon carele sale și aș luat pre tot poporul său cu sine.

7. Și aș luat șése sute de care alese, și tótă călărimea Egiptenilor, și căpeteniș preste toți.

8. Și aș învirtoșat Domnul inima lui Faraon împératul Egiptului și a slujitorilor lui și aș gonit dinapoia fiilor lui Israil: iară fii lui Israil eșea cu mână înaltă.

9. Și i-aș gonit Egipteniș dinapoï, și i-aș aflat tăbăriți lângă mare: și tótă călărimea și carele lui Faraon, și călărași, și óstea lui era în préjma șesului înaintea Belsepfonului.

10. Și Faraon se apropia: și căutând fii lui Israil cu ochiș aș văzut: și iată Egipteniș tăbărise dinapoia lor și s'aș temut fórte și aș strigat fii lui Israil către Domnul.

11. Și aș zis către Moisi: aș dóră nu era morminturiș în pământul Egiptului, ne-aș scos pre noiș să ne omoriș în pustia acésta: pentru ce ne-aș scos pre noiș din Egipt?

12. Aș nu era acesta cuvintul, care 'l-am grăit către tine în Egipt zicând: lasă-ne pre noiș să slujim Egiptenilor: că mai bine era noué să slujim Egiptenilor, de-cât să murim în pustia acésta.

13. Și aș zis Moisi către popor: îndrăsnițiș, stațiș și veți

vedea mântuire de la Domnul, carea o va face nouă astă-zî, că în ce chip ați văzut astă-zî pre Egipteni, mai mult nu-î veți mai vedea pre ei în veci.

14. Domnul va bate rezboiū pentru voi, și voi veți fi în liniște.

15. Și aū zis Domnul către Moisi: ce strigi către mine; zi fiilor lui Israil să purcăză.

16. Și tu ia toiagul tēū, și întinde mâna ta spre mare și o desparte pre ea: și să trecă fii lui Israil prin mijlocul mării pre uscat.

17. Și iată eū voiū învîrtoșa inima lui Faraon, și a slugilor lui și a tuturor Egiptenilor, și vor intra după dēnșii, și mă voiū mări întru Faraon, și întru tótă óstea lui, și în carele, și în cai lui.

18. Și vor cunoște toți Egipteni, că eū sunt Domnul, cel ce m'am mărit întru Faraon, și în carele, și în caii lui.

19. Și s'aū ridicat ingerul lui Dumnezeū, carele mergea înaintea taberei fiilor lui Israil și aū mers dinapoia lor: și s'aū ridicat și stâlpul cel de nor dinaintea lor, și aū stătut dindărătul lor.

20. Și aū intrat în tabăra Egiptenilor, și între tabăra fiilor lui Israil, și aū stătut: și s'aū făcut întunec, și negură, și aū venit și aū trecut nóptea, și nu s'aū amestecat unii cu alții tótă nóptea.

21. Și aū întins Moisi mâna spre mare: și aū gonit Domnul marea tótă nóptea cu vînt repede de la austru, și aū uscat marea, și s'aū despărțit apa.

22. Și aū intrat fii lui Israil în mijlocul mării pre uscat: și le era lor apa perete d'a drépta, și perete d'a stînga.

23. Și i-aū gonit Egipteni, și aū intrat după dēnșii, și toți cai lui Faraon, și carele, și călărași în mijlocul mării.

24. Iar când aū fost în stréja dimineței, aū căutat Domnul asupra taberei Egiptenilor în stâlp de foc, și de nor, și aū turburat tabăra Egiptenilor.

25. Și aŭ împiedecat osiile carelor lor, și 'i ducea pre ei cu anevoe: și aŭ zis Egipteni: Să fugim de la fața lui Israil: că Domnul bate resboiŭ pentru ei asupra Egiptenilor.

26. Și aŭ zis Domnul către Moisi: întinde mâna ta spre mare, și să se așeze apa la locul ei, și să acopere pre Egipteni, și carele și călăreți lor.

27. Și aŭ întins Moisi mâna spre mare, și s'aŭ așezat apa de către ziuă la locul ei: iar Egipteni fugea pre supt apă: și aŭ înecat Domnul pre Egipteni în mijlocul mării.

28. Și întorcându-se apa a acoperit carele, și călărași, și totă puterea lui Faraon, care intrase în mare: și nu aŭ rămas nici unul dintr'ênși.

29. Iar fiŭ lui aŭ trecut pre uscat prin mijlocul mării: și le era lor apa părete deadrépta și părete deastânga.

30. Și aŭ mântuit Domnul pre Israil în ziua aceia din mâna Egiptenilor: și aŭ văzut fiŭ lui Israil pre Egipteni morți pre lângă țarmurile mării.

31. Și aŭ văzut Israil din mâna cea mare, carea a făcut Egiptenilor Domnul: și s'aŭ temut poporul de Domnul, și aŭ crezut lui Dumnezeŭ, și lui Moisi slugii lui.

CAP. XV.

1. Atunci aŭ cântat Moisi, și fiŭ lui Israil cântarea acésta lui Dumneđeŭ, și aŭ grăit zicând: Să cântăm Domnului, că cu mărire s'aŭ mărit: pre cal, și pre călăreț aŭ aruncat în mare.

2. Ajutor și acoperitor s'aŭ făcut mie spre mântuire: acesta este Dumnezeul meu, și 'l voiŭ mări pre el: Dumnezeul părintelui meu, și'l voiŭ înălța pre el.

3. Domnul cel ce sfăramă resbóele, Domn numele lui.

4. Carele lui Faraon, și puterea lui aŭ aruncat în mare: pre cei aleși călăreți căpitani i-aŭ afundat în marea Roșie.

5. Cu marea i-aŭ acoperit pre ei: afundatu-s'aŭ întru a-dînc ca o pétră.

6 Drépta ta Dómne s'aũ mărit întru tărie: mâna ta cea dréptă Dómne, aũ sfărîmat pre vrăjmași.

7. Și întru mulțimea mărireii tale ai zdrobit pre cei protivnici: Trimis-ai mânia ta, și i-aũ mâncat pre dênși, ca pre o trestie.

8. Și prin duhul mâniei tale s'aũ împărțit apa: închegatu-s'a ca un părete apele, închegatu-s'a și valurile în mijlocul mării.

9. Zis'aũ vrăjmașul: gonind voiũ prinde, împărți-voiũ prăzi, umplea-voiũ sufletul meũ, ucide-voiũ cu sabia mea, stăpîni-va mâna mea.

10. Trimis-ai duhul tẽũ, acoperitu-i-aũ pre ei marea: a-fundatu-s'aũ ca plumbul în apă mare.

11. Cine este asemenea ție întru Dumnezei, Dómne? Cine este asemenea ție? Mărit întru sfinți, minunat întru mărire, făcênd minuni.

12. Intins-ai drépta ta, înghițitu-i-aũ pre ei pãmîntul.

13. Povățuit-ai cu drépta ta pre poporul tẽũ acesta, pre carele 'l-ai mântuit: chematu-'l-ai cu puterea ta la locașul cel sfînt al tẽũ.

14. Auzit-aũ némurile, și s'aũ mâniat: dureri aũ coprins pre cei ce locuiaũ în Filistiim.

15. Atunci s'aũ grăbit Domni Edomului, și boeri Moabitenilor, coprinsu-i-aũ pre ei cutremur: topitu-s'aũ cei-ce locuiaũ în Chanaan.

16. Să cază preste dênși cutremur, și frică: cu mărire brațului tẽũ să se împetréscă, până ce va trece poporul tẽũ Dómne, până ce va trece poporul tẽũ acesta, pre carele 'l-ai agonisit.

17. Ducêndu-i înlăuntru răsădește-i pre ei în muntele moștenireii tale, în locașul tẽũ cel gata, care 'l-ai făcut Dómne, sfințenie Dómne, care aũ gătit mâinile tale.

18. Domnul cel ce împărățește vécurile, și preste véc, și încă.

19. Că aŭ intrat calul lui Faraon cu carele, și cu călărași în mare, și aŭ adus Domnul preste ei apa mării: iar fii lui Israil aŭ mers pre uscat prin mijlocul mării.

20. Iar Mariam proorocița, sora lui Moisi, aŭ luat timbana în mâna sa, și aŭ eșit toate muerile după ea cu timbane și cu hore.

21. Și aŭ început lor Mariam, zicând: Să cântăm Domnului, că cu mărire s'aŭ mărit: calul și călărețul 'l-aŭ aruncat în mare.

22. Și aŭ ridicat Moisi pre fii lui Israil de la marea Roșie, și i-aŭ dus pre ei în pustia Sur: și aŭ mers trei zile în pustie, și nu aŭ aflat apă să bea.

23. Și aŭ venit în Mera, și nu putea să bea apă din Mera, că era amară: pentru aceia aŭ numit numele locului aceluia amărăciune.

24. Și cârtea poporul asupra lui Moisi, zicând: ce vom bea ?

25. Iar Moisi aŭ strigat către Domnul: și i-aŭ arătat lui Domnul un lemn, și 'l-aŭ băgat în apă, și s'aŭ îndulcit apa. Acolo i-aŭ pus lui îndreptări, și judecați, și acolo aŭ cercat pre el.

26. Și aŭ zis: de veți auzi cu auzul glasul Domnului Dumnezeuului tău, și veți face cele plăcute înaintea lui, și veți păzi toate îndreptările lui: totă bóla, care am adus asupra Egiptenilor, nu o voiŭ aduce asupra ta: că eŭ sunt Domnul Dumnezeuul tău, cel ce te vindecă pre tine.

27. Și aŭ venit în Elim: și era acolo două-spre-zece izvoare de apă, și șapte-zeci de pomi de finic, și aŭ tăbărit acolo lângă ape».

Ast-fel istorisește Moisi marea minune săvârșită de Dumnezeu, pentru poporul său și ast-fel a fost cântată de poporul, pe care Domnul 'l-a scăpat în mod miraculos.

Eșirea acésta Moisi ne-o arată, ca faptul cel mai mare săvârșit în istoria poporului Iudeu. El covârșește faptele analoge, descrise de acelaș scriitor Moisi, ca întâmplare mai

'nainte, anume: Deluviul și distrugerea Sodomei și Gomorei. În acestea se pedepsește fărădelegea și se scapă câte o familie drăptă și credincioasă în Dumnezeu cel adevărat. În eșirea din Egipt a Ebreilor, în trecerea lor prin marea Roșie, ca pre uscat și în distrugerea lui Faraon și a puterii sale supt apele mării, se pun bazele credinței poporului Iudeu, carele deja începuse a cărti contra lui Moisi în Dumnezeu, care 'i chemase, spre a fi poporul său ales și a le da pământul făgăduinței în stăpânire.

Iosif Flavie, scriitor Iudeu, Artapan scriitor Egiptean, și după ei mulți scriitori posteriori și mai ales theiști și raționaliști timpurilor moderne, mână în mână cu necredincioși, vor a micșora această minune săvârșită de Dumnezeu pentru poporul său, susținând, că Ebrei au profitat de un flux al mării și au trecut-o, când apele erau scăzute sau retrase; fără să țină seamă, că în argumentarea lor chiar au proba contra părerei lor; întâiu, pentru că, dacă Iudei cunoștea avantajele și consecințele fluxului și ale refluxului mării și au profitat de ele, apoi nu erau acestea cunoscute și Egiptenilor? Și dacă acestia le cunoștea, cum s'au expus, spre a-și afla cu toți mărtea și exterminarea lor? Iar al doilea că, dacă nici uni, nici alți nu le cunoștea, cum se explică salvarea unora și nimicirea celor-alți?

Descrierea lui Moisi însă este clară și respinge cu desăvârșire orice fel de astfel de ipoteze. Faptul narat constituie o minune și Moisi, în ochi căruia s'a săvârșit și a întregului popor, care l'a cântat, prea mărind pre Dumnezeu, care i a scăpat, sunt de bună credință, narându-l așa cum el a avut loc și cum mărirea lui Dumnezeu, cel ce l'a săvârșit, i-a impresionat pre ei.

Nimeni dintre cei vechi, fie istorici, fie filosofi, nu s'au îndoit de minunea săvârșită și scăparea miraculoasă a Iudeilor. Toți, mai ales în orient, au păstrat vie amintirea faptului, iar poporul Iudeu a trâmbițat-o prin Biblia sa, în decursul

tuturilor vécurilor posterióre și a făcut-o cunoscut aprópe la tótă lumea și toți aũ crezut în minunea săvîrșită, numai că uni saũ alți aũ voit a o explica din diferite puncte de vedere, cari mai tóte se reduc la următóarele, că adică, dupé uni, Ebrei aũ fost avantagiați de un flux al mării, iar Egipteni nimiciți de reflux; dupé alți, că cei d'ântéiũ aũ profitat de scáderea apelor, pe când cei din urmă s'aũ expus, în urmărirea lor temerară și ast-fel și-aũ aflat mórtea lor în smărcurile și apele mării.

Dupé descrierea lui Moisi, salvarea miraculósă a poporului, adică, trecerea lor prin marea Roșie, ca pe uscat, darea legéi pe muntele Sinai, sunt minuni săvîrșite de Dumnezeũ creatorul, care a dat viață poporului Iudeũ, puindu-'l nu numai în rândul națiunilor, dar cu un privilegiũ distins, ca popor al seũ ales, în care să se conserve credința despre el, credință întru unul singur adevératul Dumnezeũ.

De la început poporul Iudeũ este chemat, prin acéstă scăpare miraculósă, a se apropia și a crede în acela, care 'l a scos din servitutea Egiptului, ca în urmă să-i dea legea și acéstă lege să fie temelia obligatorie și necesară, pentru priimirea credinței celei adevérate, care trebuia să domnescă în lume, adică, a credinței creștine. Fără aceste fapte extra-ordinare și Dumnezeesti, istorisite în cartea Exodului și socotite ast-fel, ca minuni ale lui Dumnezeũ, este inexplicabilă, nu numai supunerea seculară a Iudeilor la acéstă lege, mai ales ținédu-se sémă de vicisitudinile, prin cari ei aũ trecut, căci nici o lege umană nu a putut, în sínul nici unui popor, să aibă atâta trăinicie. Dar poporul Iudeũ știind și avénd ferma credință, că Dumnezeũ este acela, care a săvîrșit minunea, când 'l a scos din sclavia Egiptului și tot el este, cel ce i-a vorbit și i-a dat legea pe muntele Sinai, a crezut și crede în acéstă lege, care i-a făcut tária și gloria în decursul secolilor, se póte zice până în ziua de astăzi. El avea acéstă credință și incredere, căci fusese

martor, văzuse cu ochii săi, auzise cu urechile sale și atinsese cu mâinile minunile Domnului, săvârșite cu el pe malurile Nilului, în marea Roșie, în muntele Horeb, la picioarele stâncilor celor uscate, pe cari Domnul le umpluse de apă. El era martor cum, însetat fiind în cel mai îngrozitor deșert, Dumnezeu 'l a răcorit cu ape și isvóre îndestulătoare și 'l a hrănit, în tot timpul, zecimi de ani, cu o hrană misterioasă.

Un întreg popor din generațiune în generațiune, se împărtășise de bine-facerile lui Dumnezeu, așa în cât credința devenise convicțiune din tată în fiu, că Dumnezeu, cel ce a scăpat prin minune pe poporul său din sclavia Egiptului, 'l iubește și 'l miluește.

Textul sacru, în care Moisi istorisește marea minune a trecerei Ebreilor prin marea Roșie, este precum am văzut, pe cât simplu, pe atât de clar și impunător. Aci se arată, cu cât entusiasm pios și sublim este cântată și admirată această minune și cum un întreg popor în unanimitate iarăși în entusiasmul său admiră măreția minunei, o cântă și o lasă poporului și generațiunilor viitoare, spre a se edifica prin ea și a prea mări pre Dumnezeu, cel ce i a salvat.

Toți scriitorii posteriori cântă și ei la rândul lor laude lui Dumnezeu, repetă minunea în colorii așa de vii, ca cum s'ar fi petrecut chiar în zilele lor. David cu harpa sa spune, că marea, văzând pre Dumnezeu a fugit și s'a depărtat, pentru ca Domnul să facă drum prin valurile ei; cel prea Înalt a despărțit marea, pentru a trece fii săi, iar după aceea a întors apele la locul lor. Isaia profetul spune, că Domnul a împărțit valurile mării înaintea poporului său și 'l a condus în adîncul mării, întocmai, precum stăpânul conduce un cal în mijlocul câmpului. Profetul Avacum spune, că Domnul a făcut cale pentru fiii săi, pentru cai și carele lor în mijlocul mării, despărțind adîncul apelor. Cartea Înțelepciunii adaogă, că Domnul a făcut pămînt uscat acolo, unde mai înainte era adîncul apelor.

Dar ce trebuie a zice? Marea minune a trecerei Ebreilor prin marea Roșie, săvârșită de Dumnezeu, pentru a-i scăpa din sclavia Egiptului, este mărturisită și cântată de acest popor, în toate timpurile și în fie-care Sâmbătă. Mai mult chiar. Până în ziua de astăzi Iudei, creștini și chiar mahomedani o mărturisesc în rugăciunile lor. Este dar o mărturisire unanimă, prin care se atestă veracitatea istorisirii biblice, despre marea minune, ce Domnul a făcut-o pentru poporul său.

Dar nu numai atât. Scriitorul Egiptean Artapan, de care am amintit, ne spune, că preoți Egipteni explicați fie-care în felul lor modul, cum s'a făcut această miraculoasă trecere a Ebreilor prin mare.

Ast-fel, el ne spune, că preoți din Memfis credeați, că trecerea s'a făcut prin istețimea cunoștințelor lui Moisi. Ei zic, că acesta, care cunoștea foarte bine aceste locuri, a alergat foarte degrabă cu poporul său, pentru a profita de momentul, când marea fiind retrasă, se putea trece cu piciorul ¹⁾. Iar preoți din Eliopoli aveați o altă explicare și trebuie s'o mărturisim, că a acestora era mai sinceră. Ei ziceați, că apele s'ați despărțit, lovite fiind prin toiagul lui Moisi și ați coprins în urmă pe Egipteni, cari s'ați încrezut a urma și ei acelaș drum, pe care îl făceați Ebrei prin a-dîncul mării.

Dacă aceste tradițiuni legendare, amintite de Artapan, nu se apropie de istorisirea biblică, ele însă constată, în modul cel mai evident, faptul miraculoșei treceri a Ebreilor, căci povestirile preoților din Memfis și Eliopoli, nu pot avea alt început, de cât realitatea faptului întimplat. El este de asemenea istorisit și de multe Papire Egiptene, precum ne afirmă scriitorul Iudeu Iosif Flavie.

---

¹⁾ Curios lucru, că de această explicare țin foarte mulți dintre scriitori și critici moderni, cari nu voesc a recunoște, în această trecere miraculoșă, o minune săvârșită de Dumnezeu.

Cea mai însemnată dintre toate aceste tradițiuni legendare, păstrate în sinul poporului Egiptean și citate de scriitorul Iudeu, Iosif Flavie¹⁾, este fără îndoială mărturisirea lui Maneton, pe care, pentru importanța ce presintă, o reproducem în întregul ei, mai ales că cuvintele lui Maneton, precum însuși mărturisește, sunt reproducerea tradițiunilor aflate în poporul său, pe care el, în calitatea sa de preot, le raportă. Se înțelege de la sine, că aceste tradițiuni, ca toate tradițiunile legendare, denaturază multe din fapte, cu toate acestea în ele se poate vedea cu ușurință adevărul istoric.

«Cinci sute opt ani după Tetmozis, zice Maneton, se afla un preot numit Amenofis, carele cunoștea taînele Dumnezești, era plin de înțelepciune și de spirit profetic. El s'a dus la împăratul și acolo i a spus cine este și atunci acesta a început să cugete și să mediteze asupra naturei zeilor, ca și un alt Hooru. Acel preot i a făgăduit, că el va vedea pre Zei, dacă se obligă a alunga din țara sa pe Ebrei, nația cea leprósă și plină de murdărie și atunci împăratul a dat o poruncă, ca să se adune la un loc toți cei slabi la trup și bolnavi din împărăția sa».

Dacă în esența sa se compară această istorisire, cu cele cuprinse în capitolul XII vers. 38 și următoarele, din cartea Exodului, unde se zice, că mulțime de popor a urmat Ebreilor, se va vedea, că fabula coprinde un fond de adevăr și că ordinul împăratului visa indirect pe Ebrei, nemul cel lepros.

Mai departe istorisirea lui Maneton continuă: «Ei au fost trimiși în partea de răsărit a Nilului, unde se scotea pétră. În numărul acestora erau și Egipteni bolnavi; erau în acelaș timp și mulți preoți foarte învățați. Dar înțeleptul Amenofis, care a dat acest sfat împăratului, i-a spus în acelaș timp, că Zei sunt răsbunători și că cei leproși vor priimi un a-

¹⁾ Comp. Iosif Flavie. Contra App. Cart I.

jutor puternic și că în 13 ani ei se vor face stăpâni preste Egipt, lucru care înspăimintă și umplu de gróză pe Impăratul». După acésta Maneton arată perplexitatea Faraonului (Impăratului Egiptului) și a înțelepților Egiptului, față de minunile, pe cari le făcea acel preot.

De sigur, că în acésta istorisire nu este alt-ceva, de cât o relatare confusă și amplificată cu tot felul de legende a faptelor și a minunilor săvîrșite de Moisi în fața împăratului, pentru a'l hotări să libereze pe Iudei.

«Apoi împăratul, adaogă Maneton, după rugăciunea ce i s'a făcut, a dat acestui popor cetatea Avaris, care era gólă, de când plecase păstori; ea se mai numea și cu numele de Tifon. Dar acest popor nenorocit, vészënd că acésta cetate era bună, pentru a se apăra în ea și a putea rezista, a ales ca șef al lor pre un preot din Eliopole, numit Osarsif, care îndată s'a și numit Moisi. Ei aũ fágăduit prin jurămînt, de a asculta pe acésta capetenie a lor și cea întâiũ lege, pe care le-a dat-o a fost, ca ei să nu mai adore Zei, ca să nu se mai abțină de la nici una din animalele, socotite ca sacre de Egipteni și să nu se mai unescă cu nimeni, ci numai cu aceia, cari erau supuși căpeteniei lor». Se póte precisare mai clară a legilor fundamentale ale Ebreilor, date prin Moisi? Legenda Egipténă enunță clar unitatea unui singur Dumnezeu, adorat de Ebrei, curățenia cultului și excluderea streinilor, ca necurați prin cultul Zeilor și obiceiurile lor.

«Conducătorul acestui popor, după ce i-a dat lui mai multe legi și povățuiri, cu totul opuse legilor și moravurilor Egiptene, a făcut ziduri înalte cetăței sale și alegënd pe câți-va din ai săi, i-a trimis la păstori, cari se retrăsese ră mai 'nainte la Ierusalim, arătându-le, cum ei sunt chinuiți și desonorați în țara Egiptului și rugându-i, ca să se unescă cu ei în contra Egiptenilor. Ast-fel ei ocupară Avaris, locul stăpînit de străbuni lor și avură un pămînt producător, care 'i puse în pozițiune de a lupta. Păstori, părăsind Ierusalimul, aũ venit

cu bucurie în ajutorul lor, ocupând cetatea Avaris. Impăratul Amenofis, aflând despre această invazie și minunat de tot, ce i se prezisese de înțeleptul său sfetnic, a dat poruncă în țara Egiptului și a ținut sfat cu cei însemnați, ca să alunge toate imaginile Zeilor și să schimbe animalele socotite ca sacre. Incredințată pe fiul său Seton, numit și Ramse, în etate de 25 ani, regelui Etiopiei și s'a pogorit cu 300,000 oameni, pentru a se lupta cu vrăjmași, dar n'a îndrăsnit a face luptă, căci avea cretința, că ar lupta în contra lui Dumnezeu; schimbând drumul s'a întors la Memfis și luând pe Apis și cele-alte lucruri sacre, s'a reintors în Etiopia cu poporul și corăbiile sale și fu fericit, că a aflat azil la regele Etiopiei, supusul său».

În această istorisire se vede, de și sub un stil cu totul acoperit și concis, toate nenorocirile ce a isbit pe Egipteni, când ei au fost isbiți de Moisi cu plagele, de cari se istorisește în cartea Exodului.

«Locuitori Ierusalimului venind, zice Maneton, cu oameni lor cei murdari, au ars cetățile și satele; au săvârșit sacrilegiul; au distrus zei; au exterminat animalele sacre, obiectele cultului și au forțat chiar pe preoți și pe profeți a le distruge, iar pe ei, pe uni i-au ucis, iar pe alți i-au lăsat goi și astfel au devenit ei foarte urâți în fața acelora, ce au fost martorii la cruzimile lor. Se zice, că Osarsif, șeful lor, acel preot din Eliopole, care și trăgea numele său de la Osiris, zeul din Eliopole, și-a schimbat numele său și s'a pus și el alături, cu cei ce prădau și ucidea și de atunci s'a numit Moisi. El a dat acestora o legiuire politică și religioasă».

Iată ce cugetau și cum credea Egipteni despre Iudei și Moisi, zice marele scriitor Iudeu, Iosif Flavie, raportând cuvintele lui Maneton.

După acestea scriitorul Egiptean, precum ne afirmă Iosif, adaogă, că Amenofis, plecând din Etiopia, împreună cu fiul său Ramse, cu multe oștiri și mari puteri, a ajuns din

urmă pe păstorii și pe leproși, i a învins, a ucis mare parte din ei și i a gonit până în Siria.

Chiar cea mai elementară cunoștință având cine-va de datele și istorisirile biblice, când va citi aceste istorisiri legendare, păstrate în tradițiunile Egiptenilor, nu poate să nu recunoască adevărul, celor istorisite de Moisi în cartea Exodului. Cu toate că în forma lor aceste tradițiuni sunt cu totul depărtate de istorisirile biblice, totuși fondul faptelor reese și prin ele indirect avem probă, despre cele istorisite în biblie, de la însuși vrăjmași neîmpăcați ai Iudeilor.

Să mulțumim, zice marele istoric al Iudeilor, Iosif Flavie, lui Maneton, pentru prețioasele documente, ce el ne a păstrat, căci, adaugă el, deși aceste tradițiuni sunt alterate, poartă un caracter pasionat, ele însă se explică prin faptul, că au fost păstrate de aceia, cari au fost învinși de Iudei. Ele adevăresc, zice Iosif, că Iudeii au fost în Egipt, au suferit multe de la Egipteni, că au scăpat de jugul acestora, că s'au dus într'un pământ fertil, au zidit cetăți, au primit legiuiri de la căpetenia lor și că această căpetenie se numea Moisi. Ce dară trebuie să așteptăm mai mult, ca să mărturisască, zice el, aceia cari au fost stăpâni Iudeilor și în urmă pedepsiți de aceștia prin puterea Dumnezeului lor, învinși și nimiciți, s'au transformat în cei mai neîmpăcați vrăjmași ai lor.

Mărturiile despre Ebrei, despre șederea lor în Egipt și chiar miraculoasa scăpare se află și în analele scriitorului Roman Tacit ¹⁾ și se crede, că el nu le a extras din cărțile Ebreilor, probabil din afirmările lui Maneton, sau din alte izvoare, în cari se conservaau aceste tradițiuni în poporul Egiptean.

Tot ast-fel se pot explica și amintirile, ce fac despre Ebreii scriitori păgâni: Trog, Pompeiū, Iustin, Strabon, Artapan

¹⁾ Comp. Tacit. Analele. Cart. V, 1.

și alți. Mărturiile tutor acestor autori, nu sunt împrumutate din cărțile Ebreilor, fie că cu toți amintesc de sorta Ebreilor în Egipt și altele și numai ast-fel se pôte explica óre-cari nepotriviri, cari există între afirmările acestora și descrierile biblice. Deosebirea isvórelor, de cari s'aũ servit acești scriitori, fac ca cele relatate de ei, să nu se potrivéscă în totul cu datele biblice.

Cu toți acești scriitori, împreună chiar și cu geograful Artemidor din Efes, citat de Strabon, aũ voit de sigur să cunoască adevérul în faptele ce istoriseaũ despre Ebrei. Dar ei neputându-se servi de cărțile Ebreilor, 'l-aũ împrumutat de unde aũ putut și aũ dat crezãmînt tuturor tradițiunilor, pe cari le-aũ putut afla și că n'aũ putut să se servéscă de cărțile Ebreilor, faptul se explică: Ebrei, în ura lor către tóte popórele și către tot, ce nu era Ebreũ și fiũ al lui Israil, precum în exclusivismul lor religios, socoteaũ că o profanare de a comunica scrierile sacre și legea lor, celor ce nu eraũ de o credință și de un neam cu ei.

Trăiaũ cu desévîrșire isolați în tóte, uraũ pe cele alte popóre și eraũ și ei la rîndul lor urîți și desprețuiți de aceștia.

Se explică dar firește, pentru ce toți scriitori mai sus amintiți aũ trebuit să caute știri despre Ebrei, în tradițiunile, Egiptenilor și altor popóre. Cu tóte acestea amintirea despre faptele miraculóse, cari aũ avut loc în istoria poporului Ebreũ, eraũ păstrate cu o vie amintire în tóte tradițiunile, de și legendare ale Egiptenilor, scrise în monumentele lor, de unde le-aũ reprodus Maneton și de unde le-aũ împrumutat și cei-alți.

Ast-fel cu drept cuvînt Calmet și alți comentatori mari ai Vechiului Testament, explicând aceste fapte miraculóse, din istoria poporului Ebreũ, zic, că nu trebuie a ne mira, dacă amintirea despre ele s'a conservat, nu numai în cărțile sacre ale Ebreilor, dar și la scriitori vrájmași ai poporului Iudeũ. Cu toți citéză pe Diodor Siciliotul, carele raportă tradițiunile

ihtiofage după malurile mării Roșii și Nubia, cari păstraă tradițiunii legendare, că odată marea s'a deschis printr'un reflux violent, că s'a văzut tot fundul ei uscat și acoperit de verdéță; apele s'aă despărțit în două părți și că după aceea iarăși a venit un flux grozav, care a readus apele și le-aă așezat la locul lor.

Calmet și cu dēnsul mare parte din comentatori sinceri ai sfintelor scripturi, raportând tradițiunea acēsta, vēd în ea amintirea despre miraculosa trecere a Ebreilor prin marea Roșie. Tradițiunea acēsta a ihtiofagilor, zice Calmet ¹⁾ este de mare importanță istorică, căci ea de și echivocă, este ecoul afirmărilor repetate a scriitorilor anteriori ai diferitelor națiuni.

Trecerea Ebreilor prin marea Roșie ca pre uscat, nu se pōte explica prin un flux și reflux natural al mării, căci dacā ast-fel ar fi fost și s'ar fi petrecut lucrul, el nu putea să impresioneze pre nimeni. Amintirea despre el nu putea să se păstreze, căci ar fi fost ceva natural. Dar pentru că trecerea acēsta a fost o trecere miraculosa, ea a impresionat adīnc sufletele tuturor și ast-fel amintirea despre ea a rămas perpetuă din generațiune în generațiune. Amintirea despre ea s'a păstrat și în sīnul triburilor Arabe. Ast-fel cartea Iob, care incontestabil coprinde cele mai vechi amintiri autentice, despre tradițiunile păstrate în sīnul acestor triburi, ne amintește complectând și confirmând datele profane și biblice despre el. Aci citim: «Nevoe și necaz 'l va ținea pre el, ca pre un povățuitor de oștire, carele stă în fruntea taberei va cădea. Că a ridicat mâinile înaintea Domnului și înaintea lui Dumnezeu a tot țitorul a stătut impotrivă. Și a alergat înaintea lui cu ocară, cu cerbicia cea grōsă a scutului său. Că a acoperit fața sa cu sīnul său și a făcut răzor peste cōpse». Iar pentru a se ști, că aci este vorba de Faraon cel

---

¹⁾ Comp. Calmet. Tom. I. pag. 365 și următoarele.

îngâmfat, de puterea sa, carele voia să'și răsbune asupra Iudeilor, Iob adaogă: «Și prin puterea cea mare a lui Dumnezeu apele mării s'aũ adunat, despărțise marea și în înțelepciunea sa a lovit pe cel mândru ¹⁾». Este adevărat, că Iob nu pronunță nume proprii în acest citat, dar cine nu știe, cum fôrte des poeți lirici, prin alusiunile și epitetele ce dau persónelor și lucrurilor, la cari se referă ei, limbajul lor este clar și fie-cine înțelege, care este persóna și faptele, ce se descriu. Aci este vorba de Faraon, ne învederéză însuși textul, care vorbește despre despărțirea și adunarea apelor mării, prin puterea lui Dumnezeu, pentru a pedepsi pe cel mândru și protivnic lui, carele în legătură cu minunea sêvirșită prin despărțirea apelor mării și adunarea lor, nu pôte fi altul, de cât Faraon și deci aci este amintire despre trecerea miraculósă a Iudeilor prin marea Roșie ca pre uscat ²⁾.

Domnul Leon de Labord a adunat tóte tradițiunile, privitoare pe istoria veche a Iudeilor și în deosebı, cele privitoare pe sórta lor din Egipt și eșirea lor din captivitate. El ne afirmă, că mumele Arabe istorisesc copiilor lor și le cântă trecerea miraculósă a Iudeilor prin marea Roșie, ale cărui ape s'aũ desfăcut, lovite fiind cu toiagul lui Moisi ³⁾.

Acestea fiind mărturiile bibliei și ale scriitorilor clasici,

¹⁾ Comp. Iob. Cap. XV și următoarele.

²⁾ Comp. Avacum. Cap. III v. 7, unde, ca și în cartea Iob, într'un limbajü figurat se amintește miraculósă trecere a Ebreilor prin marea Roșie și pedepsirea lui Faraon.

³⁾ Domnul Labord, care a vizitat tóte aceste locuri, în notele sale spune, că toți Arabi cari locuesc în acele pustiı, pörtă toege îndoite la capătul de sus într'o parte și alta și cu ele conduc cămilile și dromaderile și chiar singuri în călătoriile lor pörtă asemenea toege. După picturile Egiptene se crede, că și toiagul lui Moisi a avut acéstă formă, în genul căria, după atestațiunea abatelui Dara, este și toiagul păstoral al Episcopilor. Acelaș Labord ne afirmă, că monahi din monastirea Sf. Ecaterina din muntele Sinai, cultivă în tóte grădinile lor lemnul numit Sferai, care după ei este planta, din care odinióră și-a făcut Moisi toiagul sêu. (Comp. Labord. Comentariı asupra Exodului. Cap. XIV).

asupra trecerii Ebreilor prin Marea Roșie, pentru a încheea, raportăm aci și tradițiunile privitoare pe locul, pe unde ei au trecut marea. Iată cum se exprimă eruditul și conștiinciosul Labord, în comentariul său asupra Exodului, asupra acestei chestiuni, el care a fost acolo și a cercetat cu deamănuntul, făcând studii speciale întru acesta.

«Israilteni, adunați în Etam, zice el, trebuiau a fi conduși de Moisi direct în pustiul Sur. Moisi însă primi ordinul de a se îndrepta către Beelsefon și ast-fel el făcu o forțe mare abatere la dreapta și acolo se găsi de odată între stâncile, cari nu puteau fi traversate și între mare, nu departe de locul, unde azi este Suezul și aci de sigur, dacă nu i-ar fi venit ajutorul de sus, n'ar fi putut scăpa de mânia lui Faraon. Eusebiu pune Beelsefonul lângă Clisma și cea mai mare parte din tradițiuni afirmă, că trecerea Ebreilor s'a făcut lângă această cetate. Se înțelege de la sine, că a continua mai departe cu specificarea locurilor topografice, ar fi a scri istoria Suezului, căci Clisma și Colzum erau situate la extremitatea golfului mării Roșii, care astăzi poartă numele de Sues; cea ce este cert, după datele tutor geografilor, este că Clisma pare a fi fost un oraș anterior dominațiunei Arabe, pe când Colzum este din timpul acestei dominațiuni și însuși golful se numea cu acest nume. După mine Clisma este numele orașului, care s'a format în locul Beelsefonului, iar Colzum nu este de cât o aberațiune a acestui nume, care în cele în urmă, adică în zilele noastre a fost înlocuită cu Suezul».

Ast-fel se exprimă Domnul Labord în comentariul său asupra Exodului.

Cuvintele sale sunt confirmate și de zisele lui Filostorg, carele în istoria sa arată, că marea Roșie se sfârșea prin două brațe, din care unul se termină la Clisma, de unde 'și lua și numele, iar altul la Ela și aci la Clisma Iudei au trecut când-va marea ca pe uscat.

Ptolemeu, *în itinerarul lui Antonin* și toate hărțile geografice vechi, arată, că trecerea Ebreilor s'a făcut în partea de apus a mării și anume la extremitatea golfului Acésta este și părerea monahilor Egipteni, Tevenot și Cosma, cari cred, că pe acolo a avut loc memorabila trecere a Iudeilor prin marea Roșie.

Cosma, Paul de Orosa, Gregoriu de Turon și după ei foarte mulți scriitori și voiagiori afirmă, că în acele timpuri, adică, până prin sec. VI d. Chr. se vedea încă resturi și sfărământuri din carele și armăturile Egiptenilor.

Mulți comentatori chiar până în zilele noastre cred de adevărate aceste afirmări. Cu toate că pare a fi de necrezut, zice Dom Calmet, totuși toți cei ce au fost prin acele locuri afirmă cu credință, că lucrul este posibil, de ore-ce apele mării petrificând totul, au putut să conserve până în sec. VI și călători au putut să le vază în timpul scăderii apelor».

Ast-fel totul confirmă, precum zice Domnul Labord, miraculoasa trecere a Ebreilor prin marea Roșie, care până în ziua de astăzi este povestită și narată în toate corturile Arabilor.

Atestațiunile istorice a tuturor popórelor vechi, cari au vorbit despre Iudei și a istoricilor amintiți, sunt proba testimonială, care face, ca toate tradițiunile legendare, aflate în sinul poporului Egiptean, să confirme istorisirea biblică, despre miraculoasa trecere a Ebreilor prin marea Roșie.

C.

CULTUL SAŢ VENERAŢIUNEA SFINŢILOR.

Sfânta noastră Biserică creştină ortodoxă, întemeiată pe învăţătura sf. scripturii şi a sf. tradiţiei, în tot-d'a-una a cinstit saŢ venerat pe sfinţii şi plăcuţii lui Dumnezeu şi n'a pregetat de a îndemna şi pe credincioşii săi fii spre a-şi îndeplini această datorie respectiv de a cinsti pe sfinţi şi a se ruga lor.

Biserica dar prin cinstirea saŢ venerarea sfinţilor n'a avut alt scop de cât acela, de a întreţinea şi păstra simţul religiosităţii saŢ a pietăţii în inimile credincioşilor; pentru aceea înfăţişază ea (Biserica) prin icóne pe acele persoane sfinte, cari în vieţa lor pămîntescă s'aŢ distins fie prin eroismul credinţei lor în apărarea învăţăturii ceî drepte şi sfinte a Mântuitorului nostru Iisus Christos contra ereticilor şi a persecutorilor, fie prin alungarea saŢ dedarea lor la o vieţa cu totul ascetică şi singuratică şi facerea de milostenii şi alte bine-faceri prin care şi-aŢ atras harul şi bine-cuvîntarea lui Dumnezeu.

„La început chiar, dice un învăţat, creştinii erau sfinţi şi în cuvinte şi în fapte; sfinţi în vieţa lor privată, sfinţi în familiile lor, sfinţi în societatea lor, sfinţi în atacerile lor, sfinţi către Dumnezeu, sfinţi către ómeni“.

Şi mai departe: ■■■

„Iubirea, dreptatea şi adevărul era divisa vieţii lor, evangelia era singura lor lege, şi împărăţia cerului era ultimul scop al vieţii lor“.

„Propoveduirea adevărului şi mărturisirea buneî credinţe mai de trebă este noi de cât tóte, dice sf. Simeon Tesalonicenu; şi acesta a o mărturisi înaintea tuturor datorî suntem, căci acesta este a tot credinciosului mântuire“.

Prin urmare de la zelul răspândirii, lăţirii şi apărării credinţei ceî întru Christos Iisus cum şi de la multele şi nenumăratele bine-faceri şi milostenii către cei săraci, neputincioşi şi suferinđi, aŢ urmat óre cum

și o împărțire a lor (sfinților) în clase sau cete ca: *Apostoli, Părinți, martiri, cuvioși și drepti*.

Fără îndoială acesta a fost și motivul pentru care Biserica a întocmit și niște anume sărbători în onoarea sfinților și a plăcuților lui Dumnezeu.

Aceste dișe în trecut cu privire la cultul sau venerațiunea sfinților să vedem în special ce sunt sfinții și cari sunt argumentele pentru care noi creștinii îi cinștim sau venerăm?

Sfinții sunt acele persoane înzestrate cu harul lui Dumnezeu, cari cu luminarea faptelor bune, dupre dișsa Bisericei, pământul ceriș l'au făcut, sunt aceia ale căror nume sunt scrise în cartea vieței, aceia, dișc. ale căror suflete sunt în mâna lui Dumnezeu și nu se va atinge de dișșii munca, *căci Dumnezeu i-au cercetat pre dișșii și i-au aflat luiși vrednici*, dișce înțeleptul ¹⁾.

În ce privește timpul când anume Biserica a început să cinștască sau să venereze pre sfinți, apoi acesta se vede chiar de la începutul creștinismului.

Așa citim în scrierile sfinților părinți că după ce Apos'oliș au trecut din această vieța, *toți credincioșii într'un glas au cinștit pomenirea lor cu laude și evlavie*.

De asemenea când începuse a se ivi martiriș—decș dar în epoca persecuțiunilor, creștinii cinșteau sau venerau pre sfinți așa: Se adunau trupurile lor și se îngropaș, se zideaș apoi Biserici d'asupra mormintelor și în alte locuri chiar și se săvârșau în ele Sf. Liturgie și în urmă *agapele* (mesele de dragoste).

Dar Biserica nu numai că ne-a învățat a cinști sau venera pre sfinți cu cântări și laude, ci a-i și chema în ajutor prin rugăciune; și acesta pentru un îndoit scop: *Mai întâi de a li se perpetua memoria lor, pentru ca harul Dumnezeesc, care a lucrat puternic în ei să se proslăvescă; iar al doilea pentru ca vieța la sfințișii lui Dumnezeu în luptă și în triumf să servescă de pildă vrednică de imitare*.

Mai departe, sfânta noastră Biserică ortodoxă, potrivit învățăturai Sf. Apostol Pavel, ne îndeamnă a cinști sau venera pre sfinți și a-i chema în ajutor prin rugăciune din cauza apropierei lor de Dumnezeu și a harului care locuesce în ei precum și din cauza legăturai nôstre spirituale cu dișșii întru Christos ca cu niște frați ai nôștri mai mari ²⁾.

Sunt însă unii cari susțin, că de ore ce sfinții au fost ómeni muritori ca și noi apoi—după ei, n'ar fi nici un rezon pentru ca creștinii să cinștască sau să venereze pre sfinți și decș să-i cheme în ajutor prin rugăciune; și această obiecțiune a lor o întemează pe cuvintele sfintei scripturi ce dișce: *Singur lui Dumnezeu să te închinș și pre acesta să-l onorezi* ³⁾. La această obiecțiune a lor voiș răsponde tot cu cuvintele sf. scripturi: *Sfinți mă-voiș întru cei ce se apropie de mine, și în fața a tot poporului mă voiș mari* ⁴⁾. Și cine pôte fi mai aproape

¹⁾ Comp. Înțelep. lui Solom. III, 1—6.

²⁾ Comp. Ebr. XII, 22—24.

³⁾ Causa pentru care legislatorul Moisi—prin iconomia Dumnezeescă, dă un asemenea precept Ebreilor este ca ei să nu cadă în idololatrie, cum bună óră erau alte popóre vecine cu dișșii (comp. Exod. XX, 4, 7).

⁴⁾ Levit X, 3.

de Dumneđeũ dacã nu sfinŢii, cari prin virtuŢile lor din vieŢa pãmîntescã, prin credinŢa Ţi dragostea lor cea cãtre Dumneđeũ, s'aũ apropiat de Dînsul, *cãci aprópe este Domnul de cei drepti la inimã*, ðice sf. scripturã.

Dar prin faptul cã Dumneđeũ Ţi-aũ apropiat pe sfinŢi la Sine, El Ţi a arãtat bunãtatea sa Ţi cãtre noi, cãci multe din dorinŢele Ţi : spiraŢiunile nóstre, ce nu s'ar putea îndeplini pentru nevredniciile nóstre, le împlineŢte Dumneđeũ prin vredniciile Ţi rugãciunile sfinŢilor cari sunt mai aprópe de Dînsul.

Spre a lumuri Ţi mai bine acest adevêr voiu lua un exemplu practic, decã dar din vieŢa nóstrã ðilnicã.

Cãnd dorim bunã-órá, ca Regele saũ alt dregêtor mare sã ne împlinescã o cerinŢã, o rugãminte a nóstrã, óre nu cu mai multã uŢurinŢã ni se împlineŢte aceea, dacã avem vr'un intermediator saũ mijlocitor? Sigur, cã da.

Pentru acest motiv, ðic, noi creŢtiniã cinstim saũ venerãm pre SfinŢi Ţi ne rugãm lor, ca ei (sfinŢii) fiind mai aprópe de tronul Dumneðeirei, se rógã pentru noi înaintea lui Dumneđeũ.

Argumente mai numeroase spre a ne încredinŢa mai mult asupra acestui adevêr, gãsим în sf. Scripturã atãt a Vechiului cãt Ţi a Noului aŢedãmînt.

AŢa Dumneđeũ porunceŢte lui Avemeleh sã cêrã pentru sine rugãciunile lui Avraam: „*Si se va ruga el pentru tine, ðice Domnul, Ţi vei, fi viũ, iar de nu, sã Ţtii cã vei muri tu Ţi tóte ale tale* 1).

Mai departe Israelteniã aũ cerut rugãciunile lui Samuel Proorocul iar sf. Apostol Pavel la ucenicii sêi.

Nu mai puŢin Sf. Apostol Petru fãgãduŢte ucenicilor sêi a se îngriji de binele lor Ţi dupê a sa trecere din acêŢã vieŢã 2).

RugaŢi-vê unul pentru altul, cãci mult póte rugãciunea dreptului care sã face, învaŢã Sf. Apostol Iacob 3).

De asemenea citim în Apocalips, cã Sf. Apostol Ión a vêðut patru bãtrîni ce Ţineaũ înaintea Mielului vase de aur pline cu aromate, care sunt rugãciunile sfinŢilor 4).

Ţi dacã Dumneđeũ a auðit rugãciunea dreptilor lui Avraam, Moisi, Ieremia Ţi a altor sfinŢi Ţi plãcuŢi ai lui, cãnd vieŢuiau pe pãmînt, apoi cu atãt mai mult se rógã acei sfinŢi acum, cãnd surt mai aprópe de Dumneđeũ.

Cu drept cuvînt dar sf. nóstrã Bisericã ortodoxã îndemnã cã *adunãndu-ne în cêtã (duhovnicescã) sã serbãm cu cucernicie pre sfinŢi, Ţi lãudata lor amintire cu cântãre sã o mãrim, cã aceŢtia se rógã Domnului pentru sufletele nóstre.*

„*SfinŢi mẽ-voiu prin aceia cari sunt mai aprópe de mine*, ðice Domnul în legea Vechiului AŢedãmînt.

1) Com. Facerea XX, 7.

2) Comp. 2 Petr. I, 15.

3) Comp. Iacob V, 16.

4) Comp. Apoc. V, 8.

Deci pre cine adorăză creştiniî când cintesc saŢ venerăză pre sfinŢi?
Negreşit, pre DumnezeŢ.

Şi este fiiresc lucru, că dacă DumnezeŢ se cinsteşte prin sfinŢi, cari sunt mai aprópe de El, atunci şi noi creştiniî cinstind pre sfinŢi, cinstim saŢ venerăm pre cel minunat întru sfinŢi, adică pre DumnezeŢ, căci *minunat este DumnezeŢ întru sfinŢiî sêi, Dumnezeul lui Israel*, dice Psalmistul.

Şi precum soliî saŢ reprezentanŢi unei Ţeri saŢ naŢiunii, cinstindu-se, se cinstesc aceia, pe a căror regi saŢ împeraŢi îi represintă, apoi tot ast-fel şi sfinŢiî cinstindu-se, printr'înşii se cintesce Acela, care a făcut pre sfinŢi, adică pre DumnezeŢ.

Voim şi noi să urmăm sfinŢilor şi să dobândim împeraŢia Cerurilor? Atunci să servim şi noi lui DumnezeŢ cu credinŢă, cu nedejde şi cu dragoste, şi aşa vom fi părtaşi bucuriei şi fericirei lor.

Către acest sfîrşit, către acest ideal al perfecŢiunei morale tindea şi Mântuitorul când predica Apostolilor şi mulŢimeî de popor adunat în jurul Sêu prin cuvintele: FiŢi desăvîrşii—fiŢi sfinŢi, precum şi Tatăl vostru cel Ceresc, sfînt este ¹⁾).

Iconomul Coman Vasilescu

¹⁾ Mat. V, 48.

CUVINT LA DUMINECA SF. PARINȚI.

«Și dintre voi înși-vă se vor ridica bărbați vorbind lucruri amăgitoare, ca să tragă după dinșii pe ucenici» (Fap. Ap. 20, 30).

Fraților,

Când adînca înțelepciune a lumii vechi se cufunda în aflarea tainelor lumii; când dorința filosofilor de orî ce credințe, ardea după căutarea adevărului și al rostului omenirii; când toate stoftările lor ajunseseră la completă sleire iar rezultatul cercetărilor lor la exclamațiunea „Să așteptăm ca un Dumnezeu să ne descopere“, când un popor (ebreii) trăia numai pentru sine, ținînd primele rațe ale adevărului — *Scriptura veche* — închisă în sanctuar, ca să lase omenirea liberă să-și măsoare puterile cu tainele și să-și vadă slăbiciunea, — se ivește la orizontul speranței, covîrșitoarea înțelepciune — *creștinismul*, cu apă vie din care bînd nu mai însetăm. Se ivește liniștea sufletelor sbuciumate, care va face lumină în toate ramurile de activitate ale omenirii și la care se vor supune ca să-și ia începutul, toate stoftările și pretențiunile spiritului omenesc și se vor adînci în el știința și înțelepciunea ca și fluviile în oceane. Căci dacă omenirea prin știință și înțelepciunea ei n'a putut atinge nici măcar în umbră *adevărurile de dincolo* pe care în un chip neînlăturat ni le impune natura spiritului nostru, *de a ne lega cu Ființa divină*; dacă nici după creștinism cercetările care nu vor să scie de doctrina D-lui, nu ajung de cât la absurdum; iar cele bine întemeiate pe dreapta știință nu se prefac de cât într'un echo evangelic; — atunci, ce autoritate mai înaltă vom recunoște în știința progresului și a filosofiei și ce alt ceva vom face de cât să ne supunem mintea și inima lui Christos cum dice marele Apostol Pavel și apoi convinși de Dumneșirea învățăturilor sale să desprețuim pe orî ce necredincioși și îngâmfat în înțelepciunea lumii acestea?

De altă parte credința și convingerea că creștinismul este și va fi universal, că porțile iadului nu vor sfărma biserica întemeiată de D-l Christos, că în ea este adevărul, viața și lumina; această credință și con-

vingere, că tótă sciința 'și va pleca óre când genunchiul, face de curg aprópe trei vécuri, sîngele martirilor și deschide atáta luptă apărătorilor creștini și le dá atáta putere ca în ocașiune, ca cea de la 325 în sinodul de la Nicea pe care Sf. nóstră biserică 'l amintește ađi cu dragoste, să alunge din sînul credincioșilor fi, vátămátóarele neghine ale rătăcirii, să alunge pe Arie ambițiosul preot, care aruncă pentru mai mult timp semînța neunirei în Biserica creștină. Chiar de la început, biserică avu să lupte necontentit și sunt renumite cele 10 góne al Impăraților romaní contra adevărului. Abia se strecurase Biserica printre îngrozitóarele furtuní ale vechiului păgânism, —lovit în sufletul ființei sale— în religiunea străbună, —în cultul ȕeilor. Abia se mai liniștiseră uriașele valuri de resbunare ale doritorilor de sînge creștin—Impărații romaní.—Și tocmai când rađa unei speranțe mântuitoare își resfira luminile prin învingerea vrăjmașilor din afară —filosofia și puterea păgână, când se începe o nouă viéță pentru biserică creștină, când prin credinciosul Impărat Constantin cel mare ajunge a fi recunoscută, Biserica stăpână în stat; tocmai atunci începe să apară periculoșii vrăjmași din năuntru Bisericeí. Pe lângă acestea, faptul, că mulți neconvinși trecaseră la creștinism, îndată după încetarea persecuțiilor, face să se desprindă din negura necredinței sdrobitele și hidósele umbre ale credințelor și învătăturilor rătăcite, -păgâne, cari aveau să alimenteze de acum înainte rândurile vrăjmașilor din năuntru bisericeí în lupta contra adevărului. Mai departe, lupta în contra creștinismului până în suta a III d. Chris., se dedese numai pe doué căi. Una pleca de la puterile Imperiului roman, ale cărei urmări fu un șir de crâncene vârsări de sînge adică, *martirisarea*; iar alta fu lupta pe calea științei, în care de o parte 'și aședă tabăra sciința filosofică a luméi vechi; iar de alta creștinismul care și aici învinge nu prin sînge, ci prin adevăr.

O singură cale mai rămăsese vrăjmașilor bisericeí aceea de a transporta lupta între rîndurile poporului și a sădi aci unde țarina era încă necurățită, rătăcirile lor demne de milă.

În ast-fel de luptă, cum vom vedea, se aruncă și Arie Libianul. Lovit în amorul propriu prin nereușita la scaunul episcopal din Alexandria în Egipt, sdrobit de adevărul creștinesc prin graiul Episcopului Alexandru; nimicít în speranțele sale, de a reînvia și răsădi rătăcitele credințe în mai mulți Dumneđei unií mai mari, iar alții mai mici, dând închinăciune și unora și altora —alérgă în tóte părțile Egiptului, atrage preoți și popor prin înșelátóarele sale cuvîntări, făcendu-și ucenici fórté ușor, dacă nu pierdem din vedere, că mulți creștini trecuți de la Iudei și Păgâni, încă păstraú în inimile lor materialiste și păgâne — Iudeii — ura

contra Nazarinénului, iar Păgâniî dulcile aducerî aminte ale vechîului păgânism, cu plăcerile sale ne'nfrânate. Născut în Libia din Asia, Arie studie în Antiohia, avênd profesori pe Lucian părtașul lui Paul din Samosata, care considera pe Cuvîntul ca nepersonal și nedeosebit de Tatăl și nu vedea în Christos de cât un om, în care cuvîntul Dumneđeesc locuise și lucrase. Ast-fel de învățături filosofice se iaă de aici înainte ca punct de plecare în prețuirea ideilor Creștine învățături, care sunt pricina atâtor turburări și lupte în biserica creștină. De așa păreri era și Arie când veni în Alexandria unde se și hirotoni preot 313. Aci i se încredință păstoria unei parohii, în care el avu prilej să desfășure rătăcirile sale la un respuns ce-l dete Episcopului său Alexandru.

Părîndu-i-se că Episcopul amestecă, personele Dumneđești, el i se opuse cu vioiciune învățând că: Iisus Christos este făptură a lui Dumneđeșu ca și alte făpturi, nu e Dumneđeșu adevărat, nici ar fi din veci, ci făcut în timp din nimic prin voea liberă a Tatălui ca să zidescă prin el lumea. Decî el credea că Iisus e mai mic ca Tatăl și nu ar fi de aceeași ființă cu Dumneđeșu. Episcopul Alexandru 'l afurisi în un sinod din 321 și 'i ia darul preoțesc. Arie trecu în Asia la Nicomedia și respândi aci învățătura sa cu mai mult foc și pornire. De acum 'și aruncă el cu orbire între rîndurile poporului, rătăcirile sale, ajutat fiind de o parte de prietenii lui eșiți din aceeași școlă iar de altă parte de păgâni și iudei, cari 'și băteaă joc chîar în teatru de creștinî, încurajându-î să se lupte. Scrise și împărți cărticele de cântece pentru tot felul de meseriași, călători, marinari etc., pline de rătăcirî religiose cu scop ca să planteze și mai adînc rătăcirea sa. Nimic nu-î scăpa din vedere, nimic nu cruța pentru ca să sdruncine credința adevărată. Cu tôte acestea vom vedea că Biserica cărea i se dedese puterea de a învinge lumea, va triumfa și de astă dată și pată nu se va pune pe ființa ei. Acéstă putere a *avut-o, o are și o va avea*, de și miî ca Arie aă venit și sunt! *Ca un viitor vor trece tôte, iar tu neclintită ești!*

Tótă buna voință se pune, de la Impărat până la Episcop și popor ca să se înduplece ambițiosul rătăcit. Dar în zadar! Atunci primul împărat creștin, Sf. Constantin cel Mare, ca să liniștescă Biserica prin care învinsese pe vrăjmașii împărăției, adună în anul 325 un sinod ecumenic la care luă parte tótă lumea creștină afară de Papa al Romei, care trimise ca delegați două preoți.

Sinodul se deschide în Nicea fiind de față și împăratul. Se cercetază învățătura lui Arie și vedându-se cât de rătăcit este, 'l alungă din biserică, ca pe un membru rău, căci dacă ochiul tău te supără, scóte-l a dis Domnul.

Iar pentru ca învățătura Bisericeii de acum înainte să nu mai fie supusă la voia orîi căruî rătăcit și necunoscător, a alcătuit și a scris „*Simbolul Credinței*“ de la început și până la „*Și întru Duhul Sfînt*“; simbol care și ađi se citește la Sf. noastră Leturgie. In contra rătăcirii lui Arie a orînduit că: *Domnul Christos e fiul lui Dumnezeu, unul, născut din Tatăl mai înainte de veci, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut nu făcut, de aceeași ființă cu Tatăl, prin care toate s'aũ făcut.*

Cei din partea Papei, propuseră că după datina făcută la ei, de aci înainte Preoții să nu se mai căsătorască. Dar sinodul înlătură acesta ca necinstit și în contra învățăturii Domnului. Cu toate acestea ei nu ascultară și porunciră ca Preoții lor să fie necăsătoriți. Tot la acest sinod se hotărî ca să serbăm Pascele în tot-d'auna în Duminecă întăia după lună plină, ce vine imediat după Equinoptiul de primă-vară. Arie fu exilat de Imperator iar cărțile lui arse. Nu se sfîrșiră însă cu acesta—nici rătăcirile sădite de el, de cât peste 200 ani, nici Arie nu se îndreptă, până când o rușinosă și crudă mörte nu 'l răpi din sânul bisericii.

Și de sigur așa trebuiaũ să se sfîrșiască cei ce aũ rătăcit, rătăcire mare, și aũ căđut, cădere cumplită, producînd creștinismului adînci răni pe care și ađi le simte. Căci ce sunt ideile contra evanghelice, dacă nu împrăspătare și repețire a rătăcirilor lumii vechi? Ce sunt toate rătăcirile credinței creștine și răceala de biserică dacă nu ecouri sinistre ale acelor timpuri? Furia îndărătnicieii și stăruinței în păcat, adesea prea departe ne duce! O ambițiune orbă e în stare să ne scótă din însăși casa noastră, să ne piardă demnitate, familie și neam. Ne face să ridicăm poporul chîar contra Patriei și a Bisericeii! Totuși ocaziuni de acest fel ne arată cu totă puterea; pe de o parte; că credința noastră nu este deșartă, că în zadar se mai luptă rătăciții în contra credinței noastre; în zadar se mai reînviéză trupurile mörte ale credințelor păgâne, cum că noi nu suntem de cât țărînă și nu trăim de cât aici pe pămînt, fără vre o năsuință de cât trebuință orbă; în zadar necredincioșii se fălesc că aũ aflat ceva nou,—tot ce se face omenesc fiind nesigur și slab! De altă parte ne încredințăm, că Biserica întemeiată de Apostoli pe pîatra credinței Iisus Christos 'și face un temeinic drum în lume, sdrobînd temple și idoli și aruncînd în vecinicul întuneric sufletele rătăcite căci până nu fu lege, păcat nu era!

In toate timpurile s'aũ găsit ómeni ca Arie, cari aũ cređut Evangelia și Biserica de lucruri omenesti, dar faptele și istoria aũ probat în destul că nimic nu se schimbă în ele, că totul rămâne nestrămutat ca și Acela

care le-a întemeiat. Din contră noi știm că de câte ori pătrunde la urechile noastre filosofia și știința de care și cei mai neînvățați se agață, ele trec în vecinicia uitării dacă nu-și va fi plecat fruntea evangheliei și nu-și va fi luat începutul din eternile ei adevăruri: ca adică știința în practică să pună rezultatul cercetărilor sale în legătură cu morala evangelică și frăția ce trebuie să ne deosebească de lumea veche; iar filosofia să tindă *către adevărul descoperit nouă, către Dumneșu.*

În știință și filosofie, care aveau atâtea pretențiuni față de creștinism, neconținut se încercă o constituire a parte, dar totuși sfârșesc prin a cere o lungă iertare și a dice: Dómnne am greșit treci și această necredință! Înțelepciunea lumii vechi ca și cea de acum de care făcuseră toți atât us în lupta contra creștinismului, de și ajunsese la nimic statornic, cu tóte că se străduise destul, deși nu putuse lupta pe calea științei adevărate, totuși se sbătea încă și prin reprezentanți ca un Arie, alérgă la mișcarea poporului și la încurcături periculóse. Îi venea greu bătrânei filosofii să desbrace așa grabnic paloșa ei sdrențuită, dar iubită prin luptă și chiar acum când ea a pierit în uitare, ca să-și pótă creștinismul desvălui tainele cele din véc ascunse, se găsesc noi rătăciți ca un Volter un Renán un Büchner etc., ca să plângă pe mormîntul ei, și cređend că descopere ceva nou, prin faptul că fiind uitată a devenit necunoscută, reînviează vechile și nefolosítórele filosofii care se strică după omul cel vechi. A! Dar acestea nu sunt de cât cele din urmă spasmuri ale muribundului de vécuri care va sfârși prin a-și da ultima suflare în mâinile creștinismului. De aceea vorbește Marele Apostol Pavel când dice: „*Căutați ca să nu vă răpescă cine-va dintre voi cu Filosofia și înșelăciunea deșartă după datina ómenilor, după elementele lumii și nu după Christos*“. Iar trecend pe la Milet chiamă preoții bisericeii și le dice: *Luați aminte de voi, și de turma întru care spiritul sfînt v'a pus episcopi. Că eú știú că după plecarea mea vor intra între voi lupi grozavi, necruțând turma. Și dintru voi înși-vé se vor ridica bărbați vorbind lucruri amăgitóre ca să tragă după dînșii pe ucenici.* (Fap. Ap. 20—28—30). *Iar acum fraților dice marele Apostol vé incredințez pe voi lui Dumneșu și cuvîntul darului seú, care póte să vé întărescă și să vé dea moștenire întru toți cei sfîniți.*“ (Fap. 20—32).

Așa dar, Fraților, știind câte vor veni peste noi să nu pierdem curagiul nici să ne sdruncinăm în tária de a mărturisi în public pe Christos Dumneșu căci avend garanția mântuirii în El, vom triumfa, când Duhul sfînt ne conduce și ne întărește.

Avend pilda faptelor celor 318 părinți de la Nicea, să alungăm din

inima noastră necredința și stăruința în păcat, să ne întorcem acolo, de unde isvorăște adevărul și lumina, să ne lăsăm cel puțin conduși de natura sufletului nostru, care în mod neînălțurat ne lăgă cu *Bunul cel mai înalt cu Dumnezeu*. Să căutăm a ne purta și a lucra legând mintea și inima noastră de sfânta și neclintita învățătură a sfinților părinți de la Nicea. Și ca să nu fim înșelați de basme și filosofii stricăcioase; Evangelia să ne fie tribunalul de judecată și calea pe care să umblăm; iar învățătura credinței orînduită la Nicea să ne fie a cóselor încingătoare de luptă. „*Și ca să se mângăe inimile noastre* (cum dice Pavel către Corintenți) *să fim uniți în iubire și pentru orî-ce bogat, a încrederei deplină, a priceperei spre cunoșterea desăvîrșită a tainei lui Dumnezeu Christos, în care taină sunt ascunse toate comorile înțelepciunii și cunoștinței*“. Căci ce voim mai mult? Minuni noi? Dar însuși creștinismul e o minune! Când știm că Dumnezeu din véc e Tatăl nostru; iar noi prin Dumnezeu, Fiul său, suntem fii ai lui; când știm că prin Fiul ne-a zidit și că totul se mișcă și viază în el, când totă rătăcirea și necredința pîere, pe cine vom asculta? Cui vom da vieța noastră dacă nu lui Christos? Mai mult în aceste timpuri când sub dulcéta cuvintelor și a întorsăturilor de meșteșugite învățături, mai mult ca orî când se ascund cele mai rătăcite idei; când lumea 'și face din comori și ambițiuni josnice, idoli de închinat și calcă peste cadavre ca să ajungă acolo; când acești conrupători ascunși staū în mijlocul nostru, slujindu-și egoismul lor fără margini și interesul lor orb prin desbinările și ura ce întreține între noi; când ei adorm consciința națională și credința străbună, când turbură spiritele cu idei de interes diavolesc și de proselitism, atunci să ne rugăm, Fraților, ca precum Domnul Iisus prin Duhul său cel sfînt a ajutat părinților de la Nicea să-și stabiléscă credința—dreptarul vieței noastre, așa să ne dea și noué putere, să ne ferim de acești vrăjmași ascunși și să mărturisim cu credința tare Dumneđeestile sale învățături, alungând dintre noi totă negura ce ne însuflă temere, ca apoi apropiindu-ne cu încredere de altarul său cel sfînt să auđim cuvintele: „*Îndrăsniți, Eū am biruit lumea*“. Amin.

D. Popescu Moșoia.

CRONICA BISERICESCĂ.

I.

Mórtea Prințesei Iosefina de Hohenzollern.

Prințesa Iosefina de Hohenzollern, mama mult iubitului nostru Rege a încetat din viață în ziua de 6 Iunie c. ora 10^{1/2} dimineața în etate de 87 de ani. Publicăm aici câte-va date din viața fericită a ilustrei decedate.

Prințesa Iosefina s'a născut în anul 1813 în Karlsruhe. Ea e fiica duceseii Stefania de Baden, născută Beauharnais. Prin urmare era neam cu Napoleon cel mare, împăratul francezilor. În anul 1833 s'a căsătorit cu prințul Anton de Hohenzollern-Sigmaringen cu care a trăit în cea mai fericită căsnicie până în anul 1885, când prințul Anton încetază din viață.

Din această căsătorie s'a născut Prințul Leopold de Hohenzollern, căsătorit cu Infanta Antoneta a Portugaliei, tatăl Prințului Ferdinand; Prințesa Stefania, căsătorită în anul 1858 cu Regele Pedro V-lea al Portugaliei și încetată din

viată în acelaș an; M. S. Regele Carol; Prințul Fredrich de Hohenzollern și Prințesa Maria Iosefina, căsătorită cu Prințul Albert de Flandra, comite de Flandra.

Inmormintarea Prințesei Iosefina s'a făcut Sâmbătă 10 Iunie. A asistat la durerosul serviciu Majestatea Sa Regele Carol și Prințul Ferdinand pe lângă cele-lalte neamuri. Serviciul funebru a fost săvârșit de episcopul Beureron, superiorul unei mănăstiri de Benedictini, iar după terminarea serviciului Reverendul Rinck, preotul curții prințiare a ținut o cuvîntare funebră asupra frumóselor cuvinte din Evangelia lui Ioan «că fericiți sunt cei cari mor în Domnul».

Prințesa Iosefina era înzestrată de la Dumnezeu cu înalte însușiri morale. De aceea admirată a fost de toți câți au cunoscut-o.

Trebue să adăogăm încă că Majestatea Sa Regele Carol era cel mai iubit dintre fiii ei, așa că atunci când i s'a propus să vină în țară la noi, Prințesa Iosifina se împotrivia și când Regele nostru s'a hotărît să plece, ea a rămas cu inima zdrobită de durere. Țara noastră știa toate acestea. Pentru ca să mai liniștiască inima unei bune mame, Camera deputaților 'i trimite în 19 Mai 1866 următoarea adresă:

Princesă,

„România, ieri încă trămîntată și îngrijită, astăzi este senină, veselă și plină de încredere în viitorul ei. Fericirea de care ea se bucură nu se poate compara de cât cu sacrificiul cel mare, ce Alteța Voastră Vați impus, și prin care noi ne simțim tari și fericiți, căci Carol de Hohenzollern, fiul vostru prea iubit și Augustul nostru suveran, este în mijlocul nostru.

„Noi, cei veseli în ziua de astăzi, avem datoria, simțim nevoia de a veni și a alina durerea, care apasă inima Voastră cea mare; și totuși ne temem, ca cuvintele noastre să nu mărescă prin un simțimînt de gelozie durerea ce vă copleșește. Sunteți mamă, Princesă, și noi, reprezentanții credincioși ai simțimintelor României, suntem siliți să Vă spunem, că mama adoptivă a lui Carol de Hohenzollern,

plină de iubire și de încredere, Vă dispută până și acea iubire sfântă ce aveți pentru fiul Vostru cel mult adorat. România îl iubește cu aceeași iubire, ce a resimțit vre-odată o mamă pentru fiul său.

„Mângâerea Văastră însă, Princesă, o puteți afla iarăși numai în inima Văastră sîngerândă; căci sufletele cele mari află bucuria lor în însuși al lor sacrificiu. La apelul făcut de poporul român, Voi ați recunoscut vocea lui însuși. Ați avut eroismul, de a da unui popor pe un principe, care devenise prea mare pentru familia sa.

„Cuvintele sunt neputincioase pentru a exprima cât de adâncă este gratitudinea, cât de profund este cultul poporului român pentru Princesa eroică, mama vitézului nostru Suveran.

„Urările noastre unanime și căldurose sunt, Princesă, pentru ca Provedința să Vă acorde fericirea de a vedea în nouă sa Patrie pe principele iubit, căruia Altețea Văastră Regală a'ți dat, dimpreună cu viața, toate calitățile frumosului Vostru suflet, de a'l vedea aci mare prin sângele ilustru al familiei sale, mare prin suflarea puternică a României, mare prin misiunea providențială, de care tînăra sa ființă este plină, și de a recunoște într'însul pe un demn și adevărat urmaș al lui Frederic cel Mare.

„Bine-voește, Princesă, a primi omagiile celui mai profund al nostru respect și celui mai deplin al nostru devotament“.

La această adresă Prințesa Iosefina a răspuns cu următoarele cuvinte:

Domnule Președinte,

„Sunt adînc mișcată și recunoscătoare! Inima mea avea nevoie de mângâiere. Domnia-Văastră i-ați rezervat una prea dulce, vorbindu'mi de afecțiunea de care sunteți pătrunși pentru fiul meu și de afecțiunea de care l'a încurajat acel popor bun, care i-a încredințat destinele sale. Cu cât îl veți iubi mai mult, cu atât voi fi mai fericită și mai mândră că vi l'am dat, cu atîta voi înălța mai cu căldură rugile mele pentru fericirea României.

„Va fi o zi frumoasă pentru mine, când îmi va fi dat de a realiza dorința, ce bine-voiți a'mi exprima, și pe care o nutresc și eu din parte'mi. Mă tem însă că evenimentele atît de grave, cari se pregătesc în Germania, să nu îndepărteze prea tare acea zi.

„Vă rog, domnule președinte, să fiți interpretul acestor simțimente și să credeți la cele pe cari le păstrez personal Domniei-Văstre“.

E adevărat că Prințesa Iosefina s'a rugat neîncetat lui Dumnezeu pentru prosperitatea și mărirea țării și a némului românesc. A fost una din marile femei de peste hotare, care ne-a iubit mai mult, care s'a ocupat mai mult de noi, care a luat parte la bucuriile și durerile noastre. De aceea vestea despre încetarea ei din viață a fost primită cu cea mai mare durere de poporul și țara românească. Toți suntem alături de bunul nostru Rege și rugăm pe Dumnezeu să-i dea tărie ca să suporte această mare durere cu care a fost isbit.

II.

Serbarea distribuirii premiilor la Seminariul Central din București.

În ziua de 25 Iunie c. s'a făcut distribuirea premiilor la elevii Seminariului Central din București. Serbarea această scolară s'a făcut în casele Bălăcenu din strada Șerban Vodă, în care se află instalată de multă vreme instituția această bisericăscă. Serbarea s'a deschis prin executarea de către elevi a mai multor bucăți musicale vocale sub conducerea maștrilor lor G. Brătianu și I. Popescu-Pasere. Bucățile musicale au plăcut foarte mult și trebuie să mărturisesc, că rari sunt școlele din țară unde să se cultive musica ca în această școlă. Maeștri buni și elemente bune.

Au asistat la această serbare mai toți profesorii școlii. Regret numai, că nu i se dă acestei serbări o mai mare estensiune pentru public, căci toți ar putea profita: și public și elevi.

Cu această ocaziune Păr. Econ. C. Nazarie a ținut o prea instructivă cuvîntare, pe care o public aici.

Onorată adunare, elevi,

În viața popórelor ca și în viața individului sunt momente de înălțare și de decădere. Popórele, ca și individul, nu se dezvoltă de cât pe încetul. Ele nu ajung la perfecțiune de odată și sub toate raporturiile din

cari p^ote fi privită activitatea omenescă. Intr'un timp se manifestă cu mai multă putere la un popor geniul militar, în altul geniul comerțului, în altul al industriei și în fine în altul geniul artelor frumoase și al literelor. Concentrarea activității într'o parte sau alta, către un geniu sau altul fatal aduce cu sine lăsarea la o parte sau cel puțin neglijarea unui fel sau altul de activitate. Istoria abia cunoște două sau trei momente în viața popórelor, momente în cari s'a putut constata perfecționarea aptitudinilor omenesci în mai multe direcțiuni de odată. Domnia lui Cesar și cea a lui Ludovic al XIV-lea ne pot servi de pildă în această privință. Apoi popórele, ca și individul, caută mai întâi să-și îndrepteze puterea de muncă către acele ramuri de activitate, cari-i procură și-i asigură bunul traiu și înflorirea materială și numai în urmă începe a se gândi la suflet, la inobilarea lui prin litere, arte și altele de asemenea natură; materia și lupta pentru un traiu bun preocupă pe om la începutul desvoltării lui. Când un popor se vede întru cât-va asigurat pe această cale și începe a se îngriji și de suflet de lucrul cel nemuritor este o fericire, că nu ȕice împreună cu bogatul din Evanghelie: suflete, ai multe adunate pentru mulți ani, bea și mănâncă și te veselește, este o fericire pentru neamul acela, care se gândeste și la patria cea de sus.

Noi Români, guvernați de cele mai vitrege împrejurări istorice în decurs de ȕeci de vécuri, n'am început a trăi sub impulsul propriilor noastre inspirațiuni și aspirațiuni de cât cu 40 sau 50 ani în urmă. În mersul desvoltării noastre n'am putut să apucăm pe alt drum de cât pe cel bătut de alte popóre: am început existența noastră de sine stătătoare cu desgroparea comorilor neamului, adică cu desgroparea și aranjarea documentelor și monumentelor, cari constituesc firul istoriei noastre naționale; am început cu deschiderea de școli cari să ne asigure un nume între popórele civilizate; am dat deosebită însemnătate tuturor instituțiunilor cari au avut scopul de a ne îndulci traiul, de a ne asigura existența de a ne emancipa de serviciul străinului și de a-l înlocui prin forțe de ale noastre, capabile a responde cerinților de prima necesitate. Prin asemenea procedare am ajuns, ca într'un timp, relativ scurt, să avem aproape tot ce constituie pânea ȕilnică a existenței unui popor. Desvoltarea noastră intelectuală însă și îmbunătățirea materială n'a mers paralel și de o potrivă în tóte direcțiunile: cultivarea sentimentului religios, îmbunătățirea sórtei morale și materiale a clerului a rămas în urmă. A fost un timp când era o rușine a spune, că are credința în Dumneȕeu cel ce avea cât de puțină spoială în ale cãrturării. Nu e departe timpul când Biserica, preotul și tot ce aparține

religiunii se consideraŭ ca ce-va învechit, ca lucruri folositoare numai poporului de jos și numai pentru puțină vreme. Credea Românul cîoplit, în puterea magică a științei de la care aștepta pămîntul, ceriul și tîotă fericirea. Nu se pôte însă neglija cu atîta ușurință și pe un timp îndelungat una din categoriile cele mai principale ale existenței unui Stat; nu se putea neglija cu atîta ușurință și pe mult timp sentimentul religios și Biserica ca instituțiune identificată cu sentimentul de naționalitate și demnitate omenescă. Nu se putea a se neglija tôte acestea pe mult timp, căci urmările rele ale unei asemenea stări de lucruri n'aŭ întârziat a se arăta în curând și în tîotă golicîunea lor. Iată pentru ce în timpul din urmă se observă în păturile nîstre sociale o reacțiune puternică cătră religiune și Biserică; iată pentru ce astă-đi cuvîntul a crede, a fi creștin, a fi om religios a început să capete iarăși cînstea de cari se bucura în ochii străbunilor nîstri, bunî la minte și la fapte. Acestea ne arată, că rîul n'a ajuns la cangrenă' că organismul nostru romînesc, atins de bóla necredinței, n'a fost atacat pîna la peire, că bóla a mers pîna la un punct și că luptându-se cu puterea nîstră vitală a trebuit să dea înapoi, iar corpul înbolnăvit să între în stare de convalescență. De alt-fel spiritul de necredință și de îndiferentism față de religiune și Biserică, spirit importat din afară, n'a găsit un teren priincîos și n'a putut să se altoescă cu bun succes la noi, căci nu era pornit din trebuința nîstră sufletescă, ci din gustul modei capriciose și decî schimbăciose.

Acéstă mișcare, acéstă revenire a șocietăței nîstre către sentimente mai bune față de Biserică—singura pârghie cu care Românul pôte resurna pămîntul—produce mare bucurie în sufletul tuturor acelor, cari simțesc romînește și creștinește. Acésă reluare a firului vieței nîstre istorice, vieță plină de o mulțime de momente înalțătore și care atestă piositatea și religiositatea Românului produce mare bucurie în sufletul ómenilor Bisericeî, în sufletul nostru al dascălilor seminariului, în sufletul viitorilor slujitorî ai altarului. în sufletul tinerilor seminariști Asemenea momente de reculegere spirituală sunt de mare însemnătate în vieța unui popor. Ele aŭ o însemnătate vitală pentru noi ómenii Bisericeî și pentru viitorii preoți. Cu cît mișcarea acéstă va fi mai mare cu atît ne este mai priincîosă scopului și menirei nîstre. În asemenea timpuri este momentul oportun ca noi clericii și toți acei, cari doresc a îmbrățișa misiunea preoțască, să știe a fi la înalțimea cerută de împejurări; în asemenea timpuri trebuie să știm a conrespunde mai mult de cît orî-cînd menirei nîstre atît prin știință și cultură cît și prin purtare și activitate cu adevărat apostolică și desinteresată, căci alt-fel, orî-

ce pas greșit, orî-ce act nechibzuit, orî-ce motiv de scandalizare, tótă lenevirea, desinteresarea și nepriceperea va atrage asupra nótră blestemul unui întreg popor, care umblă după păstor fără să-l găsească: vina răului și tótă răspunderea morală cade în asemenea caz asupra nótră, cari n'am știut să dăm la timp filor hrana trebuitoare sufletului.

În ast-fel de împrejurări vă puteți convinge, voi elevi pe de o parte de însemnătatea și rolul cel mare pe care sunteți chemați a'l juca în societate, iar pe de alta de greutatea și răspunderea ce zace asupra nótră, cari suntem chemați a vă instrui și educa. Tot în ast-fel de împrejurări se vede și importanța institutelor de felul celui în care ne aflăm și părțile lor bune sau rele.

Eū am convingerea, că seminariile așa cum sunt astă-đi organizate, stău bine și că față cu trecutul se observă un progres imens sub tóte raporturile. Cercul de cunoștinți s'a mărit în mod considerabil și dacă preotul și viitorii noștri preoți ar mai avea dezvoltat și gustul de citire și decî de perfecționare după eșirea din școlă, atunci, de sigur, că am avea pentru sate preoți dacă nu fôrte buni, cel puțin ómenî în sensul adevărat al cuvîntului. Dar nu numai partea instructivă stă bine în seminariile față cu trecutul, ci chiar și cea educativă; din acest punct de vedere însă constat că este încă mult de făcut. Partea acésta este neglijată mai în tóte școlele nóstre și influența acestei neglijenți nu póte să nu înrîurască să nu se resimtă și la noi. Deosebirea însă este mare, căci, pe când la ucenicii altor școli lipsa de educație se observă mai puțin și chiar dacă se observă nu are urmări așa grele, la preot lipsa de educație, lipsa de creștere, lipsa de căldură înfocată către chemarea lui este o otravă, care învenineză și pe preot și pe fiii lui spirituali. Noi toți muncim pentru a da o bună educațiune filor acestui institut și fiind-că avem dragoste de muncă și dragoste între noi, cred, că vom învinge cu puteri unite orî-ce greutate.

Mersul instrucțiunei în acest institut se póte judeca în parte după situația de finele anului, care se presintă ast-fel: am avut înscriși la începutul anului 180 elevi dintre cari 176 s'aū prezentat la examen; dintre aceștia 171 aū promovat, 4 aū remas repetenți și unul eliminat. Natural, că între cei promovați sunt și elevi mai mediocri, avem însă între ei elevi eminenți sub tóte raporturile și cari ne promet mult într'un viitor apropiat.

Cu tóte că nu avem o clădire proprie și cu tóte că suntem nevoiți să îndurăm multe neajunsuri din acésta cauză, totuși n'am avut de înregistrat nici un caz de epidemie, care să întrerupă mersul regulat și

reglementar al cursurilor: toate cazurile de b6lá s'aũ tratat 6n internat ŝi numai dou6 sau trei 6n spitale.

Anul acesta am avut fericirea de a fi vizitați de D-l Dr. C. Istrati, Ministru al Cultelor ŝi Instrucțiunei Publice ŝi de c6tre I. P. S. Mitropolit Primat Iosif Ghiorghian; prin dragostea, bun6-voința ŝi interesul ce p6rt6 acestu6 institut at6t D-l Ministru, I. P. S. Mitropolit Primat ŝi M. S. Regele n6d6jduim ca de alt an s6 facem distribuirea premiilor 6ntr'un local propriu al seminariulu6.

Am pomenit c6te-va cuvinte despre re6nvioșarea sentimentulu6 religios, 6n societatea n6str6, n'am amintit 6ns6 nimic despre un mare Rom6n, care nici odat6 n'a sl6bit 6n credința. care tot-d'auna ne-a dat pild6 vie de credincioșie ŝi care are ca deviz6 maxima „nihil sine Deo“: s6 tr66asc6 dec6 M. S. Regele Carol I cu Augusta Dinastie!

Avem 6nc6 un b6rbat mare prin cuvioșie, bl6ndețea ŝi munc6 neobosit6 pentru 6nflorirea Biserice6: s6 tr66asc6 dec6 I. P. S. Mitropolit Primat Iosif Ghiorghian! s6 tr66esc6 Rom6nia!

Nu insist asupra ideilor preterate 6n ac6st6 cuv6ntare, c6ci toate 'ŝi aũ importanța lor. Insist numai asupra scirii 6mbucur6toare c6 Seminariul Central 6n scurt6 vreme 'ŝi va avea propriul s6u local. P6n6 6n prezent elevii Seminariulu6 sunt 6mp6rțiți 6n vre-o patru localuri. E posibil6 o bun6 educațiune, o bun6 disciplin6 6n asemenea condițiuni? Trebuie o sfort6re neas6muit6 pentru ca totul s6 se petrec6 6n regul6, dup6 cum se ŝi face. Dar nu se p6te cere de la nimen6 imposibilul. Afar6 de ac6sta ast6-đi nu ne mai e permis s6 p6c6tuim fața de cerințele igienice ŝi 6n deosebi 6ntr'un oraș neigienic ca Bucuresci. Grație Majest6ței Sale Regelu6, grație I. P. S. Mitropolit Primat, grație bune6 voințe a D-lu6 Ministru de Culte ŝi Instrucțiune Public6, frumosul local destinat pentru șc6la normal6 de institutori, care s'a desființat va fi de aici 6nainte al Seminariulu6 Central. Mulț6mim cu recunoscința tuturor celor ce s'aũ 6nterestat de ac6st6 instituțiune ŝi avem convingerea, c6 6ntr'un nou local, anume construit va merge tot 6nainte pe calea progresulu6.

III.

*Jubileul I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei
D. D. Iosif Naniescu.*

Clerul Eparhiei Mitropoliei Moldovei a luat inițiativa pentru serbarea Jubileului de 25 ani, de când I. P. S. Iosif Naniescu a fost ales și instalat ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei. În scopul acesta s'a instituit un comitet, care să ia toate măsurile pentru reușita serbării. Comitetul a adus acesta la cunoștința tuturilor creștinilor prin următoarea înștiințare:

«Clerul Eparhiei Mitropoliei Moldovei și Sucevei, adînc pătruns de fericita ocaziune ce i se prezintă, de a sărbători primul jubileu, de un patrar de veac de Arhipăstorie, al I. P. S. S. Mitropolit D. D. Iosif Naniescu, ales Mitropolit al Moldovei și Sucevei, la 10 Iunie 1875, și instalat la 6 Iulie acelaș an, se crede dator, a aduce la cunoștința tuturor autorităților, eclesiastice, civile, militare și fiilor spirituali ai I. P. S. S. din județele Eparhiei Sfintei Mitropolii Moldovei, cum și din județele pe unde I. P. S. S. a servit bisericeii și țerei, că în ziua de 6 Iulie anul curent, se va oficia în Catedrala Mitropoliei din Iași, cuvenitul *Te-Deum*, după care se vor prezenta felicitări I. P. S. S. jubilar, de către autorități și persoanele particulare, ce vor bine-voi a lua parte la această serbare, *eminaminte clericală*».

Suntem veseli, că Clerul eparchial a luat o asemenea inițiativă și noi din parte-ne ținem de sfînta noastră datorie să urăm I. P. S. Mitropolit ani mulți și fericiți. Vom reveni cu o dare de sémă amănunțită asupra acestei serbări.

IV.

*I. P. S. Mitropolit Primat Iosif Gheorghian la
Caransebeș.*

Se scie că P. S. Popea, Episcopul Caransebeșului fiind ales membru al Academiei Române a venit în București în

luna lui Aprilie spre a-și ține discursul de recepțiune în sinul acestei înalte instituțiuni românesce de cultură. Cu această ocaziune P. S. Popea a vizitat și pe I. P. S. Mitropolit Primat Iosif Gheorghian. I. P. S. Mitropolit ducându-se în străinătate pentru căutarea sănătății a întors visita P. S. Popea în Caransebeș, reședința eparchiei P. Sf. Sale. Iată ce citim în «Fóia Diecesană» din Caransebeș asupra acestei visite.

„Mitropolitul Primat al României I. P. Sântitul Iosif Gheorghian în trecerea Sa la Kissingen a bine-voit a se abate la Caransebeș, ca să viziteze pe Prea Sf. Episcop diecesan Nicolae Popea. Vestea despre sosirea neașteptată a Inalt Prea Sântiei Sale a umplut de bucurie atât pe credincioșii bisericeii noastre din Caransebeș, cât și pe cei-l'alți concetățeni. Nu știm, ca să se fi împărțit Caransebeșul vre-odată de asemenea onóre. Inalt Prea Sântia Sa a sosit în Caransebeș Vineri dimineața cu trenul accelerat, însoțit fiind de Prea cuvioșia Sa d. Arhimandrit al Sinaei Nifon și de d. director al cancelariei metropolitane dr. Ión Cornoiu.

Inaltul óspe cu suita Sa a luat parte la examenele elevilor de teologie și privind orașul a vizitat bisericile locale. În onórea înaltului óspe Prea Sf. Episcop diecesan a bine-voit a da un prânđ. După amiazi înaltul óspe a luat parte la examenul de musică vocală al elevilor de teologie și pedagogie, cu care ocaziune reprezentanța orașului, în frunte cu d. I. Bartolomeu, s'a prezentat la Inalt P. Sf. Sa aducându-i omagiile sale, exprimându-și sincera mulțumită, pentru înalta visită, cu care a bine-voit a onora orașul nostru și cerându-i archierésca bine-cuvântare. Inalt P. S. Sa a părăsit Caransebeșul Sâmbătă dimineața cu trenul accelerat“.

Ne exprimăm adâncă noastră mulțamire sufletésca pentru cultivarea unor asemenea relațiuni de prietenie între Ierarchi bisericeii ortodoxe române de pretutinden. De alt-fel asemenea relațiuni aú existat tot-d'a-una și ele nu pot contribui de cât spre binele némului nostru și al sfintei bisericeii ortodoxe.

V.

Un răspuns Episcopal.

Prin Martie și Aprilie a. c. s'a răspândit pe adrese personale aprópe în întreaga țară următoarea rugăciune:

O Prea Sfinte Iisuse Christóse înaintea ta plecăm mintea noastră, o mare Dumneșule mântuește-ne pre noi de toate păcatele noastre prin sângele tău cel sfânt acum și pururea și în veci vecilor.

AMIN.

Apoi continuă:

Acastă rugăciune să se scrie de 9 ori, și să se citească închinându-se 9 zile de-a rândul și să se trimetă la 9 persoane.

Acastă rugăciune a fost făcută de Episcopul din Viena și trimisă la 9 persoane.

Dacă vei face acésta vei fi fericit și o mare fericire, vei avea însă dacă va trece 9 zile, fără a o face, vei avea o mare nenorocire.

—Iubite Iisuse Christóse în veci vecilor.

AMIN.

Asemenea rugăciune am primit și eu împreună cu soția mea. O dómnă anume A. R. din Bârlad priimind și dînsa o ast-fel de rugăciune s'a adresat P. S. Silvestru, Episcopul de Huși pentru deslușiri, ce să cređă în acésta privință. P. S. Silvestru i-a dat următorul răspuns:

„Primind scrisórea vóstră prin care Ne puneți în cunoștință de scrisorile ce v'au sosit din streinătate și din țară, scrisori cari cuprind o rugăciune urmată de îndatoriri și amenințări, cari au pus óre-care neliniștire în sînul familiei vóstre și al altora, am rămas cu totul mâhnit în sufletul Nostru. Și mâhnirea Nóstră este cu atât mai mare cu cât amenințările de care e urmată rugăciunea și care v'au făcut neliniștire vouă și altora se atribue unui Episcop, și încă Episcopul de Viena; mai mult încă, asemenea amenințări constituiesc o mare blasfemie față de însuși D. N. Iisus Christos către care e îndreptată rugăciunea, dând a înțelege că în numele Lui, se pot face și înșelătorii.

De aceea Nouă, nici nu ne vine a crede că nascocitorul unor asemenea să fie episcopul de Viena. Un episcop creștin, orî și de ce rit ar fi El—nu póte lega fericirea saú nefericirea cui-va de îndeplinirea saú neîndeplinirea unei îndatoriri,—de a ceti cutare saú cutare rugăciune în nouă zile de-a rândul, a transcrie de nouă ori și a o trimete și la alte nouă persoane.

Numai un înșelător póte să dică, că cel ce va face saú nu acésta, va fi fericit saú nefericit; numai un înșelător póte sili prin surprin-

deri conștiința cuiva,—știut fiind că așa ceva, e în afară de orî-ce spirit al învățătorei Domnului Nostru Iisus Christos.

Dar în sfîrșit, orî cine ar fi autorul moral și material al unei asemenea înșelătorii, un lucru e pe deplin vădit: e vădit, că acela este un vrăjmaș al sfintei noastre religii creștine ortodoxe de răsărit, e vădit că acela este un vrăjmaș al sfintei noastre credințe ortodoxe, pe care noi Români o ținem de vécure, așa cum hotărîta a fost de sfînta Biserică la cele șapte sinóde ecumenice.

Pentru acésta, drept respuns la scrisórea vóstră, împrumutând cuvintele Sf. Apostol Pavel din Epistolele către Tesalonicheni și Timoteiú, sfátuim și îndemnăm din tot sufletul pe întréga vóstră familie și pe tóte alte familii creștine ortodoxe, cu care sunteți în relațiuni, *ca nu degrabă să vă clătiți voi în minte, nici să vă spăimîntați nici prin duh, nici prin cuvînt, nici prin scrisori, ca cum ar fi de la noi* (Episcopul vostru). *Nici într'un chip să nu vă amăgescă cine-va pre voi. Stați și țineți credința care v'ați învățat de la Sf. biserică ortodoxă, orî prin cuvînt, orî prin scris*, pe care credință au ținut'o străbunii și răstrábunii noștrii și care fiind cea mai sfîntă și cea mai adevărată, este și religiunea domnitóre în regatul româu,

Petreceți intru cele ce v'ați învățat și v'ați încredințat, știind de la cine v'ați învățat, știind că dascálul și povětuitorul vostru este sfînta Biserică ortodoxă, care este stálp și întărire al adevărului, de care povățuiți suntem și *Noi*, smeritul vostru Episcop.

Socotiți neavenite orî-ce scrisori și chîar sfaturi relative la credința vóstră religiósă, și respingeți cu indignare sfîntă orî-ce îndatoriri și amenințări făcute voué de înșelători, *și ómeni vicleni și amăgitori*, cari după cum dice Sf. Apostol Pavel, *caută să înșele*. Viclenii căutând să înșele se vor înșela și vor procopsi spre mai rău, dice același Apostol.

Noi, Episcopul vostru, cu preoții de pe lângă Noi, suntem conducătorii credinței vóstre și a tuturor creștinilor ortodoxi din Eparchia Nóstră; pe Noi și preoții de pe lângă Noi (și fie-care pe Episcopul Eparchiei în care se află) Ne întrebați și de la Noi cereți deslegare la orî-ce, față de religiune. De la Sf. Sinod al Sf. Bisericii autocefale ortodoxe române, și în parte de la Noi, cereți să vă recomandăm rugăciuni pentru orî-ce trebuință și chîar, să vă punem în mână și cărți de rugăciune pentru tóte trebuințele. Nu aveți nevoie de rugăciuni de la streinii de neam și de credință.

Nici un Episcop saú preot strein de neam și cu atát mai mult strein de credința bisericei Ortodoxe, nu este îndreptățit și nu are voe a se amesteca în cestiunile privitóre la credința ortodoxă în hotarele unei

Eparchiî ortodoxe române. Orî-cine are cestiuni de cuprins religios față de creștiniî ortodoxi, nu lucréză de cât prin Episcopul locului.

Prin urmare orî-ce corespondență de cuprins religios orî și de unde și de la orî-cine ar fi ea, care nu se face prin Episcopul respectiv, nici un temeîu și nici cea mai mică putere nu are, față de creștiniî ortodoxi a unei Eparchiî, și cu atât mai mult acésta, când este venită pe căi piezișe de la streini.

Mulțămindu-vé din suflet, Evseviósă Dómnă, de comunicarea ce-Ne-a-ți făcut, vé rugăm să fie bine încredințată, atât întréga Vóstră familie, cât și tóte familiile căroră le puteți comunica, că precum îndatorirea așa și amenințarea făcută prin scrisori ca cele primite, nu lasă nici cea mai nebăgată în sémă umbră de sarcină asupra vre-unuîa dintre creștiniî ortodoxi din Eparchia smereniei nóstre.

Acestea, vé rugăm a le comunica și tuturor acelora cu cari aveți ocasiunea de a vorbi. Sfătuiți și voi și mângâiați pe cei slabi la suflet ca nici o dată să nu se îpuțineze nici în duh nici în minte.

Iar Dumneđeul păcei și al îndurării să adumbréscă tot-d'a-una cu harul Sěu, întréga Vóstră familie, dăruindu-'i deplină sănătate, fericire și întru tóte bună sporire.

VI.

Elevii absolvenți cu diplomă ai Seminariilor din țară.

Anul acesta Seminariul Central, Seminariul Nifon Mitropolitul și Seminariul Veniamin din Iași aũ dat un număr de absolvenți cu 8 clase de 100, cari aũ obținut cu toți diploma de capacitate. Acești tineri absolvenți ai seminariilor nóstre vor merge după sciința nóstră cea mai mare parte la țară spre a fi hirotoniți ca preoți. Iată dar o parte din nedumeriri și îngrijiri împrăștiete, căci în scurtă vreme vom avea candidați de preoție în deajuns. Exprimăm însă cu acest prilej o intimă dorință a sufletului nostru. Tótă lumea românească și creștinéscă pune mari speranțe în tinerii candidați de preoție. Toți vor ca să aibă în sufletul lor duhul apostolatului, căci vremurile sunt grele pentru locuitorii sa-

telor noastre. Multe păcate au pătruns aci, multe rele sunt de înlăturat. Și cine poate face mai bine acesta de cât preotul? Va întâlni ce-i drept multe pedici tînărul preot, însă nu-i va fi permis nici o dată ca desilusiunea și descuragiarea să cuprindă sufletul său. Se așteaptă de la el, ca ori și ce se va întîmpla, să nu părăsiască postul de cinste, ci să-l păstreze cu tăria credinței apostolice. Sperăm că totul așa se va petrece și în sensul acesta dorim tot binele tinerilor candidați de preoție. Cu preoți buni biserica și țara noastră vor merge tot înainte pe calea progresului.

G...

DARE DE SĂMĂ.

Mă voi ocupa de data acésta ca să arăt, în puține cuvinte, conținutul tesei de licență susținută, în ziua de 30 Martie 1900, de diaconul Teodor Antohe. Subiectul ales este: Sărbarea Duminiceii și a sărbătorilor.

Lucrarea este împărțită în șapte capitole în care autorul caută să clarifice cât se poate mai bine acésta însemnată cestiune ce și-a ales și să facă pe or-cine să cunóscă importanța sărbătorilor și în special a Duminiceii. După o mică prefață, în care arată că omul e compus din corp și suflet, că el se ocupă mai mult de partea materială de cât de cea nematerială, că Dumneđeű, chiar de la început, i-a desemnat o ȓi numai pentru hrana sufletului, că omul nu găsesce timp liber nici în ȓilele de Duminici și sărbători pentru a aduce mulțămiri creatorului său, după ce arată tóte acestea, intră în materia, care forméază conținutul tesei, începând cu o introducere.

Aici se ocupă mai de aprópe de felul cum Dumneđeű a stabilit o ȓi anume pe care ómenii să o sfințéscă, consacrándu-i lui acésta ȓi ca autorului tuturor bunurilor și ca Domnului absolut al tuturor lucrurilor. Când Ebreii primesc decalogul, în care li se poruncesce a sfinți ȓiua Sămbeteii, Dumneđeű confirmă un fapt, care se observase în tot-d'a-una

de la creațiunea lumii. Arată, mai departe, că bine-făcerile lui Dumnezeu întrec cu mult recunoștința noastră și cu toate acestea tot se găsesc oameni cari se arată nepăsători în împlinirea unei datorii așa de însemnată, de și Dumnezeu din veci n'a încetat de a se gândi la ei și de a le voi binele.

În al doilea capitol se ocupă cu instituirea Duminicii, și a sărbătorilor Domnesci, arătând scopul lor. Dumnezeu, dice autorul, a favorizat pe creștini mai mult de cât pe cei-l-alți oameni și ei, împinși de sentimentul de recunoștință, au stabilit o zi pe săptămână în care să se ocupe cu bine făcerile primite de la dînsul, aducându-i mulțămiri în biserică și cântând laudele sale. Totuși, din nefericire, sunt mulți cari uită de acesta, nu mulțănesc lui Dumnezeu și cred că binefăcerile primite ar fi ceva datorit lor. În Vechiul Aședămînt Sâmbăta era ziua Domnului, în amintire că Dumnezeu după ce a întrebuintat șase zile la creațiunea lumii s'a odihnit în ziua a șaptea, în creștinism însă a fost aleasă, ca zi a Domnului, prima zi a săptămânei sau Duminica. Această sărbătoare își are începutul chiar din timpul Apostolilor, după cum se constată din multe locuri din Noul Testament. Chiar în timpul persecuțiunilor ei n'au schimbat acest aședămînt. Această zi, a Duminicii, a avut mai multe numiri: Una din Sâmbete, Duminica solemnă, ziua Domnului, etc.

În Orient se celebra, în primele două secole, une-orî Duminica, alte orî Sâmbăta. Sinodul din Laodicea, 361, stabilește ca creștinii în ziua Sâmbetei să lucreze sub amenințarea de a fi anatematizați și în ziua Duminicii să se odihnescă și să o sărbătorească. Atât Iustin Martirul, cât și Augustin ne arată că obiceiul de a sărbători Duminica a început printre creștini în urma învierii Domnului nostru.

Ca motive pentru care creștinii sărbătorească Dumineca autorul citează patru: 1). În ziua Duminicii Iisus Christos a înviat din morți și prin aceea a început a intra în repausul etern, după ce a desăvîrșit opera rescumpărării noastre prin

mórtea sa, de unde vine că Biserica ne îndemná să ne bucurăm în această sfântă ȓi; 2). Duminica, Sfintul Spirit s'a coborît asupra Apostolilor în ȓiua cinci-ȓecineî; 3). Acésta este prima ȓi din sĉptămână, când Dumneȓeu a început lucrul creaȓiunei lumeî; 4). Duminica, Iisus Christos trimite Apostolilor pe Sf. Spirit cu puterea ce o dădu lor de a ține și de a ierta păcatele ómenilor.

Sĉrbătorile domnesci le împarte în douĉ categorii nemutabile și mutabile. Primele care schimbă ȓioa, neschimbând numĉrul și cele din urmă care schimbă numĉrul neschimbând ȓiua. În categoria întâi intră: Sĉrbătórea Nascerei Domnului, Înțimpinarea Domnului, Botezul Domnului, Schimbarea la față, iar în a doua categorie: Intrarea Domnului în Ierusalim, sĉbătórea Invierei Domnului, Înălțarea Domnului și Pogorirea Sf. Spirit. Tot nemutabile sunt și sĉrbătorile Născĉtórei de Dumneȓeu: Nascerea Născĉtórei de Dumneȓeu, Intrarea în Biserică, Buna-Vestire și Adormirea Maiceî Domnului.

Urmând mai departe, autorul se ocupă în mod detaliat de fie-care din aceste sĉrbători, arătând modul cum s'a instituit, fazele prin care a trecut, precum și însemnătatea fie căreea dintre dînsele. Capitolul acesta este îndestul de instructiv.

În capitolul al III-lea arată că Biserica are putere de a institui sĉrbători, pe care creștinii sunt obligați a le observa. Aici luând de basă istoria Ebreilor, arată cum chîar înainte de Moise, afară de Sâmbătă, mai se celebrau și alte sĉrbători și pe acestea el le adună într'un catalog; cum apoi sinagoga a instituit și altele care s'a serbat în tot timpul, și de aici plecând își face întrebarea, că dacă sinagoga a avut putere de a institui sĉrbători, cu atît mai mult Biserica lui Christos trebuie să aibă acest drept. Biserica a usat de acest drept încă din timpul Apostolilor și a continuat a-l exercita. Scopul urmărit de Biserică a fost nu numai de a

cinsti aceste mistere, dar încă de a învăța pe credincioși, chemându-i la sine, spre a da mulțămire lui Dumnezeu de tot ce a făcut pentru ei. S'aŭ mai stabilit în urmă și alte sărbători în onórea Sf. Fecióre, a Ingerilor, a Apostolilor, a Martirilor, etc. Scopul pe care l-a urmărit Biserica cu sărbătorile în amintirea sfinților, a fost de a recunósce bunătatea lui Dumnezeu care a umplut pe sfinți cu darurile sale și i-a făcut să săvîrșescă atâtea minuni; de a-i mulțami de bine-facerile primite prin mijlocirea sfinților; de a îndatora pe credincioși să urmeze curățenia vieței sfinților, tăria credinței lor, spre a plăcea lui Dumnezeu. Noi suntem datorii a sărbători acele sărbători care sunt primite în întreaga Biserică și să nu facem deosebire între obligațiunea de a sfinți sărbătorile și aceea de a sfinți Duminicile.

În capitolul al IV autorul se ocupă cu venerațiunea Duminiceii și a sărbătorilor. După cum se vede în Vechiul Testament Sâmbăta trebuie sfințită și Ebreii se abțineau în acea zi de la orice muncă corporală. Ei trebuiau să se ocupe cu exerciții religioase și de pietate, să fie cu totul în serviciul lui Dumnezeu. Același lucru se cere și de la noi creștinii în ziua Duminiceii. Duminica trebuie sfințită abținându-ne de la munca de toate zilele, însă înălțând sufletul nostru către Dumnezeu, dându-i cultul datorit ca adevăratului Dumnezeu, cinstindu-l și laudându-l ca Domn absolut al tuturor fapturilor.

Pentru a sfinți cu vrednicie Duminicile și sărbătorile, autorul îndemná să mergem la Biserică pentru a asista la sf. liturghie, să ascultăm cuvântările care se rostesc aici, să facem penitență, să ne împărtășim cu corpul și sângele Domnului, să săvîrșim fapte vrednice de pocăință și de devoțiune, să ne dedăm la meditațiunea legii lui Dumnezeu, să ne gândim la datoriile noastre pentru a le împlini, să ne instruim în religiune umplându-ne sufletul de sentimente de pietate prin citirea bunelor cărți; cine este cap de familie să

se întrețină despre ceea ce a înțeles, dând sămă copiilor și casnicilor săi. Până la sfârșit, în acest capitol, autorul continuă a da sfaturi frumoase cititorilor, arătându-le modul cum trebuiesc întrebuințate zilele de sărbători și de Duminică.

În capitolul al V-lea se ocupă cu datoria creștinului de a asculta sf. liturghie în Duminică și sărbători și cum trebuie a o asculta. Chiar din timpul Apostolilor credincioșii erau obligați să asculte liturghia în aceste zile și această obligațiune a fost întărită de Biserică. Prin participarea la liturghie noi adorăm pe Dumnezeu, îl laudăm, îi mulțămim de toate bine-facerile ce zilnic primim și ne învrednicim a vedea cu ochii minții pe Iisus Christos, care este de față la acest serviciu. De mare importanță este ascultarea sf. liturghii și păcătuesc de morțe acei creștini cari fără cause bine-cuvintate lipsesc de la biserică în Duminică și sărbători. Biserica a oprit pe creștini de la munci grele în aceste zile, totuși le permite să lucreze pentru trebuințele lor neapărate, precum și în casuri de necesitate publică. Sf. liturghie trebuie ascultată cu respect, luare aminte și cu o credință drăptă. Autorul încheie acest capitol arătând când cine-va e scutit de a asista la sf. liturghie.

În al VI-lea capitol autorul arată care sunt lucrurile oprite și permise în zilele de Duminică și sărbători, precum și causele de permisiune și spune că nu e de ajuns ca cine-va să asculte sf. liturghie și apoi cea-l-altă parte a zilei să o petrecă la cârciumă, în jocuri, ospețe sau trândăvie, prin această profanază Duminica și sărbătorile. În timpurile vechi, în aceste zile erau oprite jocurile, spectacolele teatrului și circului, luptele cu animalele și toate cele-l-alte petreceri profane. Biserica a stabilit anume dacă unele lucruri se pot sau nu face în zilele de sărbători și acesta pentru ca să nu mai existe neînțelegeri. Așa, contra superstițiunei iudaice, a declarat că este permis a călători Duminica și sărbătorile, a prepara mâncare și a face tot ce privesce curățenia corpului sau a

casei. În ce privește abținerea de la lucru în aceste zile cine-va nu trebuie să admită nici reguli prea rigurose, dar nici prea dulci, primele aruncă turburare în inimile oamenilor mai simpli, iar cele din urmă dau naștere la desfrînări. Actelor de caritate li se pot da în aceste zile o întindere cât de mare. Creștinii trebuiesc să se deosebească de Ebrei și să nu petrecă sărbătorile în trândăvie, ci în o activitate bine plăcută lui Dumnezeu.

În capitolul al VII-lea și ultimul, autorul se ocupă de cauzele care permit a se lucra în zilele de Duminică și sărbători și arată că Biserica, ca o mamă blândă și bună, permite creștinilor de a lucra atunci când necesitatea sau pietatea îi obligă la acesta.

Așa, e permis de a lucra în cazuri de necesitate publică, necesitatea apropiată și chiar în cazuri de necesitate proprie adică ca exemplu atunci când un om sărac, înconjurat de o familie grea e nevoit și în aceste zile să lucreze pentru a câștiga existența zilnică. Și acest capitol ca și celelalte e plin de sfaturi bune și folositoare.

O mică concluziune încheie lucrarea. Aici, reamintindu-se cele spuse mai sus, se scote în relief însemnătatea Duminicii și a sărbătorilor și folosul moral pentru cei ce le păzesc cu sfințenie. Sărbătorea Duminicii răspunde tuturor trebuințelor morale ale omenirii, căci subordonând lucrul manual cerințelor cultului, cunoștem că făptura rațională nu trăește numai cu pâine și că este necesară o zi care să fie rezervată trebuințelor superioare, a căror cea mai înaltă expresiune este rugăciunea. Fără o astfel de zi bogatul ar fi prea adesea sclavul patimei sale, iar săracul sclavul muncii sale. Dacă lucrul omului nu încetază, ziua lui Dumnezeu nu va aparține rugăciunii.

Acesta este în puține cuvinte, conținutul tesei de față. Nu e ceva nou cele expuse aici și nici că poate fi, autorul nu se presintă cu pretențiunea de a fi savant, dar totul e

la locul său fie ca expunere, fie ca conținut. Scrierea e instructivă, căci face pe orî-cine să cunoscă însemnătatea Duminicii și a sărbătorilor domnesci ținute de Biserica noastră, făcînd istoricul fie căreia.

Sunt mulți, chiar foarte mulți, dintre creștinii noștri ortodoxi cari cunosc aceste sărbători numai cu numele și nici o dată nu și-au dat silința, sau n'au avut posibilitatea de a căpăta lumină deplină asupra lor. Acastă ocaziune se prezintă acum or cui va voi să citească cu atențiune tesa Pr. Antohe, pe care o recomand cu tótă căldura.

E de notat faptul că în fie-care capitol sf. Sa face și aplicațiuni morale, caută să biciuască relele existente și să îndemne pe ómeni de a merge pe calea binelui. Nu se ocupă numai să arate în mod istoric șirul faptelor, ci peste tot face mici intreruperi în expunere, arătînd pe de o parte relele existente și în urmă și mijlócele de îndreptare. Acésta este o calitate ce nu póte fi trecută cu vederea.

Autoriî de cari s'a folosit nu sunt așa de numeroși, însă sf. Sa a căutat să arate tot ceea ce e necesar a se ști de or cine cu privire la sărbători, pe atît pe cât e posibil în cadrul unei tese.

M. P.

UN RAPORT ¹⁾

Prea Sfințite Stăpâne,

Conform ordinelor ce am primit, precum și spre aducerea la îndeplinire a dispozițiilor Legei Clerului mirean și în special a art. 34 din Regulamentul pentru punerea ei în aplicare, cu cel mai profund respect înaintez alăturatul tablou statistic în dublu exemplar, cu mai multe științe privitoare la administrațiunea bisericăscă din acest județ în cursul anului expirat 1899.

În condica de inspecțiuni a acestei Protoierii pe anul expirat am dresat 119 procese verbale de inspecțiuni, prin care se constată starea de curățenie sau necurățenie, cu avutul intern și extern al tuturor bisericilor din 119 parohii, precum și starea regulată ori neregulată, cum am găsit întreținută arhiva parohială de la fie-care parohie inspectată.

Dintre cele zece parohii pentru care n'am dresat procese verbale de inspecțiune, una este «Toți Sfinții» unde sub-scrisul sînt paroh, alta este «Buna Vestire» din localitate, ale cărei biserici le-am inspectat de mai multe ori,

---

¹⁾ Copie duple raportul Pr. Crn. Protoiereu al județului Vâlcea cu No. 470/900 către Prea Sfințitul Episcop al Eparhiei Râmnicului Nou-lui-Severin.

Iar din cele opt rurale numai în patru parohii n'am fost de loc, fiind situate pe locuri foarte accidentate. precum este Malaea și Voineasa; pentru a căror inspecțiune e absolută nevoie de cel puțin trei zile.—Acestea însă au fost inspectate în toți anii precedenți.

Majoritatea bisericilor inspectate, în urma observațiunilor din inspecțiunile anilor precedenți, le am găsit bine și curat întreținute atât în interior cât și în exterior, de asemenea și arhivele parohiale ale celor mai multe parohii le am găsit regulat întreținute și la curent cu toate lucrările. Am găsit și unele biserici într'o stare revoltătoare de neglijență și necurățenie, iar arhivele unora dintre ele în cel mai neregulat mod întreținute, din care cauză parohii vinovați și preoții respectivi au și fost raportați, și 'și au primit fie care pedeapsa meritată, pentru care găsesc inutil a le mai cita numele, fiind sigur că în urma părinteștelor sfătuiri, ce Insuși Prea Sfinția Văstră le-ați dat, s'au pătruns de simțul datoriei, după cum fie care din cei dojeniți și povățuiți au declarat.

Afară de bisericile din parohiile urbane, cu excepțiune a vr'o patru, din Ocnele-Mari și Drăgășani, marea majoritate a bisericilor din parohiile rurale sînt slabe, fie de zid ori de lemn; ast-fel că din cele 350 din întreg județul numai vr'o 100 sînt cu adevărat solide și durabile. restul amenință a se surpa; căci cele de zid, din cauza relei construcțiuni și a terenului în general nisipos și nestabil, sînt crăpate și condamnate a se deteriora cu totul. Cele de lemn sînt și mai șubrede, așa că multe au trebuit să fie oprite și anume 23 la număr în anul 1899.

Creștinii din acest județ în marea majoritate a parohiilor, duple cum afirmă parohii respectivi și după cum însumi m'am convins personal, de câte ori am venit în contact direct cu ei, sînt destul de religioși și cu destulă rîvnă către cele bisericesti, dovadă vedită este, că cu totă lipsa de mijloce și cu totă vitregia timpurilor, n'au încetat și nu încetază a reconstrui și construi biserici și a le împodobi cu odore sfințite și cu cărți de ritual, necesare cultului divin, ast-fel că dacă în anul precedent 1898 am putut nota procurarea a vr'o 50 rînduri de vestminte, pentru bisericile din acest județ, apoi în cursul anului 1899 s'au procurat

vr'o 50 colimvitre de aramă, plus alte vestminte, cărți de ritual, chivote și alte odóre sfințite, dovadă sînt încă cele vr'o 15 biserici, dintre care unele construite din nou, iar altele reconstruite sînt gata de zugrăvit afară de multe altele puse în reparațiune și proiectate a se construi din nou.

O dovadă și mai puternică, cum că sentimentul religios al creștinilor din acest județ este destul de viu, e, că în cursul anului 1899 s'a pus temelia a opt biserici, dintre care cinci de zid și trei de lemn, cari, începute în cursul primă verei, aũ fost înălțate, acoperite și parte chiar tencuite pînă în toamnă, iar una dintre ele în curând are să fie terminată și gata de zugrăvit.

În cursul anului 1899 s'aũ reparat cinci biserici și s'a sfințit una reconstruită de lemn.

Găsesc de datoria mea a nota aci numele a trei preoți, cari n'aũ cruțat nici timpul, nici avutul lor propriu, și cu sfortări peste puterile lor, aũ făcut să se construiască, în cursul verei, biserici de zid prea frumoase în parohiile lor, și aceștia sunt: preotul Thoma Nicolăescu din parohia «Cermegesti-Pesceana», preotul Theodor Bălășel, parohul parohiei «Ștefănești», și preotul Gh. Diaconescu, parohul parohiei «Popești»; dintre cari primul a ridicat, exclusiv cu propriile sale mijloce, una dintre cele mai frumoase biserici, care acum se pictază de către cel mai bun pictor al Olteniei D-l Costache Petrescu din Craiova.

În anul 1899 aũ fost reabilitați doi pictori, cari fuseseră opriți în cursul anului 1898 și anume: D-l Moise Popescu și D-l Gh. Corbu.

Dintre bólele morale, care bântue mai mult societatea creștină din acest județ sînt: *beția*, *concupința*, *hoția* și *obiceiul de a jura fals* pe la instanțele judecătorești. A. Beția în acest județ domnește mai cu putere numai în vr'o șese parohii, iar în colo mai puțin, și furia ei cresce ori scade în raport cu anii îmbelșugați în prune și struguri, al căror produs țuica și vinul nu sînt atît de periculoase ca rachiurile de bucate și din fericire în acest județ, producându-se cu îmbelșugare și țuică și vin, nu se mai importă alte bẽuturi streine. Se pôte dice, în scurt, că parte dintre creștinii din acest județ sînt *bẽutori* nu însă *bețivi* decãduți ca în alte părți.—Nu uĩt a nota că furti-

șagurile și chiar crimele, provenite mai mult din certuri, din mejdine, merg în raport direct cu anii îmbelșugați în băuturi și mai ales țuică, când în timpul toamnei e greu de înțeles cu cei ce abuzază de aceste produse ale solului, cari și în calitate și în cantitate întrec ori ce regiune din țară.

B. Concubinagiile s'ar putea dice că e viciul cel mai răspândit în acest județ, iar cauzele, care contribue la înmulțirea concubinagiilor, sînt următoarele:

1) Răul trai al soților, luați de multe ori din fugă, adică prin furare de fete, cu voe și chiar fără de voe, precum se întîmplă în mai multe comune, și mai mult de cât ori unde în comuna Ștefănești, unde, după cum comunică parohul respectiv Theodor Bălășel, obiceiul este atât de înrădăcinat în cât foarte puține căsătorii se fac în mod regulat, iar acestea se întîmplă numai cu părinții cei mai aspri sau cu fetele cele mai urite și mai sărace.

2) Răul trai provenit dintr'o sumă mare de împrejurări și greutățile ce se întîmpină la procesele de desfaceri ale căsătoriilor între părți, ale căror raporturi se înăspresc atît de mult în cât nici o putere din lume nu e în stare a-i mai reuni.

3) Din câte-va comune din județ bărbații pleacă la precepeție prin București și alte orașe, unde deprinși cu un trai mai deschis cu greu își mai aduc aminte de soțiile lor, care pe cei mai mulți îi desgustase cu nesimțirea, ignoranța în toate părțile menajului casnic, și neglijența în casă și bucătărie.

4) Traiul unor bărbați cu femei nedespărțite formal de bărbații lor și vice-versa, între care mai intervin și alte serii de copii.

5) Greutățile ce se întîmpină din cauza sărăciei multora, cu îndeplinirea formalităților civile, și mai pre sus de toate șicanele unor agenți ai administrațiunii civile, care nu le îndeplinesc formalitățile legale fără plată și alte daruri costisitoare dar obligatorii prin obicei.

6) Pozițiunea critică a unor bătrîni, cari nu 'și pot procura actele stărei civile, de ore ce martorii; cu consursul cărora se procură actele de naștere, pun condițiuni îngreunătoare celor ce se află în nevoi de felul acesta.

7) Unii preoți au tragere de inimă să povățuiască, pe cei

ce viețuesc în concubinagiu, ca să-și reguleze viața creștinește; nu pot însă să-și facă datoria ne avînd timp și ocaziune, căci tocmai în timpul dumnedeștilor serviciu, bărbații în etate sînt reținuți pe la judecătoria comunală chiar în timpul sfintei Liturgii, iar tinerii sînt chemați la exerciții militare în centrul comunei și de multe ori pe la reședința plășei sau a companiei, plus o sumă de alte chemări și cercetări care se fac ca și intenționat aproape numai Duminicile și Sărbătorile.

8) Căsătoriile forțate de către părinți și tutori, duc la despărțire, iar despărțirile la concubinagiu.

9) Traiul destrăbălat din armată.

10) Lipsa respectului către biserică, preot și povețele lui și deci scăderea simțului religios și moral.

11) Obiceiul de a avea servitoare sau servitori cu angajamente ori condicute, atât la orașe cât și la țară, de și le e permis a trăi și legal.

12) Dar mai presus de toate, lipsa unei legi speciale și a concursului membrilor administrațiunii civile, precum și obiceiul de a nu se face nunți de cât cu cheltueli costisitoare peste puterile și mijlocele de care dispun.

13) La toate acestea se mai poate adăoga și lipsa de energie din partea unor preoți, cari nu pun nici un interes și nu se îngrijesc întru nimic ca să combată aceste nenorocite căderi, atât de periculoase moralității creștinești, societății și neamului nostru românesc.

În parohiile Băltenii, Broștenii, Coemi, Petrósa, Mărginenii și st. Nicolae din Drăgășani sînt cei mai mulți concubinați.

C. Hoția în acest județ din fericire este mai puțin răspândită de cât în cele mai multe județe din țară, și totul se reduce la câte-va spargerii de case fără urmări criminale la schimbări de hotare și la furări de produse; iar hoțiile de vite și alte bande mai îndrăznețe, dacă au apărut când-va, tot-d'auna au fost făcute de către streini, și de județ și chiar de țară, precum sînt în special țiganii căldărari, cari cutreeră satele jefuind și înșelând în modul cel mai dibaciu, cu totă asprimea măsurilor luate de administrațiune și cu totă vigilența jandarmeriei rurale, care adese ori se vede escortând din loc în loc caravane întregi de acești pribegi

periculoși, cari prin muerile lor înșelă buna credință a femeilor române, cultivând și întreținând vechile credințe în vrăjitorii și predicerea viitorului celor naivi, al căror număr, în unele parohii, e mai mare de cât al celor religiose.

D. Al patrulea viciu și tot atât de periculos bunelor moravuri creștinești, dacă nu și mai mult, este obiceiul practicat pe o scară foarte întinsă în acest județ și anume: obiceiul păgân de a jura strâmb, din care unii, așa numiți *martori de ocazie*, își fac un mijloc de trai, iar prin ei unii locuitori lacomi de pământ și lipsiți de orî-ce scrupul moral își măresc nelegiuit proprietățile lor, de unde provin inevitabil crimele fățișe săvîrșite în desperare de cei ce nu pot a 'și susține dreptul legal și sfînt înaintea justiției, de multe ori dusă în eróre de ast-fel de martori corupți, de cutrupitori și ajutați de unii advocați, cari prin câștigul banilor mai pre sus de spiritul dreptăței și de conștiința morală a adevărului, cu tot jurămîntul ce și dînșii aũ depus la intrarea în corpul advocătesc.

Pentru combaterea viciului beției, pînă când vr'o lege specială, cum e cea a *monopolului*, urită și combătută de cărciumari dar dorită de adeverații Români, și pînă la alte măsuri legale, în primul loc ar fi preoții datorî a da exemplul cumpătărei, a nu apare nici odată turmentați în fața creștinilor, a li se interdice în mod absolut intrarea în cărciume și alte localuri unde se vînd bẽturi, a se pildui aspru cei abusivi cu *excluderea imediat din cler*, și de ar fi posibil, a se suprima din rugăciunea, pentru binecuvîntarea meselor, termenul «și bẽtura» prin care ore cum se consfințește dreptul de a bea tot atât de inevitabil ca și a mânca; iar pe lîngă acestea a se declara prin un comunicat al înaltei puteri bisericești ca contrară ideei de *pomană* pentru cei reposați, obiceiul de a da de suflet ori ce soiũ de spirtóse, afară de vin și cel mult bere ca produse nu atât de vătămătoare.

Pentru combaterea, împușinarea și chiar stẽrpirea concubinagiilor afară de măsurile pe cale administrativă bisericească, ar mai fi nevoie și de ajutorul puterei administrative și judecătorești civile și anume:

Cei ce viețuesc în concubinagiũ, să nu pótă fi aleși în nici un consiliũ de administrațiune: comunal, județen, în-

tre jurații comunale, în nici un comitet a oricărei instituții particulare; a nu putea ocupa vr'o funcțiune publică; a nu fi admiși ca martori, epitropi, tutori ori curatorii, precum și a nu fi admiși în nici o funcțiune retribuită de stat, comună, județ, etc.

Conviețuirile în concubinagiū să fie privite ca atentate flagrante la bunele moravuri, și ca atari urmărite, constatate și pedepsite cu tótă asprimea și severitatea legilor.

Impuținarea formalităților și ușurarea cheltuelilor reclamate la procurarea lor, precum și scutirea de taxe a celor cu adevărat lipsiți de mijlôce.

Ușurința formalităților pentru cei ce n'aū putut conviețui de peste de ce anī trecuți, sau aū altă serie de copii cu noii lor conviețuitori, precum și dreptul de recăsătorie al femeilor tinere remase văduve cu pensie, fără a li se perde dreptul câștigat de pe urma primului bărbat, știut fiind-că sînt fôrte puține de asemenea văduve, care aū respectat memoria reposatului soț.

La funcțiuni publice, și la titluri ori rezultate egale după ôre care concursuri, să fie preferiți cei căsătoriți înaintea celor becheri.

Pentru combaterea hoțiilor, afară de puterea administrativă și judecătorească, din partea Bisericeii celor condamnați cât de ușor să li se aplice aceleași masuri ca și celor ce viețuesc în concubinagiū și anume: părăsirea caselor lor de către preoții respectivi, neprimirea lor ca nași la botezuri și cununii, precum și neparticiparea preoților la mesele unde va fi vre-unul din cei vinovați de aceste păcate.

Pentru combaterea păgânescului obicei de a mărturisi strâmb, să se aplice, pe lângă măsurile propuse în contra concubinajilor, bețivilor, și hoților, încă i măsura de a fi publicați în fie care an pe ușile bisericilor, primăriilor, școlelor și altor localuri publice; iar pe lângă acestea la tribunale să se țină un tabloū general al martorilor de ocazie, și din timp în timp să se cêră prin autoritatea bisericescă câte o listă de la fie care paroh despre conduita creștinescă, adică dacă *martorii de ocazie* vin ori nu la biserică cel puțin de de ce ori pe an, și dacă să mărturisesc vre-o dată, cum era regula cu vr'o 30-40 anī în urmă; fie chiar ca acêstă măsură să se aplice celor din comunele rurale.

Revenind asupra celor ce viețuesc în concubinagiū, am satisfacțiunea a supune la cunoștință, că grație ordinelor și instrucțiunilor date parohilor, atât prin circulări cât și prin sfaturi ocazionale, numărul celor ce viețuesc în concubinagiū s'a împuținat în cursul anului 1899 cu 217 față cu numărul celor din anul precedent 1898, și sînt semne a merge tot descrescînd în urma ordinului special și a măsurilor aspre ce ați bine-voit a lua pentru combaterea acestui mare rău.

Numărul născuților în cursul anului 1899 a fost de 7260 cu un spor de 1746 față cu anul precedent.

Căsătoriți aū fost 2380, cu un plus de 1179 față cu anul 1898.

Numărul morților a fost cu mult mic față cu anul 1898, căci n'a bîntuit nici o bôlă epidemică în acest județ.

Averea bisericilor parohiale, constatătoare numai din pămînt, cea mai mare parte provenit de la legea de împă-mîntenire din 1864, a scădut prin cutrupire și în cursul anului 1899, iar mijlócele de stavilire a răului și pentru a se pune capăt cutrupirei mereū crescînde sînt tot acele propuse de subscrisul prin rapórtele anilor precedenți, și anume: instituirea unor ingineri și a unor advocați speciali pentru fondurile bisericesti, cari după câștigare să fie resplă-tiți cu venitul pămînturilor deosebit pe un timp hotărit de ani.

În cursul anului 1899 aū încetat din viață un paroh și două preoți supranumerari; aū fost hirotonisiți din nou un preot paroh și un preot îngrijitor schitului Cornet pen- inte de Eforia Spitalelor Civile, și aū fost sfințiți în duhovnic un paroh și un preot supranumerar.

Din cele 129 parohii, s'aū înființat biblioteci numai în 67 parohii, cu un plus de 10 față de anul precedent 1898. Unii dintre parohi aū sporit în mod simțitor numărul volumelor din bibliotecă, iar alții, ca cum ar sfida înadins legea și ordinele date, n'aū sporit de loc, ci aū remas cu o îndărătnicire neexplicabilă tot lăcea ce aū fost, și aci e locul a cita din nou pe preotul N. Constantinescu din Ocnele-Mari parohul parohiei Titireciu, care ca și în anul trecut, are un singur volum în bibliotecă, și care din 129 parohi este tot atât de îndărătnic ca și preotul Teodor Persu parohul din Drăgășani, și Al. Marinescu din Gușoeni, refu-

sând categoric până și Anuarul acestei Eparhii pe 1899.

Dintre bibliotecile înființate 32 aũ mai puține de 20 volume, și numai vr'o 10 trec peste 100. Parohii cari numai în deridare arată că aũ înființat biblioteci sunt din: Mărgineni, Rusănești și Orlești cu câte 5 volume, Mădularii de Olt, Bălteni și Amărăști cu câte 3 volume, iar Titireciu din comuna urbană Ocnele-Mari, cu un singur volum, acum ca și în anul trecut.

Pangariul, s'a înființat în întreg județul numai în 54 parohii, adică cu 7 mai mult de cât în anul precedat 1898.

Sumele provenite de la pangarele înființate sunt în majoritate mai mici de 20 lei, numai la 9 sunt de la 40—80 de lei, și numai la trei de la 80 lei în sus. Intre cei cu sume ridicule sunt: Slătioara cu patru lei, Dozăștii și Laloș câte trei lei, Ioneștii și Cheia câte doi lei, iar Pietrôsa 1 leũ.

De către Tribunalul local în cursul anului 1899 s'aũ pronunțat 33 de sentințe de divorț între soții din acest județ.

Școla de cântăreți din R.-Vâlcea, reorganizată prin sprijinul moral și ajutorul material ce ați bine voit a oferi pentru întreținerea ei, și-a mărit numărul școlarilor de la 20 câți erau până la Iunie, la 40, cari s'aũ înscris la Septembrie și cari aũ urmat regulat până la Ianuarie și mai departe.

În cursul anului expirat 1899 am avut șese întruniri cu preoții pe la reședințele plășilor și în alte comune unde era îndemănos preoților ca să nu lipsescă de cât o ȃi din parohie. Obiectele ocupațiunii mele cu preoții în acele întruniri aũ fost cam următoarele:

Câte o privire retrospectivă asupra părților bune ori rele, constatate în cursul anului cu ocasiunea inspecțiilor, asupra modului cum aũ știut unii să se corespundă cu Protoeria în anumite ocasiuni și cum s'aũ îndeplinit dispozițiunile Legei și ale ordinelor date, de către unii mai exact, căror le am mulțămît, și din partea altora mai neglijent, pe cari după a doua și a treia sfătuire i-am dat soborului confrăților lor preoți.

Pe toți i-am sfătuit ca cu vorba și pilda reală să contribuie la ușurarea suferințelor veduvelor, a bolnavilor și a celor atinși de incen iũ ori altă nenorocire și mai cu sémă în timpul ernei și în ajunul sêrbătorilor mari.

Să prevină certurile și ori-ce mici neînțelegeri dintre creștini, și să conlucre în deplin acord cu învățătorii și ceilalți fruntași ai comunelor, ca neînțelegerile să se aplaneze în comună spre a scuti pe creștini de cheltuelile zadarnice și pierderi de timp, a cultiva și popularisa ideea înființării consiliilor de arbitri constituite ad-hoc, cu care mijloce s'ar aduce folóse morale și materiale cu urmări incalculabili de mari.

Am insistat de asemenea fórtie mult asupra datoriei de a conviețui în cel mai deplin acord cu învățătorii spre a se ridica unul pe altul în fața poporului. Dar mai mult de cât tóte, am stărunit asupra curățeniei caselor și hainelor preoților, spre a servi de pildă igienică creștinilor în mijlocul cărora viețuesc, cum de asemenea a le fi de pildă în tóte ramurile activității economice, potrivit felului de ocupațiune locală.

Iar prin ordine circulare către parohi, le am atras atențiunea asupra datorii: de a desrădăcina dintre creștini superstițiunile și cinstirea sərbătorilor naționale recunoscute, a păzi cuviința în costum și purtarea în societate; a înființa pangarul și a înlătura lumînările false din biserică, a lucra la combaterea beției și concubinagiilor; a contribui la înființarea cantinelor școlare; a pomeni la servicii pe cei morți în răsboi; în fine, cu ocasiunea mărturisirei creștinilor preoții și duhovnicii să dea ca epitimii oră canóne obligațiunii de a planta sau altoi câți mai mulți arbori fructiferi cum și a cruța pe cei deja plantați în preajma șoselelor și drumurilor, punând ca păcat neertat distrugerea lor.

Sunt al Prea Sfinției Vóstre prea supus serv.

Protoereu *M. Răuța.*

DONAȚIUNI.

D-l Enache Prutescu, comerciant din Urba Dorohoi a dăruit un clopot în valoare de 900 lei bisericeii cu hramul „Nascerea Maicei Domnului“ din parohia Trestiana, comuna Broscăuți, jud. Dorohoi. Epitropia numitei biserici pentru o așa faptă laudabilă și demnă de imitat și de alți pioși creștini, aduce călduroase mulțamiri numitului donator.

Chiriarchia Dunării de-jos, exprimă mulțamiri locuitorului Gheorghe Aramă, din cotuna Cavargic, comuna Cieracci, jud. Constanța, care a bine-voit a dona bisericeii din parohia Peletlia, un sfeșnic de lemn în valoare de 20 lei, împodobit cu un chilogram de lumînări.

Ghiriarchia Dunărei-de-jos exprimă mulțamiri persoanelor mai jos notate, cari au bine-voit a dăruit bisericeii S-tul Nicolae din parohia Pisica, județul Tulcea, bani și obiecte notate în dreptul fiecăruia după cum urmăde: Ion Tomoșoiu 40 lei și 2 kg. lumînări. Ion Ciolacu 5 l. V. D. Mocanu a legat Sf. Evanghelie cu piele marochin 18 l. 5 kg. lumînări, 3 kg. unt de lemn și 40 kg. mangal. Ion Mogoș, un acoperământ la sf. masă. Marin Crăciun una perdea la Maica Domnului. Gheorghe Oghelă din Galați 2 oca lumînări. Vasile Bere-zancă și Iordache Leca, lumînări în valoare de 10 l. Leonte Vasile 4 oca lumînări și Ion Barbă-Roșie a poleit st. vase, în valoare de 9 l.

Chiriarchia Dunărei-de-jos, exprimă mulțamiri D-lui Gavriil Venescu și soției sale Maria din comuna Obrișani, jud. Tutova, cari au bine-voit a dăruia bisericeii cu serbarea „Adormirea Maicei Domnului“ din cotuna Aldesci, parohia Prodănesci, jud. Covurlui, un rînd de veșminte în valoare de 170 lei, un epitaf pe mușama 110 lei, un stég 50 lei și două fanare 30 lei, care însumază în total 360 l.

Chiriarchia Dunării-de-jos exprimă mulțămiri preotului Vasile Drăghiciu, parochul parochiei Luciu, plasa Balta-Ialomita, județul Ialomita, care a bine-voit a dăruii bisericeii din parochia Mihaï-Bravu, jnd. Brăila, un Ochoich mare, un Apostol și o ca zanie, toate ediția Sf. Sinod, legate în pânză și piele în valóre de 41 lei.

Prea cuviosul Archimandrit Grigorie Stoenescu, superiorul Monastirei Bogdana, din județul Bacău, a bine voit a dăruii casei Sf. Episcopii a Romanului șapte mi dranițe, în valóre de 70 lei, pentru acoperirea temnicului din curtea caselor ce sunt în grădina Episcopiei. Episcopia respectivă aduce mulțămiri publice numitului donator.

Domniî Ghiță Paris, a dăruit una cădelniță în valóre de 35 lei și o candelă în valóre de 10 lei, și D-l Gheorghie Oncea a dăruit o candelă în valóre de 20 lei Bisericeii „Sf. Voevođi“, din Răcăuți comuna Onești, județul Bacău. Pentru care li se aduc mulțămiri publice.

Se aduc mulțămiri publice din partea Epitropiei parohiei din comuna Stoilești plasa Oltu-Topolog, parohului Ștefan Dinescu pentru că a donat bisericeii parohiale, una liturghie și un Evhologiu ediția Sf. Sinod legate cu piele marohin, ambele în valóre de 25 lei 50 bani, asemenea și D-l Costică Dumitrescu tot din acea comună a donat bisericeii filiale din acea parohie, două sfesnice mici de lemn (nuc) lustruite în valóre de 8 lei.

D-na Elena Hermeziu, din urba Roman, a dăruit bisericeii cathedrale a acestei Sf. Episcopii, una pereche cercei în care sunt 4 monede de aur Frances, fie-care cercel având câte două monede și a-nume: una 10 lei și alta 5 lei, egal pentru un cercel și 15 lei pentru cel-l-alt, egal 30 lei în total. Pentru care i se aduce mulțămiri publice numitei donatóre.

Se aduc mulțămiri publice persónelor de mai jos notate care a dăruit bine-voit a veni în ajutor, pentru facerea din nou, a 4 icóne mari în tinda bisericeii parohiale Sf. Voevođi din com. Hociungii jud. Roman. Parochul V. Chiriac 5 l. Zavastița Dancén 3 l. 60 b. Constantin Aramă 2 l. Marghióla Al. Homicean 1 l. Ión Gradinescu 1 l. 50 b. Ilinca Donosoia 2 l. Catinca Moisăiasă 1 l. Iordache Bontăș 1 l. 60 b. Casandra Gh. Stamatin 1 l. Zoita Româna 2 l. Gheorghe Agachi 1 l. Gheorghe Iordache Bontăș 1 l. Gheorghe Nancu 1 l. Smaranda Tăbăcariu 50 b. Ghiță Ciocan 2 l. Elena C. Bontăș 1 l. Gheorghe Hociung 5 l. 50 b. Constantin Ghimpu 50 b. Nicolai Teliman 1 l. Iordachi Bălăiță 1 l. 50 b. Nicolai Donose 1 l. Smaranda Grigoroșoia 4 l. I. N. Ciocan Institutóre 2 l. Vasile Homicén 5 l. Maria Gh. Hociung 2 l. Gh. Tachi Popescu 50 b. Vasile Niță Bontăș 2 l. Niță Ciocan 1 l. Vasile Hudiciu 1 l. Gheorghe Șendrea 50 b. Constantin Barea

1 l. Constantin Buga 4 l. Gheorghe Ghimpu 1 l. Catinca Lupișoia 50 b. Soltana Costan 1 l. Niță Ghidescu 1 l. Maria En. Hudiciu 1 l. Iordache Grencaniș 1 l. Maria C. Grópă 20 b. Ghiță M. Moisaï 50 b. Anica V. Dămian 1 l. Gh. Bărea 1 l. Vasilie Gh. Vicol 1 l. Savin Ciocan 1 l. Niță Schifirneț 1 l. Alecu Bontăș 2 l. Vasilie Gh. Bontăș 1 l. Constantin Homicénu 1 l. Ghiță M. Lupiș 1 l. Constantin Nacu 55 l. Alecu Teliman Cântăreț 55 l. N. Dimitru Zugrav 2 l. Sachelariul C. Muresan 1 l. Niță Cortan 1 l. 50 b. Constantin Covașă 50 b. Constantin C. Bontăș 1 l. Ióna Vezéteu 20 b. Soltana Vezéteu 20 b. Dumitru Pinteleiu 40 b. Ión Railean 50 b. Vasile Popescu Donț 10 l. Paraschiva Popescu 1 l. Anica V. Șorógă 50 b. Costică V. Ciocan 1 l. Constantin D. Popescu 50 b. Alecu Bârjovan 2 l. Constantin Agachi 2 l. Ghiță Donosé 60 l. Gh. C. Bălăiță 50 b. Ión Grógă 50 b. Costachi Zaharia 1 l. Grigore Papa 1 l. Alecu Popescu 1 l. Ioniță Dabija 1 l. Alecu C. Bontăș 50 b. Mihalachi Zamescu 90 b. Ghiță Stamatini 1 l. Vasile Călugărescu 40 b. Ghiță C. Climescu 2 l. Elena Călugărescu 1 l. Niță Dămian 50 b. Constantin Teliman 1 l. Maria Bălăiță 40 b.

Se aduc mulțămiri publice locuitorilor comunei Marotinu-de-jos, județul Romanați, cari au contribuit cu suma de 76 lei cu care s'a cumpărat patru sfesnice pentru biserică parohială cu hramul Sfinții Voievođi tot d'acolo iar D-l Constantin Dicu a cumpărat un sfesnic în valóre de 19 lei.

Se aduc mulțămiri publice D-lui proprietar constantin St. Cesianu, care a oferit bisericei cu hramul Sfinții Apostoli din parohia Băleasa, județul Romanați, un policandru în valóre de 200 lei și o colimvitră în valóre de 60 lei.

D-nii M. R. Dumitrescu și N. D. Ionescu dăruind bisericei din comuna Șegarcea, județul Doljiu, câte un sfesnic de lemn, poleit, în valóre fie-care 32 lei, li se aduce mulțămiri publice.

D-na Maria Magheru, din urba Craiova, județul Doljiu, a dăruit bisericei cu hramul Sfintu Mina, din acel oraș, un felon, un epitrahil și o pereche mîneșuri. Pentru care se aduce mulțămiri publice.

Se aduc mulțămiri publice preotului Nicolae Mărușescu, perohul parohiei Frățești-Birnici, județul Gorjiu, care a contribuit cu 160 lei la cumpărarea unui rînd veșminte bisericesti, iar D-l Vasile Voiculescu epitrop cu 20 lei.

Dómnenele Flórea P. Ionescu, Cosia Ión Golumbeanu și Maria M. Oprea, din parohia Strejești de sus, județul Romanați, au dăruit bisericei din aceeași parohie, cele două d'ântii două perdele de bumbăcel brdodate cu arniciu și fluturi în valóre 15 lei, pentru icónele împărătești, iar cea din urmă un așternut de pînză pentru sfînta

proscomidie în valoare de 5 lei. Pentru care li se aduc mulțămiri publice.

Prohianii bisericeii cu hramul Cuvioasa Paraschiva, din comuna Balș, plasa Oltețul-Oltul de sus, județul Romanați, au contribuit cu una sută lei la cumpărarea unui rând veșminte bisericești, iar Epitropia acelei biserici cu trei-deci lei, li se aducă prin acea revistă, mulțămiri publice.

La parohia Petreni de Costești, înființându-se o bibliotecă parohială și parohul din localitate Ión Mihăilescu, dăruind 142 volume, iar D-nii Procopie Florescu, Anton Gheorghiu și Solomon Dogariu 88 volume, li se aduc mulțămiri publice.

Prin osîrdia preotului Gr. Suditu, parohul parohiei Săulești, plasa Gilortului, județul Gorjiu, sporindu-se biblioteca acelei parohii încă cu 43 cărți, cu cuprins variat, i se aduce mulțămiri publice.

Se aduc mulțămiri publice preotului Gh. Dodescu, parohul parohiei Roșca de sus, plasa Jiului, județul Gorjiu, prin a cărui sirguintă s'au înființat o bibliotecă parohială în acea parohie, având până acum una sută douăzeci și patru volume cu cuprins variat.

La biserica parohiei Coveiu, județul Doljiu, cumpărându-se de obștea enoriașilor, un rând veșminte bisericești, un octoih mare și un triod. Se aduc mulțămiri publice.

D-l Ión Vlad, din parochia Tătăresci, com. Corni, jud. Tecuci, a dăruit bisericeii parohiale cu hramul „Inălțarea St. Crucii“, din acea parohie Tătăresci un rând complet de veșminte preoțești de stofă de mătase cu fir, precum și un rând acoperăminte pentru St. Vase, tot de aceeași stofă. Pentru care i se aduc mulțămiri publice numitului donator.

D-na Maria Șerbănescu din urba Focșani a dăruit bisericeii filiale „Adormirea Maicei Domnului“, din parohia Sf. Dumitru o monedă Otomană de aur, care s'a pus la sf. Iconă. Pentru care i se aduc mulțămiri publice.

Chiriarchia Dunărei-de-jos, exprimă mulțămiri dómnei Tina Gh-Danciu, din comuna Bordeiu-Verde, jud. Brăila, care a bine-voit a dăruii bisericeii „Adormirea Maicei Domnului“ din disa comună un steag în valoare de 120 lei, precum și D-lui Dimitrie Perșoiu din urba Brăila, care a donat bisericeii S-tul M. M. Dimitrie din parochia Islasu, disul județ, un clopot în greutate de 150 kilog. și în valoare de 450 lei.

D-niî Gh. Arbore funcționar, Emanoil Arbore militar și I Arbore Inginer, bine-voind au dăruit bisericeî parohiale din comuna Jiblea, județul Argeș, una Colimvitră p-ntru botez. Pentru care faptă lăudabilă, li se aduc mulțămiri publice.

D-niî Ión Vasilache din comuna Jariștea și Nicolae Cerchez din comuna Vărsătura au dăruit bisericeî parohiale „Sfinții Trei Ierarchi“ din comuna Vărsătura, județul Putna, un kivot și una candelă de argint plache în valóre de 60 lei. Pentru care li se aduc mulțămiri publice.

D-l Tache M. Enculescu, a dăruit bisericeî parohiale „Sf. Nicolae“ din comuna Grădinele, jud. Romanati, una psaltire ediția Sf. Sinod legată cu pîele marochin, în valóre de 13 lei, 50 bani; D-l Nică Diaconu din aceeași comună, a dăruit un tipic ediția Sf. Sinod, în valóre de 7 lei, și D-na Petra M. Enculescu un sfeșnic mic de nichel, în valóre de 4 lei. Pentru care li se aduc mulțămiri publice.

D-l Constantin Scafeș, proprietar din urba T.-Severin, pentru memoria soției sale Nicolîța și a fiului său Ión decedați, a dăruit bisericeî parohiale cu hramul „Sf. Ión Botezătorul“ din T.-Severin, una evanghelie legată peste tot cu tablă de argint, și un castron pentru aghiasmă, tot de argint. Pentru acéstă faptă piósă se aduc mulțămiri publice numitului donator.

Preotul C. Rădulescu, D-l N. Diaconescu epitrop și învătător și Păun Toma cântăreț, cu propriiele lor mijlóce au cumpărat o colimvitră de aramă pentru biserica parohială din comuna Gănesci, jud. Vâlcea. Pentru care li se aduce mulțămiri publice.

D-l Dumitru Ursulescu și D-na Elena Ursulescu dăruind bisericeî parohiale cu hramul „Sf. Voevođi“, din Călimănești, județul Vâlcea, o prea frumoasă cruce, li se aduce mulțămiri publice.

La biserica parohiei Salcea, județul Doljiu, cumpărându-se una sf. Evanghelie de D-niî Nițu Melinescu, Ión Trancă. Tânase, Vijelie și alții, și un rînd veșminte preotești de Dómna Tița Nedelcu iar curtea împrejmuiuindu-se cu ulucă prin stăruința D-lui N. Stănculescu, se aduce mulțămiri publice tuturor numiților donatori.

Se aduce mulțămiri publice D-lor Camen Nicolescu și Gheorghe Petcovicu, cari au dăruit cel d'intăiu revista „Gazeta Sătenui“, pentru biblioteca parohiei „Sf. Nicolae“, din urba Calafat, județul Doljiu, iar cel d'al doilea una cruce în valóre de 120 lei.

Se aduc mulțămiri publice numiților enoriași ai bisericeî Spirea Noú din Capitală cari au ajutat cu bani la facerea din nou a unui

adaos la prima intrare în biserică și anume: D-nii Vasilie Ionescu 100 l. Alexandrina Dumitru 70 b. Paraschiva Ionescu 1 l. 50 b. Baba Créța 2 l. Ióna Petrescu 20 l. Tudora Șerban 4 l. Ióna Anton 4 l. Anica Manea 5 l. Stoiana Nicolaie 1 l. Lénca Gheorgho 20 l. Marița Ionescu 2 l. Bălașa Nicolaie 1 l. Maria Solomon 3 l. Anica A. Bengescu 20 l. Despa Constantinescu 6 l. Elena Anastasia Candiano 1 l. 50 b. Radu Popescu 3 l. Mỏșa Tinca 4 l. Tache Văduva 10 l. Costică Popescu 20 l. Bălașa Constantin 50 b. Florea Constantin 5 l. Stan Dumitrescu 5 l. Marin Tudor 5 l. Marinciũ Niculau 4 l. Ghița Dănescu 10 l. Ionița Gheorghe 4 l. Elena R. Gălețeanu 20 l. A. Cumbert 10 l. Anton Ionescu 5 l. Enache Caracostea 3 l. Gheorghe Marcu 10 l. Dumitru Alexandru 5 l. Dumitra Vlad 50 b. Barbu Ghimpoiũ 20 l. Vasilie Mogoș 1 l. 50 b. Petrache Dumitru 1 l. Anica Ion 5 l. Ghița Petrovicĩ 10 l. Costache Costea 20 l. Voicu Păunescu 1 l. Petrache Dumitru 2 l. 50 b. Paraschiva Ión 2 l. Ștefan Vlădescu 5 l. Ión Gh. Adam 5 l. Petre Ivan 2 l. Elena Preotu Gromnimon 21 l. Constantin Adam 10 l. Andrei Beiu 10 l. Anica Simion 3 l. Paraschiva Petrescu 2 l. Stancu Radu 10 l. Efrosina St. Giorogirleanu 100 l. Petre Georgescu 5 l. Marina N. Porojanu 5 l. Păunica Mihaĩ Udrea 15 l. Gheorghe Gherman 1 l. Ilie Dobre 1 l. Dobra Văduva 1 l. Societatea băuturilor spirtóse prin Nița Sterie 100 l. Apostol Cristea 20 l. Vanghelie Apostolide 20 l. Ión Betecũ 10 l. Nița Sterie 100 l. Nicolae N. Voicu 10 l. Ionița Cornășanu 50 l. Dumitru Panait 20 l. Alexandru Petrovicĩ 20 l. Nița Teodorescu 5 l. Anica A. Bengescu 20 l. Ión Petrovicĩ 22 l. 50 b. Spiridon Pachis 10 l. Ghița Voiculescu 20 l. Ión Constantinescu 5 l. Nicolaie N. Miulescu 30 l. Andrei Nicolescu 50 l. Ionița Mărăcine 20 l. Gheorghe I. Capiu 40 l. Dumitru Voiculescu 20 l. Nae Ionescu 10 l. Costache Vasilescu 20 l. Stoiciu Dumitru 10 l. Ștefan Dinescu 5 l. Tudorache Stavaroiu 10 l. Ión Coisan 10 l. Lambru Roșulescu 30 l. Ștefan Constantinescu 20 l. Vasile Petrescu 20 l. Constantin Stoicescu 5 l. Dumitrache Ruse 5 l. Cheorghe Velicu 3 l. Cristea Necșulescu 100 l. Gheorghe Niciavicĩ 20 l. Alecu N. Popescu 5 l. Petrică Constantinescu 50 l. Costache Nicolaide 100 l. Ghița Mehedințenu 50 l. Ión Constantinescu 20 l. Ión Costescu 20 l. Lénca Stan 5 l. Lénca Gheorghe 2 l. Lénca Văduva (órba) 1 l. Dimitrie Constantinescu 60 l. Florea Georgescu 15 l. Dumitru Tabacu 20 l. Dumitru Andrei 5 l. Nae Ionescu 10 l. Sterie Panciu 20 l. Nicolae Rădulescu 5 l. Ión Miculescu 5 l. Tache Simionescu 10 l. Vasile Birsănescu 10 l. Preda Oprea 3 l. Vasile Niculescu 4 l. Stana Udrea 1 l. Marin Voinescu 1 l. Ionița Anhelescu 10 l. Constantin Marinescu 5 l. Bănică Dinu 2 l. 60 b. Constantin C. Ionescu 20 l. Ionița Dincă 20 l. M. Marinescu 5 l. Petre Marinescu 10 l. Vasile P. Dumitrescu 10 l. Marin Georgescu 5 l. Tudor Curtel 5 l. Dumitru Marinescu 10 l. Dumitru Necșulescu 20 l. Ión Bărbulescu 10 l. Duță Iorga 10 l. Marin Trandafirescu 20 l. Petre Diaconescu 20 l. Gheorghe Niculescu 15 l. Ghița Georgescu 40 l. Nița Dumitrescu 10 l. Marin Teodorescu 20 l. Nae Niculescu 40 l. Nicolae Dumitrescu 20 l. Ión Panduru 2 l. Ivanciu Șaicov 10 l. Stan Ghița 2 l. Ivan Vera 20 l. Radu Velicu 10 l. Sandu

Năstase 20 l. Alecu G. Davidescu 20 l. Ștefan Alexandrescu 20 l. Ión Ganea 10 l. Ilie Mărculescu 20 l. Teodor Velicu 10 l. Costică Velicu 100 l. Stancu Dumitru 10 l. Ión N. Șerban 1 l. Adam Păpainopol 20 l. Dumitru Ghindaru 5 l. Nicolaie Ene 5 l. Marin Ilie 5 l. Marin Petre 5 l. Iancu Mihaï 2 l. Gheorghe Dumitrescu 2 l. Ión Constantin 2 l. Iohan Miler 10 l. Alexandru V. Stoenescu 2 l. Mihalache Petre 5 l. Cristea Rădulescu 1 l. Tănase Stănculescu 1 l. Ión Șerbănescu 5 l. Radu Barbu 10 l. Lónca Ghiță Văduva 10 l. Epitropia bisericeî Slobozia 200 l. Crăciun Nicolae 20 l. Nastasia Petre 5 l.

D-l Marin Teodorescu și soția sa D-na Paulina M. Teodorescu, tot la numita biserică au îmbrăcat în argint 2 icóne mici de sărutat la icónele Impărătești, ce represintă una „Adormirea Maiceî Domnului“ și cea-l-altă „Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru“, în valóre de 75 lei. D-l Gheorghe Capiu a dăruit o icónă mică îmbrăcată în argint la icónele Impărătești „Sf. Nicolae“, în valóre de 38 lei. D-l Ruse Ión au dăruit asemenea o icónă îmbrăcată în argint tot la icónele Impărătești „Sf. Ión“ în valóre de 38 lei. D-l Donstantin Popescu cântăreț I-iũ al bisericeî, a dăruit o icónă de argint la iconostas „Sf. Inviere“ în valóre de 38 lei. D-na Petra Bănică a dăruit 2 icóne mari de lemn „Sf. Spiridon“ și Cuvioasa Paraschiva, precum și o candelă de argint, tóte în valóre de 180 lei. D-l Nicolae și soția sa Olimpia au dăruit o candelă de argint în valóre de 80 lei.

D-na Manda Isaia Lerescu din Tîrgoviște, a dăruit bisericeî parohieî Aninósa, din județul Dîmbovița, un rînd de veșminte preotești de stofă de mătase cu fir în valóre de 280, precum și una cruce în valóre de 140 lei pentru care epitropia 'i exprimă mulțămiri.

Se aduc mulțămiri publice persónelor mai jos notate pentru ofrandele făcute la mai multe biserici din județul Ilfov și anume: D-l Gr. Giani 1000 lei pentru reparația radicală a bisericeî din comuna Clinceni. D-l Mihail Firichide 500 l. P. S. Episcop Partenie 200 lei, un clopot în valóre de 700 lei și un Stég în valóre de 100 lei. Moștenitoriî repausatului Dobre Popescu proprietarul moșiei Căntunu din județul Vlașca 500 l. D-l Alexandru Clincenu, proprietarul moșiei Clinceni 500 lei și una candelă de argint. Preotul Stancu Economu două candelé în valóre de 120 lei. D-l Theodor Stănescu, a îmbrăcat Sf. Evangelie cu argint, una cadelniță de argint și două sfesnice de alamă și D-l Alecu Panait, a zugrăvit trei icóne pe părății de afară. Stancu Gheorghe și Ilie Stan ambiî au cumpărat un steag în valóre de 45 lei. D-l Proprietar al moșiei Jilava Petrovicî Armis, 600 lei pentru văpsitul învelitóreî Sf. Bisericeî. Preotul paroh Constantin Popescu 1000 lei pentru zugrăvitu! bisericeî. D-l Ión Iosifescu 300 lei. D-l Răducanu Constantinescu 150 lei. D-niî Dobre Hărdău, Gh. Bidóe, Zanfir Ilie, Marin Curia, Stoica Chirică, D. Băra, M. C. Stanca, Nicolica Popa, Mirică Florea, Manea Chirică, Dumitru Checui, Ene. E. Pacă, Gh. Cotoban și Gh. Córna, toți au

contribuit pentru împrejmuirea curții bisericești parohiale. Gheorghe Voicu Hamangiu 29 l. Ión Petre 10 l. Miucu Dumitru 15 l. Petre Ilincă 10 l. Stan Dumitru Olteanu 10 l. Gheorghe Tudor 5 l. Marin Vasile 5 l. Nicolae, Radu, Petre Florea și Stan Dumitru fie-care câte una baniță de porumb. D-l Ión Dimitrovici, 2 icóne împărătești îmbrăcate în argint și 2 sfesnice mari de alamă.

D-l Alexandru Fochide mare proprietar din comuna și parochia Bărcănești plasa Câmpu, jud. Ialomița, a donat bisericești parohiale o Evanghelie ediția Sf. Sinod, legată cu piele marochin. Pentru care i se aduce mulțămiri publice.

Se aduce mulțămiri publice persónelor de mai jos care au venit în ajutorul sfintei Biserici cu hramul „Adormirea Maicei Domnului“, comuna Adínca, plasa Dealu-Dâmbovița, județul Dâmbovița, și anume: D-l Dumitru Popescu și soția sa Safta, au dăruit sfesnicile mari și mici de lemn de păr, Iconostasu, 7 candelile de nichel, un poli-candru de metal, o icónă la iconostas și un Stichar, în valóre de 400 lei. Ión Stănescu și soția sa Ecaterina, icóna Sf. Ión Botezătorul, volum mare, 50 lei. Ștefan Constantinescu din Brănești, un minei pe luna Ianuarie legat cu piele marochin 15 lei. Nicu Marin cu soția sa Păuna o cruce de argint plache 45 lei. Sora Ștefan Preotu un epitrachil de stofă cu fir și ciucuri de aur 15 lei. Petre Săndulescu și soția sa Dobra, pîatra cere servă de sfîntă masă, pânză de in, cretanu și velua de deasupra 100 lei. Constantin Scurtescu cu soția sa Maria, una sveră de atlas albastru cu cruce de fir în mijloc 30 lei. Ión Iliescu cu soția sa Stana, un pat de lemn pentru dus morții lucrat în Mărgineni și 2 sfesnice mici de lemn 30 lei. Paraschiva Tănase Popescu, două sfesnice de mijloc îmbrăcate cu pașu colorat și una pereche perdele de pânză cu vârgi de mătase 30 lei. Năstase R. Păunescu, Dragomir Păunescu și Gheorghe Păunescu, toți, trei perechi de perdele de pânză vârgate cu fir și ornate cu fluturi 30 lei. Toma D. Voinescu, Gheorghe D. Voinescu, Grigore Butufeiu, Sandu Răducu, Pascu Bocîoc, Savu Dârvaru, Constantin Petcu, Stoica Stănescu, Ión Marin Heroiu, Rădoi Mihăilă, Ión Radu Stroilă și P. Săndulescu, toți din comuna Adínca au donat câte o pereche de perdele compuse din mahrămi de borangic lucrate cu fir de aur cum și două mese de pânză, vârgate cu arniciu, 100 lei.

Se aduc mulțămiri publice enoriașilor mai jos notați cari au binevoit a dona obiecte trebuincioase cultului divin bisericești parohiale, cu patronul „Sf. Ierarch Nicolae“ din cotuna Călinești, com. Negri, plasa Fundului, jud. Roman, și anume: D-l Gheorghe a Costăchioei, un rînd de veșminte preotești complet 100 l. D-l Nicolae V. Petrachi un aer nou în unire cu D-l Nicolae I. Toia din urba Roman 40 l. D-na Smaranda V. Petrache, au zugrăvit două iconițe mici 8 l. D-șora Maria Pr. V. Drăgănescu, o perdea la Maica Domnului de bumbac împletită național 12 l.

Epitropia Bisericeii din comuna Gighera plasa Balta-Doljiu, aduce mulțămiri publice persónelor mai jos notate cari au bine-voit a contribui pentru compărarea unui orologiu mare tipărit cu litere stră-bune legat cu pele și pândă și anume: Ion Gh. Borănescu parohul 7 l. Nicolae C. Dascălu 3 l. Ion M. Bercenu 7 l. Marin St. Benghea 7 l. Toma St. Purcărescu 7 l.

La biserica parohială Adormirea, parohia Strîmptu, plasa Văile, județul Mehedinți, enoriașii ei a dăruit un rînd veșminte preotești de mătasă, un chivot, o cruce, o cădelniță tóte trele de argint și tóte în valóre de 400 lei, iar la biserica filială Sf. Ilie, aceeași parohie, enoriașii ei a dăruit o cruce, o cădelniță, un chivot, tóte de argint în valóre de 150 lei. Pentru care li se aduc mulțămiri publice.

D-l Vasile Iordache din comuna Turcenii-de-sus, județul Gorjiu a dăruit bisericeii filiale din Stolojani, o liturghie legată cu piele marochin ediția Sf. Sinod în valóre de 10 lei 30 bani. Pentru această ofrandă se aduce mulțămiri publice donatorului.

La biserica parohială din Corlățelu, județul Mehedinți, s'au făcut următoarele donațiuni: Urlóele necesare la o mașină din mijlocul bisericeii, în valóre de 15 lei, dăruite de către D-l Nae Niculescu; iar D-l Grigore Albulescu a dăruit 40 coturi, așternuturi pentru biserică în valóre de 120 lei, perdele la tóte icónele și la ușa împără-tescă, o masă pentru Sf. Prestol și una pe iconostas, tóte lucrate cu fir și lânită în valóre de 200 lei. Pentru care li se aduc mulțămiri publice pioșilor donatori.

D-l Alexandru Iurașcu, mare proprietar în județul Putna, binevoind ca, în memoria copilei d-sale Ecaterina, decedată la stațiunea balneară Slănicul Moldovei, din județul Bacău, să dăruiască bisericeii „Sf. Treime“ de acolo, un rînd complet de veșminte, acopereminte pentru sf. vase și un mic epitaș, tóte în valóre de 300 lei. Pentru această faptă lăudabilă se aduce mulțămiri publice neconsolatului tată.

Poporăniș Parochiei Glăvănești din comună Corni, județul Tecuci a contribuit la cumpărarea unui rînd complet de veșminte preotești și un rînd acoperăminte pentru Sf. Vase de adamască de mătase în valóre de 190 lei. Pentru care se aduce mulțămiri publice pioșilor donatori.

